

DELA APOSTOLSKA

jul, avgust, septembar 2018.

Sadržaj:

1. Bićete Moji svedoci	5
2. Pedesetnica	13
3. Život u Ranoj crkvi	21
4. Prve crkvene vođe	29
5. Pavlovo obraćenje	37
6. Petrova služba	45
7. Pavlovo prvo misionarsko putovanje	53
8. Jerusalimski sabor	61
9. Drugo misionarsko putovanje	69
10. Treće misionarsko putovanje	77
11. Hapšenje u Jerusalimu	85
12. Utamničenje u Ćesariji	93
13. Putovanje u Rim	101

DELA APOSTOLSKA

Autor: Vilson Paroši

Broj: 3/2018.

Priprema:

Hrišćanska adventistička crkva, Odeljenje za subotnu školu

www.subotnaskola.org

Odgovara: Igor Bosnić, Beograd, Radoslava Grujića 4

Prevod: Dragana Todoran

Lektura: Tomislav Stefanović

Prelom: Gordana Ardeljan

Izdaje: »Preporod«, Beograd

Za izdavača: Đorđe Trajkovski, 11000 Beograd, Radoslava Grujića 4

Štampa: »EURO DREAM«, Nova Pazova, 2018.

Tiraž: 1100

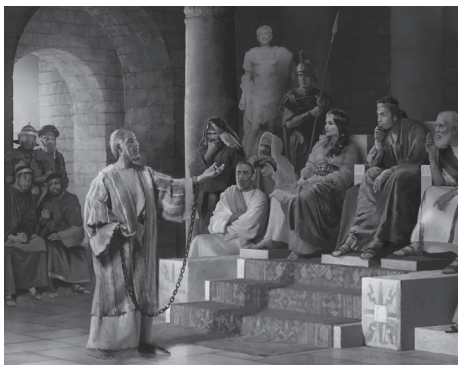
Tabele priprema Odeljenje za subotnu školu

© [2018] Generalna konferencija Hrišćanske adventističke crkve*. Sva prava pridržana. Nijedno lice ili ustanova ne može da menja, prepravlja, prilagodava, prevodi, reprodukuje ili objavljuje nijedan deo biblijske pouke bez prethodnog pismenog odobrenja Generalne konferencije Hrišćanske adventističke crkve*. Odeljenske službe Generalne konferencije Hrišćanske adventističke crkve* su ovlašćene da se pobrinu za prevod biblijske pouke, u skladu sa posebnim smernicama. Autorska prava takvih prevoda i njihovo objavljivanje i dalje su u nadležnosti Generalne konferencije. Izrazi »Hrišćanska adventistička«, »Adventistička« i logo sa plamenom su registrovane oznake Generalne konferencije Hrišćanske adventističke crkve* i ne mogu se koristiti bez prethodnog odobrenja Generalne konferencije.

U V O D

POBEDA

JEVANĐELJA

Mnogi historičari veruju da su se tri najznačajnija razdoblja u svetskoj istoriji dogodila kada je mala grupa ljudi, uglavnom Jevreja pod vodstvom Svetog Duha, odnela Jevanđelje svetu. Dela apostolska predstavljaju izveštaj o ta tri značajna razdoblja, koja su se protezala od Isusovog vaskrsenja 31. godine do kraja Pavlovog prvog utamničenja u Rimu 62. godine (Dela 28,30). Knjiga je sigurno napisana ubrzo posle toga, jer se izveštaj završava u tom trenutku, iako postoje dokazi da je Pavle oslobođen tamnice i da je nastavio svoj misionarski rad, propovedajući i putujući, sve dok nije bio uhvaćen nekoliko godina kasnije i pogubljen u Rimu 67. godine.

U Delima apostolskim ne spominje se pisac knjige, ali crkvena istorija je oduvek smatrala da je u pitanju Luka, »lekar ljubazni«, spomenut u Kološanima 4,14. i Pavlov saputnik (2. Timotiju 4,10.11; Filimonu 23.24). Za Luku se takođe po tradiciji veruje da je pisac trećeg Jevanđelja, bez sumnje »prva knjiga« spomenuta u tekstu Dela 1,1. (uporedite: Luka 1,3). I Jevanđelje po Luki i Dela apostolska su knjige koje govore o počecima hrišćanstva, njegovom poreklu (Isusov život i služba) i širenju (misionarski napori apostola).

Misionarski napori zajedno čine oko 27 procenata Novog zaveta, što predstavlja najveći doprinos jednog pisca. U svojoj Poslanici Kološanima, Pavle spominje Luku kao saradnika, neznabošca, nekoga ko nije »iz obrezanja«. (Dela 10,45; Kološanima 4,7-14) Luka je, prema tome, jedini pisac novozavetnih knjiga koji nije Jevrejin.

Čini se da to objašnjava jednu od njegovih glavnih tema: sveopšti karakter spasenja. Bog nema miljenike. Crkva je pozvana da svedoči svim ljudima, bez obzira na njihovu rasu, društvenu klasu ili pol (Dela 1,8; Dela

2,21.39.40; Dela 3,25; Dela 10,28.34.35). Ne činiti tako, bilo zbog predra-
suda ili udobnosti, predstavlja izvrtnje Jevandelja i suprotno je osnovnim
istinama Božje reči. Pred Bogom smo svi isti: grešnici kojima je potrebno
otkupljenje u Isusu Hristu.

Zato nije slučajno što je Lukin glavni junak Pavle, »apostol neznabo-
žaca« (Rimljanima 11,13), kome je posvećeno skoro dve trećine Dela apo-
stolskih.

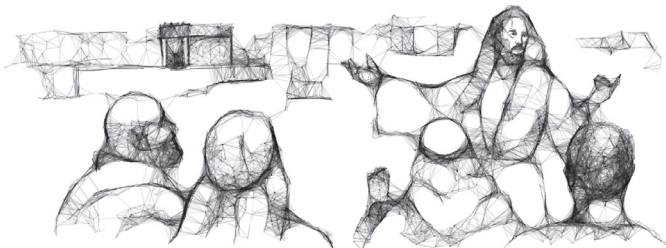
Druge važne teme u Delima su sledeće: Božja vrhovna vlast i Njegove
božanske namere (Dela 17,24.25; Dela 20,27; Dela 23,11); proslavljanje Isu-
sa kao Gospoda i Spasitelja (Dela 2,32.36; Dela 3,13.15; Dela 4,10-12; Dela
5,30.31); i naročito uloga Svetog Duha u osposobljavanju i vođenju Crkve
u misiji (Dela 2,1-4; Dela 4,24-31; Dela 8,14-17.29.39; Dela 10,19.20). U
stvari, dostignuća Rane crkve nisu bila rezultat ljudske mudrosti ili spo-
sobnosti, iako je Bogu bilo ugodno da upotrebi nekoga poput Pavla koji je
izvršio uticaj na svet na način na koji nijedan drugi apostol to nije učinio ili
možda nije bio u stanju (1. Korinćanima 15,10).

Dela apostolska obuhvataju razvojno razdoblje Rane crkve, u kome je
došlo do znatnog administrativnog i čak teološkog rasta. To možemo vi-
deti, na primer, po tome kako se Crkva bavila pitanjem vremena Isusovog
drugog dolaska, položajem neznabožaca, ulogom vere u spasenju. Među-
tim, ono što je Rana crkva uspela da ostvari u tako kratkom vremenskom
razdoblju je trajno svedočanstvo šta Bog može da učini preko onih koji
ponize svoje srce u molitvi, prevaziđu lične razlike i dozvole da ih Sveti Duh
upotrebi Bogu na čast i slavu.

Dela apostolska predstavljaju izveštaj o onima koje je Bog pozvao da
započnu rad. Šta mi koje je Bog pozvao da završe delo možemo naučiti iz
izveštaja o njima?

*Vilson Paroši je profesor Novog zaveta na Brazilskom adventističkom
univerzitetu u Sao Paulu. Doktorirao je na univerzitetu Endrus (2004) i zavr-
šio postdoktorske studije na Univerzitetu u Hajdelbergu, u Nemačkoj (2011).*

BIĆETE MOJI SVEDOCI

Tekstovi za proučavanje u toku sedmice: Dela 1,6-8; Luka 24,25; Luka 24,44-48; 5. Mojsijeva 19,15; Dela 1,9-26; Priče 16,33.

Tekst za pamćenje: »Nego ćete primiti silu kad siđe Duh Sveti na vas; i bićete Mi svjedoci i u Jerusalimu i po svoj Judeji i Samariji i tja do kraja Zemlje.« (Dela 1,8)

Isusova misija na Zemlji bila je završena. Bog je uskoro trebalo da pošalje Svetog Duha koji će, odobravajući njihove napore mnogim znacima i čudima, osposobiti i voditi učenike u misiji koja će se raširiti do kraja Zemlje. Isus nije mogao zauvek ostati sa njima u ljudskom telu. On ne samo da je utelovljenjem bio fizički ograničen kada je reč o svetskoj misiji, već su Njegovo vaznesenje i proslavljanje na Nebu bili neophodni da bi Sveti Duh došao.

Međutim, učenici do Isusovog vaskrsenja ovo nisu razumeli. Kada su napustili sve da bi Ga sledili, verovali su da je On politički oslobodilac koji će jednoga dana proterati Rimljane iz zemlje, ponovo uspostaviti Davidovu lozu i obnoviti Izraelj vrativši mu slavu iz prošlosti. Nije im bilo lako da drugačije razmišljaju.

Ovo je glavno pitanje Isusovih poslednjih naloga upućenih učenicima u 1. poglavlju Dela apostolskih. Obećanje o Svetom Duhu dato je u ovom okviru. Ovo poglavlje takođe opisuje Isusov povratak na Nebo i kako se Rana crkva pripremala za dan Pedesetnice.

U Starom zavetu postoje dve vrste proročanstava o Mesiji, jedno koje predviđa da će doći Mesija car koji će zauvek vladati (Psalmi 89,3.4.35-37; Isaija 9,6.7; Jezekilj 37,25; Danilo 2,44; Danilo 7,13.14), i jedno koje predskazuje da će Mesija umreti za grehe ljudi (Isaija 52,13-53,12; Danilo 9,26). Ova proročanstva ne protivreče jedno drugom. Ona samo ukazuju na dva uzastopna dela Mesijine službe: prvo će stradati, a zatim postati Car (Luka 17,24.25; Luka 24,25.26).

Međutim, kad je očekivanje Mesije od strane Jevreja u prvom veku bilo u pitanju, problem je bio u tome što je ono bilo jednostrano. Nada u carskog Mesiju koji će doneti političko oslobođenje pomračila je ideju o Mesiji koji će stradati i umreti.

Učenici su u početku gajili ovu nadu o Mesiji kao caru. Verovali su da je Isus Mesija (Matej 16,16.20) i ponekad su se prepirali među sobom ko će sedeti sa Njegove leve i desne strane kada bude ustoličen (Marko 10,35-37; Luka 9,46). Uprkos Isusovim opomenama o sudbini koja Ga čeka, oni nisu mogli da shvate na šta je mislio. Prema tome, kada je umro, postali su zbunjeni i obeshrabreni. Izjavili su: »A mi se nadasmo da je On Onaj koji će izbaviti Izrailja.« (Luka 24,21)

Pročitajte tekst iz Dela 1,6. Šta ovo pitanje govori o tome što još nisu shvatili? Kako im je Isus odgovorio u narednom stihu, Dela 1,7?

Ako Isusova smrt predstavlja pogubni udarac za nadu učenika, onda je vaskrsenje obnavlja, podižući njihova politička očekivanja možda u neslućene visine. Činilo se stvarnim razmišljati o vaskrsenju kao snažnom pokazatelju da će mesijansko carstvo konačno biti uspostavljeno.

Odgovarajući na njihovo pitanje, Isus nije dao neposredan odgovor. On nije odbacio pretpostavku o skorom carstvu koja se krila iza pitanja učenika, ali nije je ni prihvatio. Ostavio je pitanje otvorenim, podsećajući ih da je vreme kada će se nešto dogoditi u Božjoj vlasti, i kao takvo nedokučivo je ljudima.

Šta je prema tekstu Luka 24,25. bio stvaran problem učenika? Zašto je lako verovati u ono u šta želimo da verujemo, nasuprot onome što Biblija stvarno uči? Kako možemo izbeći ovu zamku?

Pročitajte tekst iz Dela 1,8. Šta se očekivalo od učenika da urade umesto da se upuštaju u nagađanja o proročanstvima?

U ovom tekstu spomenuta su četiri važna elementa u vezi sa misijom učenika:

1. *Dar Svetog Duha.* Duh je uvek delovao u Božjem narodu. Međutim, prema rečima proroka posebno izlivanje Duha dogodiće se u budućnosti (Isaija 44,3; Joilo 2,28.29). Pošto je Isus lično bio pomazan Duhom, Sveti Duh je već delovao u vreme Njegove službe (Luka 4,18-21), ali zvanično nije mu bila poverena dužnost, sve dok Hristos nije bio proslavljen na Nebu (Jovan 7,39; Dela 2,33).

2. *Uloga svedočanstva.* Svedočanstvo predstavlja izveštaj iz prve ruke. Učenici su potpuno bili osposobljeni da daju takvo svedočanstvo (Dela 1,21.22; Dela 4,20; uporedite sa: 1. Jovanova 1,1-3) i prime nalog da sa svetom podele svoje jedinstveno iskustvo sa Isusom.

3. *Plan misije.* Prvo je trebalo da svedoče u Jerusalmu, zatim u Judeji i Samariji, i na kraju do kraja Zemlje. Bio je to progresivan plan. Jerusalm je bio središte jevrejskog verskog života, mesto u kome je Isus bio osuđen i razapet. Judeja i Samarija bile su susedne oblasti u kojima je Isus takođe služio. Međutim, nije trebalo da se učenici ograniče samo na ova područja. Polje njihove misije bio je ceo svet.

4. *Pravac misije.* U starozavetno vreme narode je trebalo privući Bogu (vidi: Isaija 2,1-5), nije Izrailj trebalo da »povede« Boga narodima. Neko-liko izuzetaka (na primer, Jona) ne poništavaju opšte pravilo. Sada je strategija bila drugačija. Jerusalm je i dalje bio središte, ali umesto da ostanu i jačaju korene na tom mestu, od učenika se očekivalo da pođu u najudaljenije krajeve Zemlje.

Kakvu su suštinsku poruku učenici trebalo da propovedaju? Luka 24,44-48.

U razdoblju od četrdeset dana koje je Isus proveo sa učenicima posle vaskrsenja (Dela 1,3), sigurno im je objasnio mnoge istine o Božjem carstvu, iako je još uvek ostalo mnogo od toga što nisu razumeli, kao što je pokazalo pitanje koje su postavili (Dela 1,6). Poznavali su proročanstva, ali su sada mogli da ih sagledaju u novom svetlu, svetlu koje je blistalo sa krsta i iz prazne grobnice (vidi: Dela 3,17-19).

ON ĆE PONOVO DOĆI

Pročitajte tekst iz Dela 1,9-11. Kako Luka prikazuje Isusovo vaznesenje? Zašto je značajno to što su dva anđela razgovarala sa učenicima (vidi: 5. Mojsijeva 19,15)?

Lukin izveštaj o vaznesenju prilično je kratak. Isus je bio sa učenicima na Maslinskoj gori, i dok ih je blagosiljao (Luka 24,51), uzet je na Nebo. Jezik upotrebljen ovde je, naravno, fenomenološki; odnosno, događaj je prikazan onako kako je izgledao u ljudskim očima, ne kakav je stvarno bio. Isus je napuštao Zemlju, i nije bilo drugog načina da to učini na vidljiv način osim da se vine u visine.

Isusovo vaznesenje bilo je Božje natprirodno delo, jedno od mnogih u Bibliji. Luka je to nagovestio upotrebom oblika pasiva *eperte* »bio je odnesen«, »odnese Ga«. (Dela 1,9) Iako se u Novom zavetu koristi samo na ovom mestu, ovaj glagolski oblik nekoliko puta nalazimo u grčkoj verziji Starog zaveta (Septuaginti) u kojoj se opisuje Božje delovanje, što ukazuje da je Bog lično vazneo Isusa na Nebo, kao što Ga je i podigao iz mrtvih (Dela 2,24.32; Rimljanima 6,4; 10,9).

Kada je Isus već bio sakriven iza oblaka, Luka izveštava – samo u Delima apostolskim – da su dve osobe obučene u belo stale pred učenike. Ovaj opis se podudara sa opisom anđela odevenih u sjajne haljine (Dela 10,30; Jovan 20,12). Oni su došli da uvere učenike da će se Isus vratiti na isti način kao što je otišao. Takođe, samo je u Delima rečeno da je Isus otišao »iz očiju njihovijeh«. (Dela 1,9)

Dakle, vidljivo vaznesenje postalo je jemstvo da će i povratak biti vidljiv, da će se, takođe, odigrati na oblaku, mada ovoga puta »sa silom i slavom velikom« (Luka 21,27), ne više kao događaj lične prirode, jer »ugledaće Ga svako oko« (Otkrivenje 1,7), i neće biti sam (Luka 9,26; 2. Solunjanima 1,7). Slava Drugog dolaska premašiće slavu vaznesenja.

Kako stvarnost Drugog dolaska i obećanja o njemu uvek možemo imati pred sobom? Kako ova uzvišena istina treba da utiče na sve oblasti našeg života, kao što su novčana sredstva, najviše vrednosti i moralne odluke?

PRIPREMA ZA DAN PEDESETNICE

Isus u svom odgovoru (Dela 1,7.8) nije dao nikakvo obećanje u vezi sa vremenom. Ipak, na osnovu Njegovih reči prirodno je bilo zaključiti da će se On vratiti odmah nakon što Duh dođe i učenici završe svoju misiju (vidi: Matej 24,14). Anđeli svojom napomenom (Dela 1,11), takođe, nisu odgovorili na pitanje kada će carstvo doći, ali moglo se shvatiti da će se to uskoro dogoditi. Verovatno je da ovo objašnjava zašto se učenici »vratite u Jerusolim sa velikom radošću«. (Luka 24,52) Obećanje o Isusovom drugom dolasku u neodređeno vreme, koje je trebalo da im pruži dodatno ohrabrenje za obavljanje misije, shvaćeno je tako kao da je kraj blizu. Dalji razvoj događaja u Delima potvrdiće ovu ideju.

Pročitajte tekst iz Dela 1,12-14. Ko je još bio u Gornjoj sobi, i kako su se pripremali za izlivanje Duha?

Vrativši se sa Maslinske gore, učenici su se okupili u gornjoj gostinjskoj sobi (na latinskom *cenaculum*) u dvospratnoj privatnoj kući u Jerusolimu. Određeni broj žena, koje su sledile Isusa (Luka 8,1-3; Luka 23,49; Luka 24,1-12), kao i Isusova majka i braća, nalazili su se tamo sa učenicima.

Isusova braća (Marko 6,3) bili su ili mlađi Josifovi i Marijini sinovi (Matej 1,25; Luka 2,7) ili, što je verovatnije, Josifovi sinovi iz prvog braka, što bi u tom slučaju značilo da je Josif bio udovac kada se oženio Marijom. Njihovo prisustvo među učenicima predstavlja iznenađenje, jer su oni uvek bili sumnjičavi prema Isusu (Marko 3,21; Jovan 7,5). Ipak, Isusovo vaskrsenje i posebno pojavljivanje pred Jakovom (1. Korinćanima 15,7) izvršilo je određeni uticaj. Jakov je kasnije očigledno zamenio Petra u vođstvu hrišćanske zajednice (Dela 12,17; Dela 15,13; Dela 21,18; Galatima 2,9.12).

Neprekidnim molitvama (Dela 1,14) i stalnim boravkom u Hramu slaveći Boga (Luka 24,53) nesumnjivo su se svi posvetili priznanju, pokajanju i ostavljanju greha. Iako su smatrali da će posle izlivanja Duha odmah uslediti Isusov povratak, njihov duhovni stav bio je u potpunom skladu sa onim što je trebalo da se dogodi, pošto se Sveti Duh izlio kao odgovor na molitvu.

Kako svakodnevnim odlukama pomažemo da se pripremi put za delovanje Duha u našem životu?

DVANAEST APOSTOLA

Prvi administrativni posao rane hrišćanske zajednice, koja je brojala oko 120 vernika (Dela 1,15), bio je da izaberu ko će zameniti Judu.

Pročitajte tekst iz Dela 1,21.22. Na osnovu čega su birali Judinog naslednika? Zašto je to bilo toliko važno?

Bio im je potreban svedok Isusovog vaskrsenja (uporedite: Dela 4,33). Ovo je veoma važno zato što je vaskrsenje smatrano snažnim dokazom Isusovog mesijanstva i istinom celokupne hrišćanske vere.

Izbor je trebalo napraviti između onih koji su se pridružili apostolima u vreme Isusove službe. Pavle je kasnije naglašavao da je on, uprkos tome što nije bio sa Isusom dok je bio na Zemlji, ipak imao pravo na zvanje apostola zato što mu je susret sa Isusom na putu u Damask omogućio da postane svedok Njegovog vaskrsenja (1. Korinćanima 9,1). Iako je priznao da je »nedonošče« (1. Korinćanima 15,8), Pavle je odbio da sebe smatra manje osposobljenim od ostalih apostola (1. Korinćanima 9,2; Galatima 2,6-9). To znači da su samo Dvanaestorica i Pavle bili apostoli u tehničkom, autoritativnom smislu (Dela 1,25.26); ipak, u svom osnovnom, opštem smislu kao izaslanici ili glasnici, izraz se'takođe' mogao koristiti za druge evandeoske radnike (Dela 14,4.14; Galatima 1,19).

Pročitajte tekst iz Dela 1,23-26. Kako je Matija bio izabran?

Način na koji su izabrali Matiju može izgledati neobično, ali bacanje kocke odavno je uspostavljeno kao način donošenja odluka (na primer: 3. Mojsijeva 16,5-10; 4. Mojsijeva 26,55). Pored toga, izbor se donosio između dva prethodno priznata kandidata podjednakih osobina i sposobnosti, što nije bio korak u nepoznato. Vernici su se, takođe, molili Bogu, verujući da će rezultat odraziti Njegovu volju (uporedite: Priče 16,33). Nema dokaza da je odluka ikada dovedena u pitanje. Posle dana Pedesetnice, bacanje kocke više nije bilo neophodno zbog neposrednog vođstva Duha (Dela 5,3; Dela 11,15-18; Dela 13,2; Dela 16,6-9).

Ako bi vam neko prišao i upitao vas: »Kako mogu znati šta je Božja volja za moj život«, šta biste mu odgovorili i zašto?

ZA DALJE PROUČAVANJE

Čitavo razdoblje između Pedesetnice i Paruzije (Drugog dolaska), ma koliko bilo dugačko ili kratko, treba da bude ispunjeno misionarskim radom Crkve širom sveta u sili Duha. Hristovi sledbenici treba da objave šta je On postigao prilikom Prvog dolaska i pozovu ljude da se pokaju i poveruju u okviru pripreme za Njegov drugi dolazak. Oni treba da budu Njegovi svedoci 'tja do kraja Zemlje' (Dela 1,8) i do samog kraja... Nemamo slobodu da se zaustavimo, sve dok se oba cilja ne ostvare.« (Džon R. Stot, *The Message of Acts: The Spirit, the Church & the World* [Downers Grove: InterVarsity, 1990], str. 44)

»Spasiteljev nalog obuhvata sve vernike. On do kraja vremena obuhvata sve koji veruju u Hrista. Sudbonosna je greška misliti da delo spasavanja duša zavisi samo od rukopoloženog propovednika. Jevanđelje je povereno svima koji imaju nadahnuće sa Neba. Svi koji primaju Hristov život određeni su da rade na spasavanju svojih bližnjih. Crkva je osnovana za ovakav rad i svi koji preuzimaju na sebe sveti zavet, obavezuju se da postanu Hristovi saradnici.« (Elen Vajt, *Čežnja vekova*, str. 822. original)

ZA RAZGOVOR:

1. Tekst iz Dela 1,7. poziva se na reči iz Jevanđelja po Marku 13,32: »A o danu tome ili o času niko ne zna, ni anđeli koji su na Nebesima, ni Sin, do Otac.« Elen Vajt kaže: »Božjem narodu nikada više neće biti upućena poruka utemeljena na vremenu. Mi ne treba da znamo tačno vreme kada će se izliti Sveti Duh ili kada će Hristos doći.« (*Selected Messages*, 1. sveska, str. 188) Ona dodaje: »Svako ko počne da objavljuje poruku o času, danu ili godini Hristovog dolaska, uzima na sebe jaram da objavljuje poruku koju mu Gospod nije dao.« (*Advent Review and Sabbath Herald*, 12. septembar 1893) U čemu je značaj ovih izjava za nas danas?
2. Neko je jednom rekao: »Bogu su više potrebni svedoci nego advokati.« Šta mislite o ovoj izjavi?
3. Kakva je bila uloga molitve u Ranoj crkvi? Da li je slučajno što u skoro svakom odlučujućem trenutku u njenom životu nalazimo upućivanje na molitvu (Dela 1,24; Dela 8,14-17; Dela 9,11.12; Dela 10,4.9.30; Dela 13,2.3)? Kakva je uloga molitve u našem životu?

PEDESETNICA

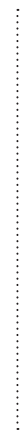
Tekstovi za proučavanje u toku sedmice: Dela 2,1-4; Jo-
van 14,16; Dela 2,5-13, Joilo 2,28-32; Dela 2,22-39; Psalmi
110,1-3.

Tekst za pamćenje: »Ovoga Isusa vaskrse Bog, čemu smo mi
svjedoci. Desnicom, dakle, Božijom podiže se, i obeća-
nje Svetoga Duha primivši od Oca, izli ovo što vi sad vidite
i čujete.« (Dela 2,32.33)

Reč »Pedesetnica« potiče od reči *pentēkostē*, grčkog imena za je-
vrejski Praznik sedmica (2. Mojsijeva 34,22); takođe poznat i kao
Dan prvina (4. Mojsijeva 28,26). Izraz znači »pedeseti« i duguje
svoju upotrebu činjenici da je praznik slavljen pedeseti dan posle
prinošenja snopa ječma prvog dana posle Pashe. Bio je to dan ra-
dosti i zahvalnosti, kada je izrailjski narod donosio pred Gospoda
»prvine žetve pšenične«. (2. Mojsijeva 34,22)

Praznik je postao odgovarajući simbol duhovne žetve Hri-
šćanske crkve, kada je Sveti Duh bio izliven obilnije nego ikada
ranije, kada se u jednom danu krstilo oko tri hiljade ljudi (Dela
2,41). Posle Isusovog vaznesenja i Njegovog proslavljanja na Nebu,
ovo izlivanje Duha bilo je neočekivan, natprirodan događaj koji
je preobrazio apostole od jednostavnih i nepoznatih Galilejaca u
uverene i hrabre ljude koji će promeniti svet.

Pedesetnica se često naziva rođendanom Crkve, vremenom u
kome su Hristovi sledbenici, Jevreji i (kasnije) neznabošci, priznati
kao Božja nova zajednica na Zemlji.

Poslušni Isusovom nalogu, vernici su u Jerusalimu čekali na obećanje Duha. Čekali su usrdno se moleći, iskreno se kajući i hvaleći Boga. Kada je došao taj dan, »bijahu zajedno svi apostoli« (Dela 2,1), verovatno u istoj velikoj gornjoj sobi, koja se spominje u 1. poglavlju Dela apostolskih. Međutim, uskoro će se naći među većim skupom ljudi (Dela 2,6-13).

Pročitajte tekst iz Dela 2,1-3. Kakvi natprirodni elementi su pratili izlivanje Duha?

Ovaj događaj ostavio je snažan utisak. Prvo se čula iznenadna huka s Neba poput duvanja silnog vetra koja je ispunila čitavu prostoriju, a onda se pojavilo nešto nalik ognju i spustilo se na sve prisutne.

U Svetom pismu vetar i oganj često se povezuju sa »teofanijom« ili božanskim javljanjem (na primer, 2. Mojsijeva 3,2; 2. Mojsijeva 19,18; 5. Mojsijeva 4,15). Vetar i oganj takođe mogu predstavljati Duh Božji (Jovan 3,8; Matej 3,11). U slučaju Pedesetnice, šta god da je tačno značenje tih pojava, bili su to znaci koji su predstavili jedinstveni trenutak u istoriji spasenja, obećano izlivanje Duha.

Duh je uvek delovao. Njegov uticaj na Božji narod u starozavetnim vremenima često se otkrivao na primetan način, ali nikad u svoj svojoj punini. »U vremenima patrijaraha uticaj Svetoga Duha često se pokazivao na očigledan način, ali nikada u svoj svojoj veličini. Sada, slušajući Spasiteljeve reči, učenici su se molili za taj dar, dok je Hristos na Nebu dodao svoje posredovanje. Zatražio je dar Duha da bi ga mogao izliti na svoje učenike.« (Elen Vajt, *Apostolska crkva – Hristovim tragom*, str. 37. original)

Jovan Krstitelj prorekao je krštenje Duhom od strane Mesije koji će doći (Luka 3,16; uporedite: Dela 11,16), a Isus ga je lično spomenuo nekoliko puta (Luka 24,49; Dela 1,8). Ovo izlivanje biće Njegovo prvo posredničko delo pred Bogom (Jovan 14,16.26; Jovan 15,26). Na dan Pedesetnice, obećanje je bilo ispunjeno.

Iako je krštenje Duhom na Pedesetnicu bilo jedinstven događaj povezan sa Isusovom pobedom na krstu i proslavljanjem na Nebu, biti ispunjen Duhom je iskustvo koje neprestano treba da se ponavlja u vernikovom životu (Dela 4,8.31; Dela 11,24; Dela 13,9.52; Efescima 5,18).

Kakav dokaz imate da Duh deluje u vašem životu?

U Delima 2,4. dar Duha se pokazao kroz govorenje jezika. Ipak, ovaj dar bio je samo jedan od mnogih različitih ispoljavanja Duha (Dela 10,45.46; Dela 19,6). Druga obuhvataju proricanje budućnosti (Dela 11,28), primanje vide-nja (Dela 7,55), nadahnut govor (Dela 2,8; Dela 28,25), isceljenje (Dela 3,6.12; Dela 5,12.16), i sposobnost za službu (Dela 6,3.5).

Dar jezika nije bio darovan na dan Pedesetnice zato što je to uobičajen ili najvažniji dokaz izlivanja Duha. Bio je ispoljen da bi misija Crkve u svetu bila pokrenuta. Odnosno, poziv upućen u tekstu Dela 1,8. zahtevao je dar jezika. Da bi apostoli prevazišli kulturološke prepreke i Jevandeljem dosegli sve krajeve Zemlje, bilo im je potrebno da znaju da govore jezicima onih ljudi koji su trebalo da čuju njihove propovedi.

Pročitajte tekst iz Dela 2,5-12. Šta predstavlja dokaz da su na dan Pedesetnice učenici govorili na tadašnjim stranim jezicima?

Procenjuje se da je u svetu u prvom veku bilo osam do deset miliona Jevreja i da je oko 60 procenata živelo izvan Judeje. Mnogi prisutni u Jerusalimu za vreme praznika bili su iz stranih zemalja i nisu govorili aramejski, jezik judejskih Jevreja u to vreme.

Nema sumnje da su većina obraćenika u vreme Pedesetnice bili Jevreji iz različitih zemalja, koji su sada bili u prilici da čuju Jevandelje na svom jeziku. Da su apostoli govorili na postojećim stranim jezicima, a ne na nepoznatim jezicima u zanosu, možemo dokazati izrazom *dialektos* (Dela 2,6.8), što označava jezik naroda ili oblasti (uporedite: Dela 21,40; Dela 22,2; Dela 26,14). Po tome je jasno da su govorili na tadašnjim različitim jezicima. Čudo je bilo što su neuki Galilejci sada govorili jezikom koji, samo nekoliko časova ranije, nisu znali. Za tamošnje Jevreje koji su bili svedoci ovog događaja, a nisu poznavali ove jezike, jedino moguće objašnjenje bilo je da su se apostoli opili, izgovarajući neobične besmislene glasove. »A drugi potsmijevajući se govorahu: napili su se slatkoga vina.« (Dela 2,13)

Iako se pred njihovim očima dogodilo snažno ispoljavanje Božje sile, ovi ljudi su pomislili da je u pitanju pijanstvo. Kako možemo biti pažljivi da i sami ne budemo u toj meri duhovno slepi?

PETROVA PROPOVED

Optužba da su pijani pružila je Petru priliku da objasni šta se događa. U svom govoru apostol je prvo ukazao na Pismo (Dela 2,16-21), opisujući izlivanje Duh kao ispunjenje proročanstva.

Uporedite sledeće tekstove: Dela 2,17. i Joilo 2,28. Kako je Petar shvatio vreme ispunjenja Joilovog proročanstva?

Joilovo proročanstvo govorilo je o budućem spasenju (Joilo 2,32), koje će biti karakteristično po znakovima u prirodi i obilnom izlivanju Duha (Joilo 2,28-31). Tumačeći događaj na dan Pedesetnice u svetlu ovog proročanstva, Petar je nameravao da naglasi istorijski značaj tog trenutka. Međutim, postoji važna razlika u načinu na koji navodi Joilove reči. Umesto Joilove uvodne reči »poslije« (Joilo 2,28), koja je u opštem smislu ukazivala na budućnost, Petar je rekao »u posljednje dane« (Dela 2,17), nagoveštavajući da je završni čin u velikoj drami spasenja upravo počeo. To, naravno, nije potpun opis događaja poslednjih dana, već pokazatelj velikog osećanja hitnosti koje je odlikovalo Ranu crkvu. Oni nisu znali kada će doći kraj, ali su bili uvereni da neće dugo čekati.

Pročitajte tekst iz Dela 2,22-32. Šta je bila glavna misao u Petrovom predavljanju Jevandelja?

Posle naglašavanja proročkog značaja dana Pedesetnice, Petar se okrenuo nedavnim događajima vezanim za Isusov život, smrt i vaskrsenje. Međutim, u najvećoj meri naglasio je vaskrsenje, budući da predstavlja odlučujući činilac u izveštaju o Jevandelju. Smatrajući da je vaskrsenje konačna Isusova odbrana (Dela 2,22.27), Petar je naveo tekst iz Pisma da bi objasnio njegovo značenje.

Pošto je Isus bio Mesija, smrt Ga nije mogla zadržati. Tako je za Petra i ostale pisce Novog zaveta Isusovo vaskrsenje bilo snažan dokaz, ne samo da je Isus Mesija, već celokupne hrišćanske poruke o spasenju.

S obzirom da je smrt svuda oko nas, da uvek preti nama ili našim voljenima, zašto je Isusovo vaskrsenje tako važna istina?

ISUSOVO PROSLAVLJANJE

»Desnicom, dakle, Božijom podiže se, i obećanje Svetoga Duha primivši od Oca, izli ovo što vi sad vidite i čujete.« (Dela 2,33)

U trećem delu govora, Petar se vratio na pitanje jezika, koji su najpre privukli narod. Vernici nisu bili pijani, što bi bilo neobično u devet sati ujutru (Dela 2,15), već su govorili jezicima jer se sveti Duh upravo izlio sa Neba.

Pročitajte tekst iz Dela 2,33-36. Kako je izlivanje Duha povezano sa tim da je Božja desnica podigla Isusa?

Božja desnica predstavlja položaj i vlast (Psalmi 110,1-3). Petrova tvrdnja, koju je utemeljio na Pismu, glasi da je Isus izlio Duha na svoje sledbenike zahvaljujući tome što je uzdignut na takav položaj na Nebu. Proslavljanje nije pružilo Isusu status koji nije imao ranije (Jovan 1,1-3; Jovan 17,5). Umesto toga, ono je predstavljalo Očevo vrhovno priznavanje Njegovog prava kao Gospoda i Spasitelja (Dela 2,36).

Ovaj događaj nas zapravo približava jednoj od najvažnijih tema u Svetom pismu: kosmičkoj borbi između dobra i zla. Suština je da Duh ne bi mogao doći u svoj punini da Isus nije bio proslavljen (Jovan 7,39), a Isus ne bi bio proslavljen da nije izvojevao pobjedu na krstu (Jovan 17,4.5). Drugim rečima, Isusovo proslavljanje bilo je uslov za izlivanje Duha zato što je označavalo Božje odobravanje Isusovog dela na krstu, uključujući i poraz onoga koji je preuzeo vlast nad ovim svetom (Jovan 12,31).

Pojavljivanje greha u svetu bacilo je senku na Boga. Isusova smrt bila je neophodna, ne samo radi otkupljenja ljudskog roda, već i da bi Bog bio opravdan, a sotonaz razotkriven kao varalica. U Isusovoj službi, vreme spasenja već je počelo (Luka 4,18-21). Kada je isterivao demone ili opraštao grehe, Isus je oslobađao sotonine zatočenike. Ipak, krst Mu je dao potpunu vlast da to čini. Dakle, kada je Hristova dobrovoljno prineta žrtva bila potvrđena na Nebu, sotonaz je zadobio odlučujući udarac, a Duh se izlio da pripremi narod za Hristov dolazak.

Petrovi slušaoci bili su pogođeni njegovim rečima. Pojedinci su možda bili među onima koji su se pre nekoliko sedmica zalagali za Isusovo raspeće (Luka 23,13-25). Ali sada, uvereni da je Isus iz Nazareta zaista Mesija koga je Bog postavio, zavapili su žalosnog srca: »Šta ćemo činiti?« (Dela 2,37)

Pročitajte tekst iz Dela 2,38. Koja dva osnovna elementa su neophodna za oproštenje?

Pokajanje znači korenitu promenu životnog toka, okretanje od greha (Dela 3,19; Dela 26,20), a ne samo osećanje žalosti i kajanja. Zajedno sa verom, pravo pokajanje je Božji dar, ali poput ostalih darova, može se odbaciti (Dela 5,31-33; Dela 26,19-21; Rimljanima 2,4).

Od vremena Jovana Krstitelja, pokajanje je povezivano sa krštenjem (Marko 1,4). Odnosno, krštenje je postalo izraz pokajanja, obred koji predstavlja pranje greha i moralnu obnovu pod uticajem Svetog Duha (Dela 2,38; Dela 22,16; uporedite: Titu 3,5-7).

Pročitajte tekst iz Dela 2,38.39. Koje posebno obećanje je dato onima koji se kaju i koji učine zavet krštenjem?

Narodu prisutnom na danu Pedesetnice nije bilo ponuđeno samo oprostjenje greha već i punina Duha za lični rast, za službu u Crkvi, i naročito za misiju. Bio je to možda najuzvišeniji od svih blagoslova, jer glavni razlog postojanja Crkve jeste da širi Radosnu vest, Jevanđelje (1. Petrova 2,9). Dakle, od tog trenutka pa nadalje, oni su imali sigurnost spasenja i silu Svetoga Duha, koji ih je osposobio za misiju na koju je Crkva pozvana.

Zašto je shvatanje da možemo biti »oslobodeni od greha« toliko važno za svakoga ko želi da objavljuje Jevanđelje? Uostalom, kakvu nadu u Isusa možete ponuditi drugima ukoliko je sami nemate?

ZA DALJE PROUČAVANJE

Izlivanje Svetog Duha na dan Pedesetnice otkrilo je važnu istinu o tome šta se dogodilo na Nebu i kako je Bog Otac prihvatio Hristovu žrtvu za grehe sveta. Izlivanje Duha takođe je pokazalo da je Hristovo delo na Nebu u našu korist, zasnovano na Njegovoj žrtvi prinetoj na Zemlji, sada bilo svečano započeto. Ovi zadivljujući događaji su prikazi divne istine da su Nebo i Zemlja povezani na način u koji mi sada jednostavno ne možemo da proniknemo.

»Hristovo vaznesenje na Nebo bilo je znak da će Njegovi sledbenici dobiti obećani blagoslov... Kada je prošao kroz nebeska vreta, Hristos je seo na presto okružen obožavanjem anđela. Čim je ova ceremonija bila obavljena, Sveti Duh se spustio na učenike u obilnoj meri i Hristos je zaista bio proslavljen slavom koju je od cele večnosti imao u Oca. Izlivanje Duha na dan Pedesetnice bilo je nebesko obaveštenje da je svečano uvođenje Otkupitelja u zvanje bilo obavljeno. On je u skladu sa svojim obećanjem, poslao svoga Svetoga Duha sa Neba svojim sledbenicima kao dokaz da je On, kao Sveštenik i Car, primio svu vlast i na Nebu i na Zemlji, i da je postao Pomazanik nad svojim narodom.« (Elen Vajt, *Apostolska crkva – Hristovim tragom*, str. 38.39. original)

ZA RAZGOVOR:

- 1. Šta od svega što se dogodilo na dan Pedesetnice, Crkva može danas očekivati da će doživeti u svom postojanju? Šta može da se ponovi, a šta ne?**
- 2. Razmišljajte više o činjenici da je Petar Isusovo vaskrsenje učinio toliko važnim delom poruke koju je uputio na dan Pedesetnice. Ono što je vaskrsenje u još većoj meri činilo zapanjujućim je to što niko nije očekivao da će Mesija vaskrsnuti, bez obzira na očekivanja koja su Jevreji u to vreme imali u vezi sa Mesijom. Ta ideja se nije nalazila ni na čijem duhovnom radaru; oni koji su čekali dolazak Mesije to nisu očekivali. Kakve pouke na osnovu ovoga možemo naučiti o tome da treba da znamo šta Biblija uči, nasuprot najnovijim široko prihvaćenim učenjima?**
- 3. Tekst iz Dela 2,38. govori o potrebi krštenja. Da li to znači da će biti izgubljen svako ko je poverovao u Isusa, ali je preminuo pre nego što se krstio? Obrazložite svoj odgovor.**

MOJI ZAKLJUČCI I ODLUKE:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ŽIVOT U RANOJ CRKVI

Tekstovi za proučavanje u toku sedmice: Dela 2,42-46; Dela 4,34.35; Dela 3,1-26; Dela 4,1-18; Dela 5,1-11; Dela 5,34-39.

Tekst za pamćenje: »I svaki dan bijahu jednako jednodušno u crkvi, i lomljahu hljeb po kućama, i primahu hranu s radosti i u prostoti srca, hvaleći Boga, i imajući milost u svijui ljudi.« (Dela 2,46.47)

Osećanje hitnosti u Ranoj crkvi bilo je veoma snažno. Na osnovu toga kako je Isus odgovorio na pitanje vezano za uspostavljanje mesijanskog carstva, ostavljajući pitanje vremena otvorenim (Dela 1,6-8), moglo se shvatiti da je sve zavisilo od izlivanja Duha i završetka apostolske misije. Tako, kada je osvanuo dan Pedesetnice, prvi vernici smatrali su da se sve ispunilo: primili su Svetog Duha i objavili Jevanđelje celom svetu. Apostoli nisu napustili Jerusalim i otišli u svet, već je svet došao k njima (Dela 2,5-11).

Sledeće što se dogodilo jeste da su se vernici odrekli materijalnih dobara. Smatrajući da je ostalo malo vremena, prodali su sve što su imali i posvetili sebe učenju i zajednici nastavljajući da svedoče o Isusu, ali samo u Jerusalimu. U životu zajednice, iako uspešnom u pomaganju siromašnih, uskoro su se pojavile poteškoće, i Bog je morao da deluje da bi održao Crkvu ujedinjenom. Ovo je, takođe, bilo vreme u kome su počeli da se suočavaju sa protivljenjima. Ipak, usred svega toga, njihova vera ostala je nepoljuljana.

Posle izveštaja o danu Pedesetnice, Luka prelazi na opšti opis unutrašnjeg života Crkve u Jerusalimu. »I ostaše jednako u nauci apostolskoj, i u zajednici, i u lomljenju hljeba, i u molitvama.« (Dela 2,42) Četiri spomenuta pojma u osnovi su predstavljala poučavanje i zajedništvo. Prema 46. stihu, poučavanja su se održavala u Hramu, a zajedništvo je negovano u domovima.

Dvorište Hrama bilo je okruženo pokrivenim tremovima koji su često korišćeni za rabinska poučavanja. Da su se vernici posvetili apostolskom učenju pokazuje to što ih dar Duha nije poveo misaonoj religiji, već snažnom procesu učenja pod vođstvom apostola, čija su autoritativna učenja bila potvrđena čudesima i znacima (Dela 2,43).

Duhovna zajednica bila je još jedan naročit znak pobožnosti prvih hrišćana. Vernici su neprekidno bili zajedno, ne samo u Hramu, već i u svojim domovima, gde su delili obroke, proslavljali Večeru Gospodnju i molili se (Dela 2,42.46). Održavajući svakodnevna okupljanja, rani hrišćani izražavali su svoju nadu u Isusov skori povratak, kada će Njegova zajednica sa njima biti obnovljena u mesijanskom carstvu (Matej 26,29).

Privatni domovi imali su ključnu ulogu u životu Rane crkve. Vernici su i dalje prisustvovali svakodnevnim ceremonijama u Hramu (Dela 3,1), a Subotom su po svoj prilici bili u sinagogama sa svojim sunarodnicima Jevrejima (Jakov 2,2), ali su naročiti činioци hrišćanske vere bili obavljani u domovima.

Pročitajte sledeće tekstove: Dela 2,44.45; Dela 4,34.35. Šta je bila važna odlika zajednice prvih hrišćana?

Verujući da je kraj blizu, smatrali su da materijalna dobra, »lična svojina« (da upotrebimo savremeniji izraz), više nisu važni. Prema tome, zajednička upotreba materijalnih sredstava činila se svrsishodnom. Nije bilo razloga da budu zabrinuti za budućnost, pošto će Mesija lično ispuniti njihove potrebe u mesijanskom carstvu (Luka 22,29.30). Ovo deljenje, pored toga što je bilo izuzetan primer hrišćanske velikodušnosti, omogućilo im je da iskuse dublje osećanje jedinstva.

Koliko ste velikodušni kada je u pitanju ono što ste primili od Gospoda?

IZLEČENJE HROMOG ČOVEKA

U tekstu Dela 3,1. zabeleženo je da su Petar i Jovan išli u Hram na molitvu koja se održavala u tri sata. Ovo ukazuje na suštinski jevrejski karakter crkvene vere u ovom ranom razdoblju. Odnosno, apostoli nisu išli u Hram samo da bi poučavali ili doveli nove obraćenike, već zato što su Petar i Jovan i dalje bili Jevreji i kao takvi i dalje su bili posvećeni jevrejskim verskim običajima (Dela 20,16; Dela 21,17-26), bar do ovog trenutka. Tamo su učinili zapanjujuće čudo (Dela 3,1-10), što je Petru pružilo priliku da održi još jednu propoved.

Pročitajte tekst iz Dela 3,12-26. Šta je Petar posebno naglasio u svojoj propovedi?

Pet glavnih tačaka određivalo je propovedanje prvih hrišćana: Isus je bio Mesija koji je stradao (Dela 3,18); Bog Ga je vaskrsao (Dela 3,15); Isus je bio proslavljen na Nebu (Dela 3,13); On će doći ponovo (Dela 3,20); pokajanje je neophodno za oproštenje greha (Dela 3,19).

Na mnogo načina ovo je ista poruka koju mi nosimo svetu, iako je okvir promenjen. Apostoli su se još uvek nalazili u jevrejskom okruženju, kada je narod u osnovi samo morao da »pređe« iz starog u novi zavet umesto da menja veru. Kao deo Božjeg naroda, morali su da prihvate Mesiju i dožive novorođenje koje sledi posle iskrenog prihvatanja Isusa.

Sada, iako su prilike drugačije, poruka je u osnovi ista: Hristos je umro za naše grehe, vaskrsao je i ponovo će doći. Ovo znači da u Njemu možemo naći spasenje. Čak i u okviru Trostruke anđeoske vesti iz 14. poglavlja Otkrivenja, Isus Hristos razapeti, Isus Hristos vaskrsli i Isus Hristos koji će ponovo doći mora biti u središtu objavljivanja ovih poruka.

»Od svih koji sebe smatraju hrišćanima, adventisti sedmog dana treba da budu među prvima koji će uzdizati Hrista pred svetom. Objavljivanje Treće anđeoske poruke poziva na predstavljanje istine o Suboti. Ova istina, s drugima koje su obuhvaćene u poruci, mora da se objavljuje; ali veliko privlačno središte poruke, Isus Hristos, ne sme se izostaviti. Upravo su se pored Hristovog krsta srele milost i istina, a pravednost i mir poljubili. Grešnik se mora navesti da pogleda na Golgotu; jednostavnom verom malog deteta on mora da se osloni na Spasiteljeve zasluge, prihvatajući Njegovu pravednost, verujući u Njegovu milost.« (Elen Vajt, *Evandžeoski radnici*, str. 156.157. original)

PRVA PROTIVLJENJA

Uspeh Crkve je posle kratkog vremena izazvao protivljenje određenih jerusalimskih vođa. Hramom u Jerusalamu upravljao je poglavar sveštenički i njegovi pomoćnici, uglavnom sadukeji. Poglavar sveštenički bio je, takođe, predsednik sinedrionskog saveta, koga su u to vreme uglavnom činili sadukeji i fariseji. Pošto sadukeji nisu verovali u vaskrsenje, bili su veoma uznemireni kada su Petar i Jovan poučavali da je Isus ustao iz mrtvih. Uhapšeni od strane stražara u Hramu, apostoli su do sutradan proveli u pritvoru, kada su izvedeni pred Savet (Dela 4,1-7).

Pročitajte tekst iz Dela 4,1-18. Šta je Petar odgovorio kada su ih upitali kakvom silom su to učinili? Šta je bila osnovna poruka Petrovog odgovora koju su vođe smatrale pretnjom?

Izazov u vezi sa pitanjem sile koji su uputile jevrejske vođe ukazuje na njihovu zabrinutost za vlast. Petar je, međutim, izjavio ne samo da je čudo učinjeno u Isusovo ime, već i da spasenje dolazi samo od Njega. Apostoli su se nalazili pred najvišim jevrejskim telom vlasti; pa ipak, služili su Onome ko ima mnogo veću vlast. Ovi ljudi bili su jednostavni, neobrazovani galilejski ribari; prema tome, njihova hrabrost i rečitost iznenadila je sve prisutne. Iako to vođe nisu shvatile, suština je da su apostoli bili ispunjeni Svetim Duhom, upravo onako kako je Isus preokao (Matej 10,16-20).

Pošto nisu mogli da poreknu čudo – izlečeni čovek bio je prisutan i svi su ga mogli videti – Sinedrion je naredio apostolima da prestanu da propovedaju. Plašili su se njihove poruke kao i sve veće rasprostranjenosti pokreta. Propustivši da dobro prouče dokaze, dozvolili su da predrasude i želja za samozaštitom upravljaju njihovim postupcima.

Petrove poslednje reči spadaju među najdragocenije bisere Dela apostolskih: »Sudite je li pravo pred Bogom da vas većma slušamo negoli Boga? Jer mi ne možemo ne govoriti što vidjesmo i čusmo.« (Dela 4,19.20)

Razmišljajte o želji za vlašću i koliko opasna može biti, na bilo kom nivou i u bilo kom okviru. Zašto kao hrišćani, pozvani da budemo sluge, moramo biti pažljivi kad je u pitanju privlačnost vlasti?

ANANIJA I SAPFIRA

Zajedničko deljenje ličnih materijalnih dobara nije bilo obavezno u Ranoj crkvi; odnosno, to nije bio zvaničan uslov da bi neko postao vernik Crkve. Ipak, sigurno je bilo nekoliko primera dobrovoljne velikodušnosti koji su nadahnuli celu zajednicu. Jedan takav primer predstavljao je Varnava (Dela 4,36.37), koji će kasnije u knjizi imati važnu ulogu.

Međutim, bilo je i negativnih primera koji su iznutra ugrozili jedinstvo Crkve, upravo u vreme kada su počeli napadi spolja.

Pročitajte tekst iz Dela 5,1-11. Kakve pouke pronalazimo u ovom izveštaju?

Iako nam Luka nije otkrio sve pojedinosti, nema sumnje da osnovni problem Ananije i Sapphira nije bio pokušaj da zadrže novac, već to što su učinili prevaru u zajednici. Njihov greh nije bio rezultat nagle odluke već pažljivo smišljenog plana, namernog pokušaja »da iskušate Duha Gospodnjega«. (Dela 5,9) Oni nisu imali obavezu da prodaju svoju imovinu i daruju novac Crkvi. Dakle, kada su se obavezali da će to učiniti, možda su postupali samo u skladu sa svojim interesima ili su pokušali da steknu uticaj među braćom velikodušnim činom vrednim hvale.

Ova mogućnost može nam pomoći da objasnimo zašto ih je Bog tako oštro kaznio. Čak i ako je crkveni zajednički život bio posledica uverenja da će Isus uskoro doći, ovaj postupak Ananije i Sapphira na samom početku mogao je umanjiti važnost vernosti Bogu i izvršiti rđav uticaj među vernicima. Razlog zašto se ne spominje da je Ananiji data prilika da se pokaje, kao u Sapphirinom slučaju (Dela 5,8), može se pripisati samo sažetosti izveštaja.

Krajnji rezultat je da su oni od početka do kraja grešno postupali, a greh je ozbiljno pitanje u Božjim očima (Jezekilj 18,20; Rimljanima 6,23), iako ga On ne kažnjava uvek u istom trenutku. U stvari, to što se kazna često odlaže treba stalno da nas podseća koliko je Bog milostiv (2. Petrova 3,9).

Zašto moramo biti pažljivi sa pomeranjem granica blagodati, kao što su to činila ova dva vernika iz Rane crkve?

Ako su apostoli mogli biti upotrebljeni da se Božji sud izlije za greh, kao u slučaju Ananije i Saffire, oni su, takođe, mogli biti upotrebljeni da se Božja blagodat izlije na grešnike. Njihova snažna isceljujuća služba (Dela 5,12-16) bila je vidljivi dokaz da je Božji Duh delovao preko njih. Upečatljivo je verovanje da je čak i Petrova senka mogla da leči ljude. Najbližu sličnost u Jevanđeljima nalazimo u primeru žene koja je bila izlečena tako što je do-dirnula Isusovu haljinu (Luka 8,43.44). Međutim, Luka ne kaže da Petrova senka zaista ima isceljujuću silu, već da je narod mislio da je tako. Ipak, čak i kada je sveopšte sujeverje bilo uključeno, Bog je i dalje izlivao svoju blagodat.

Međutim, što su apostoli sve više bili ispunjavani Duhom, i što su se znaci i čuda umnožavali, verske vođe su u sve većoj meri postajali zavidni. To ih je navelo da po drugi put uhapsu apostole (Dela 5,17.18). Tek posle čudesnog izbavljenja (Dela 5,19-24) i drugog hrabrog Petrovog govora, naglašavajući da se »većma treba Bogu pokoravati negoli ljudima« (Dela 5,29), neki od pripadnika vlasti počeli su da razmatraju mogućnost da je natprirodni uticaj na delu.

Pročitajte tekst iz Dela 5,34-39. Kako je Gamalilo odvratio Sinedrion od smrtne presude apostolima?

Sinedrionom su upravljali sadukeji, koji su sa farisejima činili uticajnu manjinu. Gamalilo je bio farisej i doktor prava. Toliko je bio cenjen među Jevrejima da je postao poznat kao *Rabban* (»naš učitelj«), a ne samo *Rabbi* (»moj učitelj«). Pavle je bio jedan od njegovih učenika (Dela 22,3).

Gamalilo se setio dva druga pobunjenička pokreta u skoroj izrailjskoj istoriji koji su takođe privukli sledbenike i izazvali nemire. Međutim, vođe su bile ubijene, a sledbenici su se potpuno rasuli. Pouka koju je izvukao jeste da ako je hrišćanski pokret ljudsko delo, uskoro će nestati. Sa druge strane, ako je to bio božanski pokret, kako su tvrdili apostoli, da li su se mogli nadati da će mu se suprotstaviti? Gamalilov savet je bio prihvaćen. Apostoli su bili išibani i još jednom im je naređeno da ne govore u Isusovo ime.

Šta ovaj izveštaj govori koliko dobar savet često može biti potreban i koristan? Kako možemo postati spremniji da primimo savet koji se sastoji iz onoga što ne želimo nužno da čujemo?

ZA DALJE PROUČAVANJE

»Mi smo pristavi kojima je odsutni Gospodar predao na čuvanje svoje domaćinstvo i svoje interese radi kojih je došao na ovaj svet. On se vratio na Nebo, ostavivši nam zadatak da se brinemo o tome, i On očekuje da stražimo i čekamo Njegov dolazak. Budimo verni u vršenju poverenog zadatka, da nam ne bi došao gospodar iznenada i zatekao nas kako spavamo.« (Elen Vajt, *Testimonies for the Church*, 8. sveska, str. 37)

»Ljudi treba da budu svesni svetosti svojih zaveta i obećanja u okviru Božjeg dela. Ova obećanja se obično ne smatraju obaveznicima kao što su to pismene obaveze između ljudi. Međutim, da li je obećanje manje sveto i obavezujuće ako je dato Bogu? Budući da mu nedostaju određeni tehnički uslovi, i ne može se nametnuti zakonom, da li će hrišćanin zanemariti obavezu za koju je dao svoju reč? Nijedna pravna napomena ili dužnost nije u većoj meri obavezna od obećanja datog za Božje delo.« (Komentari Elen Vajt, *The SDA Bible Commentary*, 6. sveska, str. 1056)

ZA RAZGOVOR:

1. Isus je između ostalog ostavio dva neposredna zaveštanja učenicima: očekivanje Njegovog skorog dolaska i svetsku misiju. Kako ova dva činioca treba da utiču na naše shvatanje misije i poziva da propovedamo Jevanđelje svetu?
2. Neko je jednom prilikom rekao: »Treba da budemo spremni kao da će Isus doći danas, ali da nastavimo da radimo kao da neće doći još sto godina.« Kakvu mudrost nalazimo u ovoj izjavi, i kako je možemo primeniti na naš poziv u životu?
3. Zašto Isusov život, smrt, vaskrsenje i povratak moraju biti u središtu svega što propovedamo? Ili, sagledajte to na sledeći način: Kakva je svrha svega što propovedamo bez ovih događaja?
4. Čemu nas izveštaj o Ananiji i Sapphiri uči o tome koliko je teško poznavati srce drugih, bilo da je u pitanju dobro ili zlo?
5. Koje savremene Gamalile poznajete? Ili, da li ste možda u prilici da tu ulogu vršite u životu drugih ljudi? U svakom slučaju, razgovarajte u razredu o trenucima kada je davanje ili primanje mudrog saveta donelo dobro. Kakve pouke možemo izvući iz ovih primera?

PRVE CRKVENE VOĐE

Tekstovi za proučavanje u toku sedmice: Dela 6; Dela 7,48; Jevrejima 5,11-14; Mihej 6,1-16; Dela 7; Dela 8,4-25.

Tekst za pamćenje: »I riječ Božija rastijaše, i množaše se vrlo broj učenika u Jerusalimu. I sveštenici mnogi pokoravahu se vjeri.« (Dela 6,7)

Mnogi obraćenici na dan Pedesetnice bili su helenistički Jevreji, odnosno, Jevreji iz grčko-rimskog sveta koji su sada živeli u Jerusalimu (Dela 2,5.9-11). Uprkos tome što su bili Jevreji, razlikovali su se od judejskih Jevreja – spomenutih u Delima 6,1. – po mnogo čemu. Najvidljivija razlika ogledala se u tome što uglavnom nisu poznavali aramejski jezik kojim se govorilo u Judeji.

Bilo je još nekoliko drugih razlika, i kulturoloških i verskih. Pošto su rođeni u stranim zemljama, nisu imali korene u judejsko-jevrejskim običajima, ili njihovi koreni nisu bili toliko duboki kao koreni judejskih Jevreja. Po svoj prilici nisu bili toliko vezani za ceremonije u Hramu i one vidove Mojsijevog zakona koji su bili primenjivani samo u izrailjskoj zemlji.

Takođe, pošto su proveli većinu svog života u grčko-rimskom okruženju i u bliskom dodiru sa neznabošcima, bili su samim tim spremniji da shvate sveobuhvatan karakter hrišćanske vere. U stvari, bilo je mnogo helenističkih vernika koje je Bog upotrebio da ispune nalog i odnesu svedočanstvo celom svetu.

Pročitajte tekst iz Dela 6,1. Kakav prigovor su uputili helenistički vernici?

»Povod za prigovor bilo je navodno zanemarivanje grčkih udovica prilikom svakodnevnog deljenja pomoći. Svaka neravnopravnost bila bi u suprotnosti s duhom Jevanđelja, ali sotona je, ipak, uspeo da probudi sumnju. Hitne mere odmah su bile preduzete s ciljem da se ukloni svaka prilika za nezadovoljstvo, i da neprijatelj ne bi pobedio u svojim naporima da unese razdor među vernike.« (Elen Vajt, *Apostolska crkva – Hristovim tragom*, str. 88. original)

Rešenje predloženo od strane apostola sastojalo se u tome da Jevreji izaberu sedmorice ljudi između sebe da »služe (*diakoneō*) oko trpeza« (Dela 6,2), dok će oni provoditi vreme u molitvi i ostati u »službi (*diakonia*) riječi«. (Dela 6,4) S obzirom da *diakoneō* i *diakonia* pripadaju istoj grupi reči, jedinu stvarnu razliku zapažamo između reči »trpeza« (Dela 6,2) i »riječi« (Dela 6,4). Ova pojedinost, zajedno sa izrazom »svaki dan« (Dela 6,1), ukazuje na dva glavna činioca iz svakodnevnog života Rane crkve: poučavanje (»reč«) i zajednicu (»trpeza«). Drugi se sastojao od zajedničkih obroka, Večere Gospodnje i molitava (Dela 2,42.46; Dela 5,42).

To znači da su se apostoli, kao opunomoćeni poverenici Isusovih učenja, uglavnom bavili poučavanjem vernika biblijskim istinama i molitvom, dok su sedmorica bila zadužena za aktivnosti zajednice koje su održavane u nekoliko crkava u domovima. Međutim, njihove dužnosti nisu bile ograničene na dužnosti đakona kako ih mi danas shvatamo. Oni su zapravo bili prve crkvene vođe.

Pročitajte tekst iz Dela 6,2-6. Kako su sedmorica izabrana i uvedena u službu?

Kandidati su trebalo da se izdvoje moralnim, duhovnim i praktičnim osobinama: trebalo je da uživaju častan ugled i budu ispunjeni Duhom i mudrošću. Uz odobrenje zajednice, sedmorica su izabrana, a zatim pripremljena za službu uz molitvu i polaganje ruku. Ovaj običaj ukazuje na javno priznanje i dodeljivanje autoriteta njihovoj đakonskoj službi.

Veoma je lako sejati razdor u redovima, zar ne? Kako možemo učiniti sve u Bogom danoj sili da održimo mir među sobom i usredsredimo se na misiju?

Posle imenovanja, sedmorica ne samo da su se uključili u crkvenu službu, već i u aktivno svedočenje. Kao rezultat takvog rada Jevanđelje je nastavilo da se širi, a broj vernika sve više je rastao (Dela 6,7). Ovaj rast je, naravno, izazvao protivljenje usmereno Ranoj crkvi. Izveštaj se zatim usredsređuje na Stefana, čoveka retkog duhovnog rasta.

Pročitajte tekst iz Dela 6,8-15. Šta ovi stihovi govore o Stefanu, njegovoj veri i karakteru? Šta je Stefan propovedao i čime je toliko razgnevio svoje protivnike?

Kao helenistički Jevrejin, Stefan je objavljivao Jevanđelje u helenističkim sinagogama u Jerusalimu. Bilo je nekoliko takvih sinagoga u gradu; tekst iz Dela 6,9. najverovatnije ukazuje na dve od njih, jednu u koju su odlazili doseljenici sa juga (Jevreji iz Kirine i Aleksandrije) i jednu koju su posećivali doseljenici sa severa (iz Kilikije i Azije).

Isus je nesumnjivo bio središnje pitanje u raspravama koje su vođene, a optužbe podignute protiv Stefana ticale su se njegovog shvatanja Jevanđelja i značenja Jevanđelja koje je možda prevazilazilo shvatanje judejskih vernika. Stefan je bio optužen da huli na Mojsija i Boga; odnosno, Zakon i Hram. Čak i ako je bio pogrešno shvaćen u određenim pojedinostima – ili su njegove reči namerno bile izvrtane – i ako su lažni svedoci navedeni da govore protiv njega, optužbe nisu mogle biti potpuno netačne, kao u Isusovom slučaju (Marko 14,58; Jovan 2,19). Stefanova jasna osuda idolopokloničkog obožavanja Hrama (Dela 7,48) koju je izneo pred Sinedrionom otkriva da je on razumeo dublje značenje Isusove smrti i kuda je ona vodila, kada je već reč o Hramu i njegovim obrednim službama.

Drugim rečima, dok su mnogi vernici iz jevrejstva judejskog porekla i dalje bili vezani za Hram i druge ceremonijalne običaje (Dela 3,1; Dela 15,1,5; Dela 21,17-24) i bilo im je teško da ih napuste (Galatima 5,2-4; Jevrejima 5,11-14), Stefan, a možda i drugi helenistički vernici, brzo su shvatili da je Isusova smrt označila kraj svim običajima u Hramu.

Zašto moramo biti pažljivi da ne odbacimo novu svetlost držeći se čvrsto određenih stanovišta?

PRED SINEDRIONOM

Pročitajte tekst iz Dela 7,1-53. Šta je Stefan rekao svojim tužiteljima?

Optužbe podignute protiv Stefana pokrenule su njegovo hapšenje i suđenje od strane Sinedriona. Prema jevrejskoj tradiciji, Zakon i služba u Hramu bili su dva od tri stuba na kome počiva svet – poslednji predstavljaju dobra dela. Sam nagoveštaj da su Mojsijevi obredi zastareli zaista je smatran uvredom onoga što je bilo najsvetije u judaizmu; otuda optužba za huljenje (Dela 6,11).

Stefanov odgovor je najduži govor u Delima apostolskim, što ukazuje na njegov značaj. Iako se na prvi pogled čini da govor nije ništa drugo do opširno pripovedanje istorije Izrailja, treba da ga shvatimo u odnosu na starozavetni i način na koji su proroci koristili njegovu strukturu kada su ustajali kao verski reformatori i pozivali Izrailj da se vrati njegovim zahtevima. U tom slučaju ponekad su koristili jevrejsku reč *rib*, čiji najbolji prevod verovatno glasi »zavetna parnica«, da izraze ideju da Bog preduzima zakonske mere protiv svog naroda zato što nije uspeo da održi zavet.

U tekstu Mihej 6,1.2, na primer, reč *rib* javlja se tri puta. Zatim, prateći obrazac sinajskog zaveta (2. Mojsijeva 20-23), Mihej podseća narod na Božja moćna dela učinjena u njegovu korist (Mihej 6,3-5), odredbe i kršenje zaveta (Mihej 6,6-12), i konačno prokletstva zbog kršenja (Mihej 6,13-16).

Ova slika najverovatnije predstavlja pozadinu Stefanovog govora. Kada su zatražili da objasni svoje postupke, nimalo se nije potrudio da odbaci optužbe ili odbrani svoju veru. Umesto toga, podigao je svoj glas na isti način kako su to stari proroci činili kada su iznosili Božju *rib* protiv Izrailja. Njegov dugi osvrt na Božji odnos sa Izrailjem u prošlosti imao je cilj da opiše njihovu nezahvalnost i neposlušnost.

Prema tekstu iz Dela 7,51-53. Stefan više nije optuženik, već Božji prorok i zastupnik koji izlaže Božju zavetnu parnicu protiv ovih vođa. Ako su njihovi očevi bili krivi za ubijanje proroka, oni su u još većoj meri. Promena iz »oci naši« (Dela 7,11.19.38.44.45) u »vaši oci« (Dela 7,51) je značajna: Stefan je prekinuo vezu sa svojim narodom i zauzeo odlučan stav za Isusa. Cena je bila visoka; ipak, njegove reči nisu otkrivale strah ili žaljenje.

Kada je poslednji put trebalo da zauzmete čvrst i nepokolebljiv stav za Isusa? Da li ste to učinili ili ste se povukli? Ako ste učinili ovo drugo, šta treba da promenite?

ISUS U NEBESKOM DVORU

Pošto je prorok (na jevrejskom *nābī*) prema definiciji neko ko govori u ime Božje, Stefan je postao prorok istog trenutka kada je izneo Božju *riḅ* protiv Izrailja. Međutim, njegova proročka služba bila je prilično kratka.

Pročitajte tekst iz Dela 7,55.56. Šta je značilo Stefanovo viđenje?

»U trenutku kada je Stefan stigao do ove tačke, nastupio je nered u narodu. Međutim, kada je povezao Hrista sa proročanstvima i o Hramu rekao ono što je rekao, sveštenik, praveći se užasnut, razderao je svoju odeću. Stefanu je taj postupak bio znak da će njegov glas uskoro biti zauvek ućutkan. Video je otpor koji su izazvale njegove reči i shvatio da objavljuje svoje poslednje svedočanstvo. Iako je tek stigao do sredine svoje propovedi, naglo ju je završio.« (Elen Vajt, *Apostolska crkva – Hristovim tragom*, str. 100. original)

Dok je Stefan stajao pred jevrejskim vođama iznoseći Božju parnicu protiv njih, Isus je stajao u nebeskom dvoru – odnosno, u nebeskom Svetilištu, pored Oca, što je ukazivalo da je sud na Zemlji bio izraz stvarnog suda koji će se dogoditi na Nebu. Bog će suditi lažnim učiteljima i vođama u Izrailju.

Ovo objašnjava zašto ovde nedostaje poziv na pokajanje, zajednička odlika prethodnih govora u Delima apostolskim (Dela 2,38; Dela 3,19; Dela 5,31). Izrailjska teokratija se bližila kraju, što je značilo da izrailjski narod više neće biti posrednik u spasenju sveta kao što je obećano Avramu (1. Mojsijeva 12,3; 1. Mojsijeva 18,18; 1. Mojsijeva 22,18), već Isusovi sledbenici, Jevreji i neznabošci, od kojih se sada očekivalo da napuste Jerusolim i svedoče celom svetu (Dela 1,8).

Pročitajte tekst iz Dela 7,57-8,2. Kako Luka izveštava o Stefanovoj smrti?

Kamenovanje je predstavljalo kaznu za huljenje (3. Mojsijeva 24,14), mada nije bilo jasno da li je Stefan osuđen na smrt ili je bio linčovani od strane gomile fanatika. U svakom slučaju, on je prvi zabeleženi Isusov sledbenik ubijen zbog svoje vere. To što su svedoci ostavljali svoju odeću kraj Savlovih nogu ukazuje da je on bio vođa Stefanovih protivnika; ipak, kada se Stefan pomolio za svoje krvnike, on se pomolio i za Savla. Samo osoba uzvišenog karaktera i nepokolebljive vere mogla je to učiniti, što je bio snažan pokazatelj njegove vere i Hristove prisutnosti u njegovom životu.

ŠIRENJE JEVANĐELJA

Pobeda nad Stefanom izazvala je masovno progonoštvu vernika u Jerusallimu, nesumnjivo podstaknuto od strane iste grupe protivnika. Vođa te grupe bio je Savle, koji je naneo veliku štetu Crkvi (Dela 8,3; Dela 26,10). Međutim, progonoštvo je imalo dobar ishod.

Rasuti po Judeji i Samariji, vernici su išli propovedajući Jevanđelje. Na-log da svedoče u tim oblastima (Dela 1,8) bio je ispunjen.

Pročitajte tekst iz Dela 8,4-25. Kakve pouke su iznete u ovom izveštaju?

Samarjani su bili poluizrailjci, čak i sa verskog stanovišta. Bili su mono-teisti koji su prihvatili pet Mojsijevih knjiga (Pentateuh), vršili obrezanje i očekivali Mesiju. Međutim, Jevreji su veru Samarjana smatrali iskvarenom, što znači da Samarjani nisu imali udela u zavetnim blagoslovima Izrailja.

Pošto je neočekivano obraćenje Samarjana zaprepastilo Crkvu u Jerusallimu, apostoli su poslali Petra i Jovana da utvrde prilike. Božje zadržavanje Duha, dok Petar i Jovan nisu stigli (Dela 8,14-17), verovatno je trebalo da uveri apostole da Samarjani treba da budu prihvaćeni kao punopravni članovi zajednice vernih (vidi: Dela 11,1-18).

Međutim, tu se nije sve završilo. U tekstu Dela 8,26-39. nalazi se izveštaj o Filipu i Etiopljaninu, evnuhu, koji je posle proučavanja Biblije zatražio da se krsti. »I siđoše oba na vodu, i Filip i uškopljenik, i krsti ga.« (Dela 8,38)

Prvo Samarjani, zatim Etiopljanin, stranac koji je došao u Jerusallim da učestvuje u službi, a sada je bio na putu svome domu. Jevanđelje je prelazilo granice Izrailja i počelo da se širi svetom kako je i prorečeno. Sve ovo bio je samo početak, pošto će prvi jevrejski vernici uskoro putovati širom poznatog sveta i propovedati uzvišenu vest o smrti Isusa koji je platio kaznu za čovekove grehe i koji svima i svuda nudi nadu spasenja.

Petar je rekao Simonu da je »u grkoj žući i u svezi nepravde«. (Dela 8,23) Šta je bilo rešenje za njegov problem i problem svakog ko se možda nađe u sličnim okolnostima?

ZA DALJE PROUČAVANJE

»Progonstvo koje je zadesilo crkvu u Jerusalimu dalo je veliki zamah delu Jevandelja. Uspeh je pratio službu reči u tom gradu, pa je postojala opasnost da će se učenici predugo zadržati u Jerusalimu, i da neće ozbiljno shvatiti Spasiteljev nalog da krenu u ceo svet. Zaboravljajući da se snaga za odupiranje zlu najbolje stiče revnom službom, počeli su da misle da nemaju važnijeg posla od odbrane crkve u Jerusalimu od neprijateljskih napada. Umesto da obučavaju novoobraćene da objavljuju Jevandelje onima koji ga još nisu čuli, bili su u opasnosti da krenu putem, koji će navesti sve vernike da budu zadovoljni onim što su do tada postigli. Da bi svoje predstavnike razaslao u sve krajeve, da bi im omogućio da rade za bližnje, Bog je dozvolio da budu zahvaćeni progonstvom. Prognani iz Jerusalima, oni što se bejahu rasejali, prolazahu propovedajući reč.« (Elen Vajt, *Apostolska crkva – Hristovim tragom*, str. 105. original)

ZA RAZGOVOR:

1. Pažljivo pročitajte navod Elen Vajt o opasnosti sa kojom se Rana crkva suočavala, da krene putem koji će navesti vernike da budu zadovoljni sobom i onim što su do tada postigli. Kao prvo, to znači da, nasuprot prihvaćenim idejama, mnogi Jevreji zaista su prihvatili Isusa kao Mesiju. Ali što je još važnije, kakvu opomenu mi kao Božji narod danas treba da izvučemo iz ovoga? Kako možemo biti sigurni da nismo previše zauzeti zaštitom onoga što već imamo umesto da činimo što bi trebalo – da dosegnemo svet?
2. Do vremena apostola, odnosi između Jevreja i Samarjana bili su obeleženi vekovnim žestokim neprijateljstvom. Šta možemo naučiti iz činjenice da je Filip, verovatno Jevrej, u Samariji svedočio o Isusu? Čak i kao adventistički hrišćani, nismo otporni na kulturološke i etničke predrasude. Kako krst treba da nas nauči da smo pred Bogom svi isti? Šta, takođe, sveopštost Hristove smrti treba da nas nauči o beskrajnoj vrednosti svakog ljudskog bića?
3. Kako je Filip prišao Etiopljaninu (Dela 8,27-30)? Kako možemo postati spremniji da drugima objavljujemo Jevandelje?
4. Šta smo naučili iz teksta od 6. do 8. poglavlja što nam može pomoći da uspešnije izvršimo crkvenu misiju?

MOJI ZAKLJUČCI I ODLUKE:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

PAVLOVO OBRAĆENJE

Tekstovi za proučavanje u toku sedmice: Dela 26,9-11; 5. Mojsijeva 21,23; Dela 9,1-20; 1. Korinćanima 9,1; Galatima 1,1; Dela 9,20-30.

Tekst za pamćenje: »Idi, jer mi je on sud izabrani da iznese ime Moje pred neznabošce i careve i sinove Izrailjeve.« (Dela 9,15)

Obraćenje Savla iz Tarsa (kasnije Pavla) bilo je jedno od najizuzetnijih događaja u istoriji Apostolske crkve. Međutim, Pavlov značaj prevazilazi samo obraćenje, jer Pavle sigurno nije jedini neprijatelj Crkve koji je postao iskreni hrišćanin. Suština je zapravo u tome šta je sve činio radi Jevanđelja. Pavle je bio okoreli protivnik prvih vernika, i šteta koju je mogao naneti mladoj Crkvi bila bi ogromna. Imao je i odlučnost i zvaničnu podršku da uništi Crkvu. Ipak, verno je odgovorio na Božji poziv na putu u Damask i istakao se među apostolima. »Između najgorčenijih i najnemilosrdnijih progonitelja Hristove crkve, podigao se najsposobniji branilac i najuspešniji vesnik Jevanđelja.« (Elen Vajt, *Sketches from the Life of Paul*, str. 9)

Činjenica da je učestvovao u progonstvu Rane crkve uvek je u Pavlu budila duboko osećanje lične nedostojnosti, mada je prožet snažnim osećanjem zahvalnosti mogao reći da Božja blagodat izlivena na njega nije bila uzalud. Zahvaljujući Pavlovom obraćenju, hrišćanstvo se zauvek promenilo.

PROGONITELJ CRKVE

Pavle je bio helenistički Jevrejin. Rođen je u Tarsu, glavnom gradu Kilikije (Dela 21,39). Ipak, u izvesnoj meri odstupao je od helenističke svakodnevice, jer je doveden u Jerusalim, gde ga je poučavao Gamalilo (Dela 22,3), najuticajniji farisejski učitelj tog vremena. Kao farisej, Pavle je bio strog u svojoj veri, mada se njegova revnost graničila sa fanatizmom (Galatima 1,14). Zato je Stefana odveo u smrt i bio ključna ličnost u budućem progonstvu.

Pročitajte tekst iz Dela 26,9-11. Kako je Pavle opisao svoja dela usmerena protiv Crkve?

Pavle na jednom mestu kaže da je Jevanđelje bilo sablazan za Jevreje (1. Korinćanima 1,23). Pored toga što se Isus nije uklapao u tradicionalna jevrejska očekivanja carskog Mesije, Jevreji nikako nisu mogli da prihvate ideju da bi Onaj koji je umro *na krstu* mogao biti Božji Mesija, jer Pismo kaže da je proklet svako pred Bogom ko je obešen (5. Mojsijeva 21,23). Prema tome, za Jevreje raspeće je samo po sebi bilo besmislica, najjasniji dokaz da su tvrdnje Crkve o Isusu bile lažne.

Tekst iz Dela 9,1.2. prikazuje Savla iz Tarsa u borbi protiv vernika. Damask je bio važan grad udaljen oko 220 kilometara severno od Jerusalima u kome je živio veliki broj Jevreja. Jevreji koji su živeli izvan Judeje bili su međusobno organizovani i povezani, sa sedištem u Jerusalimu (Sinedrion), u kome su sinagoge vršile ulogu centara podrške za lokalne zajednice. Između Sinedriona i tih zajednica održavala se stalna veza preko pisama koja je obično nosio *šaliah*, »onaj koji je poslat« (od jevrejske reči *šalah*, »poslati«). *Šaliah* je bio zvanični pomoćnik imenovan od strane Sinedriona da obavlja nekoliko verskih dužnosti.

Kada je Pavle od poglavara svešteničkog, predsednika Sinedriona, zatražio poslanice upućene sinagogama u Damasku, postao je *šaliah*, i dobio vlast da uhvati Isusove sledbenike i dovede u Jerusalim (uporedite: Dela 26,12). Grčka reč koja odgovara reči *šaliah* je *apostolos*, iz koje je izvedena reč apostol. Dakle, pre nego što je postao apostol Isusa Hrista, Pavle je bio apostol Sinedriona.

Kada ste se poslednji put revno zalagali za nešto (ili bili protiv nečega), a kasnije ste promenili svoje mišljenje? Kakve pouke je trebalo da naučite iz tog iskustva?

NA PUTU U DAMASK

Pročitajte tekst iz Dela 9,3-9. Šta se dogodilo Pavlu na putu u Damask? Šta znače Isusove reči zabeležene u tekstu Dela 9,5. (vidi: Dela 26,14)?

Kada su se Pavle i njegovi saputnici približili Damasku, dogodilo se nešto neočekivano: oko podneva obasjala ih je snažna svetlost sa neba i čuli su glas koji govori. To nije bilo samo viđenje u proročkom smislu, već božansko javljanje, usmereno isključivo Pavlu. Njegovi saputnici videli su svetlost; ipak, samo je Pavle oslepeo; oni su čuli glas; ali, samo je Pavle razumeo šta je rečeno. Svetlost je bila božanska slava vaskrslog Isusa, koji se lično javio Pavlu u tom trenutku (Dela 22,14). Pavle na drugom mestu tvrdi da je video Isusa, što ga je kao svedoka Njegovog vaskrsenja i kao onoga koji je primio apostolsku vlast učinilo jednakim Dvanaestorici (1. Korinćanima 9,1; 1. Korinćanima 15,8).

Razgovor sa Isusom koji je usledio pogodio je Pavla neuporedivo jače od same svetlosti. Pavle je bio potpuno ubeđen da je, goneći sledbenike Isusa iz Nazareta, činio Božje delo čisteći judaizam od te opasne i strašne jeresi. Međutim, na njegovo zaprepašćenje, shvatio je ne samo da je Isus živ, već i da je zadajući muke Njegovim vernicima napadao lično Isusa.

Isus je u svom obraćanju Savlu upotrebio poslovicu navodno grčkog porekla koja je Pavlu bila poznata: »Teško ti je protivu bodila praćati se.« (Dela 26,14) Ona dočarava sliku vola koji noseći jaram biva uboden šiljkom štapa koji je korišćen za teranje volova. U nastojanju da se odupre štapu, životinja još više bila povređivana.

Ova izreka može da ukaže na borbu u Pavlovom umu – Biblija je smatra delom Duha (Jovan 16,8-11) – koja je povezana sa onim što se dogodilo Stefanu. »Savle je imao istaknutu ulogu za vreme suđenja i prilikom osude Stefana, ali su ga vidljivi dokazi božanske podrške mučeniku naveli da posumnja u pravednost optužbe, koju je podigao protiv Isusovih sledbenika. Njegov duh bio je duboko pokoleban. U svojoj zbunjenosti obratio se onima u čiju je mudrost i mišljenje imao duboko poverenje. Dokazi sveštenika i glavara konačno su ga osvedočili da je Stefan bio hulnik, da je Hristos koga je propovedao pogubljeni mučenik bio varalica i da su zato oni koji obavljaju svetu službu svakako u pravu.« (Elen Vajt, *Apostolska crkva – Hristovim tragom*, str. 112.113. original)

Zašto je mudro poslušati svoju savest?

ANANIJINA POSETA

Kada je shvatio da razgovara sa Isusom lično, Savle je postavio pitanje koje je Isusu dalo priliku koju je tražio: »Šta ću činiti, Gospode?« (Dela 22,10) Pitanje nagoveštava kajanje zbog postupaka učinjenih do tog trenutka, ali što je još važnije, izražava безусловnu spremnost da dozvoli Isusu da nadalje vodi njegov život. Pavle je u Damsku trebalo da čeka dalja uputstva.

U stihovima iz Dela 9,10-19. Biblija otkriva kako je Gospod pripremao Savla iz Tarsa za njegov nov život kao apostola Pavla. Isus je u viđenju Ananiji dao nalog da poseti Savla i položi ruke na njega da bi mu se povratio vid. Međutim, Ananija je već znao ko je Savle, kao i koliko braće je stradalo i izgubilo život zbog njega. Takođe, bio je dobro obavješten zašto je Savle bio u Damasku i, naravno, nije želeo da tamo postane prva Savlova žrtva. Njegovo oklevanje bilo je razumljivo.

Ipak, Ananija nije znao da je Savle upravo doživeo lični susret sa Isusom koji je zauvek promenio njegov život. Nije znao da je Savle, umesto da i dalje radi za Sinedrion – na Ananijino zaprepašćenje – upravo pozvan od strane Isusa da radi u Njegovom delu, što znači da Savle više nije bio apostol Sinedriona, već Isusovo izabrano oruđe čiji je zadatak bio da odnese Jevandlje i Jevrejima i neznabošcima.

Pročitajte tekst iz Galatima 1,1.11.12. Kakvu posebnu tvrdnju Pavle iznosi u vezi sa svojom apostolskom službom?

Pavle u Galatima poslanici tvrdi da je poruku i zvanje apostola primio neposredno od Isusa Hrista, ne iz nekog ljudskog izvora. To se nužno ne suprotstavlja ulozi koju je Ananija izvršio u svom pozivu. Kada ga je posećio, Ananija je samo potvrdio nalog koji je Savle već primio lično od Isusa na putu u Damask.

U stvari, promena u Savlovom životu bila je toliko dramatična da se nijedan ljudski razlog tome ne bi mogao pripisati. Samo božansko delovanje može objasniti kako Ga je Isusov najljući protivnik iznenada prihvatio kao Spasitelja i Gospoda, ostavljajući sve – ubeđenja, ugled, poziv – iza sebe, i postao Njegov najposvećeniji i najplodonosniji apostol.

Na koji način Savlovo obraćenje prikazuje delovanje Božje divne blagodati? Šta možete naučiti iz ovog izveštaja u vezi sa osobama u svom životu za koje sumnjate da će ikada prihvatiti pravu veru?

POČETAK PAVLOVE SLUŽBE

Tekst iz Dela 9,19-25. ostavlja utisak da je posle obraćenja Pavle određeno vreme ostao u Damasku pre nego što se vratio u Jerusalim (Dela 9,26). Međutim, u Galatima poslanici 1,17. Pavle dodaje da je pre odlaska u Jerusalim otišao u Arabiju, gde je očigledno usamljeno živio neko vreme. »Pavle je i tu, u pustinjskoj usamljenosti, imao dovoljno prilike za tiho proučavanje i razmišljanje.« (Elen Vajt, *Apostolska crkva – Hristovim tragom*, str. 125. original)

Pročitajte tekst iz Dela 9,20-25. Kako Luka opisuje Pavlovu službu u Damasku? Koliko je bila uspešna?

Pavlova prvobitna meta, kada je napustio Jerusalim sa poslanicom dobijenom od strane poglavara svešteničkog, bili su jevrejski vernici koji su potražili utočište u sinagogama u Damasku (Dela 9,2). Sada, pošto se vratio iz Arabije, konačno je posetio sinagoge, ne da hapsi vernike, već da poveća njihov broj; ne da kleveta Isusa kao varalicu, već da Ga predstavi kao Mesiju Izrailja. Šta se odvijalo u umu onih koji su sada čuli kako svedoči o Isusu, a poznavali su ga samo kao jednog od svojih progonitelja? Šta su drugo mogli nego da se dive šta je postao Savle iz Tarsa i šta je činio za Crkvu? (Verovatno nisu mogli zamisliti kakav uticaj će ovaj novi obraćenik na kraju izvršiti!)

U nemogućnosti da se suprotstave Pavlu, pojedini njegovi protivnici skovali su plan da mu oduzmu život. Pavlov izveštaj o tom događaju (2. Korinćanima 11,32) ukazuje da su ga njegovi protivnici potkazali lokalnim vlastima da bi ostvarili svoju nameru. Međutim, Pavle je uz pomoć vernika uspeo da pobegne tako što se spustio u korpi, verovatno kroz prozor kuće izgrađene na gradskom zidu.

Pavle je od početka znao da će se suočiti sa izazovima (Dela 9,16). Protivljenja, progonstva i različita stradanja bila su stalno prisutna u njegovoj službi, ali ništa nije poljuljalo njegovu veru ili osećanje dužnosti, uprkos nevoljama i iskušenjima sa kojima se suočavao bezmalo na svakom koraku svog novog života u Hristu (2. Korinćanima 4,8,9).

Uprkos borbama i protivljenjima, Pavle nije odustao. Kako i mi možemo istrajati kada je vera u pitanju, odnosno, kako da je sačuvamo usred obeshrabrenja i protivljenja?

POVRATAK U JERUSALIM

Kada je pobjegao iz Damaska, Pavle se vratio u Jerusalim prvi put nakon što je pošao iz njega kao progonitelj. To se dogodilo tri godine posle njegovog obraćenja (Galatima 1,18). Povratak nije bio lak pošto se suočavao sa problemima i u Crkvi i izvan nje.

Pročitajte tekst iz Dela 9,26-30. Šta se dogodilo Pavlu kada je stigao u Jerusalim?

Pavle je pokušao da se pridruži apostolima u Jerusalimu. Iako je do tog trenutka već tri godine bio hrišćanin, vest o njegovom obraćenju zvučala je toliko neverovatno da su apostoli, poput Ananije pre njih, bili prilično sumnjičavi. Plašili su se da je to samo deo pažljivo razrađenog plana. Varnava, Levit sa Kipra (Dela 4,36.37), dakle helenistički Jevrejin, slomio je otpor apostola i upoznao ih sa Pavlom. Oni su se sigurno, takođe, divili šta je Bog učinio u Pavlovom životu; odnosno, kada su shvatili da se iskreno obratio.

Međutim, taj otpor nikada nije u potpunosti nestao, ako ne zbog Pavlove prošlosti i progonstva Crkve, onda barem zbog Jevandelja koje je propovedao. Kao i u Stefanovom slučaju, judejski vernici, uključujući i apostole, sporo su shvatali sveopštost hrišćanske vere, vere koja se više nije temeljila na starozavetnom ceremonijalnom sistemu, naročito žrtvenom sistemu, koji je izgubio svoju važnost nakon Isusove smrti na krstu. Pavlov najbliži krug prijatelja u Crkvi u Judeji činili su helenistički vernici: pored Varnave, tu je bio i Filip, jedan od Sedmorice (Dela 21,8) i Mnason sa Kipra (Dela 21,16). Nekoliko godina kasnije, vođe jerusalimske crkve i dalje su optuživale Pavla da u osnovi propoveda ista učenja kakva je Stefan ranije propovedao (Dela 21,21).

Za vreme od petnaest dana koje je proveo u Jerusalimu (Galatima 1,18), Pavle je očigledno odlučio da objavi Jevandelje istim onim Jevrejima koji nisu verovali u Isusa, a koje je pre određenog vremena naveo da se suprotstave Stefanu. Međutim, kao što se i Stefanu dogodilo, njegovi naponi naišli su na snažno protivljenje, predstavljajući pretnju njegovom životu. Isus mu je u viđenju rekao da napusti Jerusalim radi svoje bezbednosti (Dela 22,17-21). Uz pomoć braće, otišao je u Ćesariju, a odatle u svoj rodni kraj Kilikiju gde je ostao nekoliko godina, pre nego što je započeo svoja misionarska putovanja.

ZA DALJE PROUČAVANJE

»General, poginuo u borbi, predstavljao bi gubitak za vojsku, ali njegova smrt ne bi ulivala nikakvu dodatnu snagu neprijatelju. Međutim, kada bi se neki istaknuti čovek pridružio suprotnoj strani, ne samo da bi njegove usluge bile izgubljene, već bi oni kojima se pridružio stekli odlučujuću prednost. Savle iz Tarsa, na svom putu u Damask, mogao je lako da iskusi smrt od Gospodnje ruke, i tada bi velika snaga izostala iz redova progonitelja. Međutim, Bog u svom providenju nije samo poštedeo Savlov život, već ga je i obratio i tako prvaka iz redova neprijatelja preveo na Hristovu stranu.« (Elen Vajt, *Apostolska crkva – Hristovim tragom*, str. 124. original)

»Hristos je naložio svojim učenicima da pođu u svet i uče sve narode; ali učenja koja su prethodno primili od Jevreja otežavala su im da potpuno shvate reči svog Učitelja, i sporo su ih primenjivali. Zvali su se decom Avramovom, i smatrali sebe naslednicima božanskog obećanja. Tek nekoliko godina posle Gospodnjeg vaznesenja njihov um bio je dovoljno spreman da jasno shvati nameru Hristovih reči, da treba da se zalažu za obraćenje neznabožaca isto kao i Jevreja.« (Elen Vajt, *Sketches From the Life of Paul*, str. 38)

ZA RAZGOVOR:

1. Razmišljajte više o pitanju koje je Isus postavio Pavlu na putu u Damask. »Zašto Me goniš?« (Dela 9,4) Ovo pitanje za Pavla bio je znak da je Isus iz Nazareta zaista vaskrsao. Međutim, i više od toga, bio je to, takođe, znak duhovnog poistovećivanja između Isusa i Njegove crkve (vidi: Matej 25,34-45). Logičnost je očigledna: svaka šteta naneta Crkvi je šteta naneta lično Isusu. U praktičnom smislu, šta to znači za nas danas?

2. Svedočenje za Isusa obuhvata stradanje za Isusa. Nije slučajno što je grčka reč za svedoka (*martyr*) povezana sa rečju »martyrdom« (mučeništvo). Šta znači stradati za Isusa?

3. Stara latinska poslovice glasi: *Credo ut intelligam* što znači: »Verujem da bih razumeo.« Kako nam ova ideja pomaže da shvatimo šta se dogodilo Savlu iz Tarsa? Odnosno, pre svog obraćenja, pre nego što je poverovao u Isusa, on nije shvatao. Tek posle stečenog iskustva mogao je da razume. Kakvu pouku možemo izvući iz ovoga ako možda budemo uznemireni zbog onih koji ne veruju u istine koje su nama jasne?

PETROVA SLUŽBA

Tekstovi za proučavanje u toku sedmice: Dela 9,32-43; Dela 10,9-16; Efescima 2,11-19; Dela 11,1-26; Dela 12,1-18.

Tekst za pamćenje: »A Petar otvorivši usta reče: Zaista vidim da Bog ne gleda ko je ko; nego je u svakom narodu onaj koji Ga se boji i tvori pravdu mio Njemu.« (Dela 10,34.35)

Kada se Pavle vratio u Tars, Petar je ponovo postao glavna ličnost u Lukinom izveštaju o ranim danima Hrišćanske crkve. Prikazana je Petrova služba koju je obavljao putujući Judejom i okolnim oblastima. U Delima apostolskim ovde su pomenuta dva kratka izveštaja o čudima, izlečenju Eneje i vaskrsenju Tavite, nakon kojih sledi izveštaj o Korniliju u 10. poglavlju.

Obraćanje neznabožaca bilo je najspornije pitanje u Apostolskoj crkvi. Iako su razgovori vođeni nakon Kornilijevog krštenja bili daleko od rešavanja svih poteškoća, izlivanje Duha, sećanje šta se dogodilo na dan Pedesetnice, uverilo je Petra i braću u Jerusalemu da blagoslovi Jevanđelja nisu bili ograničeni samo na Jevreje. U međuvremenu, Crkva u Antiohiji već se počela približavati neznabošcima.

Lekcija za ovu sedmicu takođe govori o novom, kratkom progonstvu, ovog puta pod upravom cara Iroda, i njegovom uticaju na apostole, koji su bili pošteđeni u progonstvu predvođenim od strane Pavla.

Petar je posećivao hrišćanske zajednice u priobalnom području Judeje. Njegova namera bila je da ih pouči biblijskim istinama (Dela 2,42), ali Bog ga je snažno upotrebio da čini čuda isto onako kako je Isus činio.

Pročitajte tekst iz Dela 9,32-35. Kakve sličnosti uočavate između Isusovog čuda zabeleženog u tekstu Luka 5,17-26. i isceljenju Eneje?

Uprkos sažetosti izveštaja, ovo čudo podseća na poznati događaj kada je Isus izlečio nepokretnog čoveka u Kapernaumu (Luka 5,17-26). Čak i pojednost u vezi sa posteljom je ista. Međutim, još važniji je bio uticaj Enejinog izlečenja, ne samo u Lidi, već u celoj Saronskoj priobalnoj ravnici. Kada su se sami uverili u čudo, mnogi ljudi okrenuli su se Gospodu.

Pročitajte tekst iz Dela 9,36-43. Podsetite se izveštaja o Tavitinom vaskrsenju. Šta je bilo posebno u vezi sa njom?

Tavita, čije ime na aramejskom znači »Srna«, bila je omiljena vernica u svom susedstvu zbog hrišćanske velikodušnosti koju je pokazivala svojim delima. Izveštaj o njenom vaskrsenju, takođe, se podudara sa Isusovim čudom, sa vaskrsenjem Jairove kćeri (Luka 8,41.42.49-56), kome je Petar bio svedok. Sledeći Isusov primer, Petar je zamolio da svi napuste prostoriju (vidi: Marko 5,40). Klekao je, pomolio se, a zatim pozvao umrlu ženu: »Tavita, ustani.« (Dela 9,40).

Apostoli su učinili mnoga čuda; ipak, bila su to zapravo Božja dela ostvarena rukama apostola (Dela 5,12). Sličnosti sa Isusovim čudima su postojale možda da bi podsetile Crkvu, kao i nas danas, da nije najvažnije ko je oruđe, već u kojoj meri se neko predao Bogu (vidi: Jovan 14,12). Kada u potpunosti dozvolimo Bogu da nas upotrebi u objavljivanju Jevanđelja, velika dela mogu da se ostvare. Petar ne samo da je vaskrsao Tavitu, već je ovo čudo podstaklo mnoga obraćenja u Jopi (Dela 9,42).

Pojedini ljudi smatraju da bi poverovali samo kada bi mogli da vide pravo čudo, poput ovoga koje se dogodilo u Jopi. Iako ponekad čuda približe ljude veri, Biblija je puna izveštaja o onima koji su videli čuda, a ipak nisu verovali. Na čemu, onda, naša vera treba da se temelji?

U KORNILIJEVOM DOMU

Petar je u Jopi odseo kod izvesnog Simona, kožara po zanimanju (Dela 9,43). U to vreme, u Ćesariji, oko 40 kilometara od Jope, živeo je rimski kapetan po imenu Kornilije. On i njegov dom bili su posvećeni Božji sledbenici, kako nisu zvanično pristupili judaizmu, što je značilo da je Kornilije još uvek bio neobrezani neznabožac. U viđenju koje mu je Bog dao, naloženo mu je da pošalje glasnike u Jopu i uputi Petru poziv da ga poseti (Dela 10,1-8).

Pročitajte tekst iz Dela 10,9-16.28.34.35. Šta je Petar doživeo i kako je to protumačio?

Važno je da znamo da se Petrovo viđenje nije odnosilo na hranu već na ljude. Da, bilo je oko podneva, Petar je bio gladan, a jedan glas mu je rekao da pokolje životinje i da ih pojede; ipak, Bog nije upotrebio ovo viđenje da ukloni razliku između čistih i nečistih životinja, već da Petru pruži pouke o sveobuhvatnom karakteru Jevandjelja.

Viđenje je izričito dato da slomi Petrov otpor prema neznabošcima. Petar je smatrao da će se ako uđe u Kornilijev dom i provede vreme sa njim oskrvniti i postati nedostojan da učestvuje u službi u Hramu ili da bude u Božjem prisustvu. Jevreji prvog veka iz Judeje i okolnih oblasti nisu se družili sa neobrezanim neznabošcima.

Problem je ležao u tadašnjim teološkim učenjima, jer su isključivala neznabošce iz zajedničkog dobra koje je poznavao Izrailj. Ovakvo gledište kvarilo je čitav smisao izrailjskog postojanja kao naroda, da dosegne svet znanjem o pravom Bogu.

Pošto je obrezanje bilo znak Avramovog zaveta, neobrezani neznabošci bili su izolovani i prema njima se prezrivo ophodilo. Nisu mogli imati udela u blagoslovima zaveta osim ukoliko ne prihvate obrezanje i po tome postanu Jevreji. Ovakav stav, međutim, bio je nespojiv sa sveopštım karakterom Isusove smrti, što su prvi vernici vremenom počeli da shvataju.

Pročitajte sledeće tekstove: Titu 2,11; Galatima 3,26-28; Efescima 2,11-19. Šta ovi tekstovi uče o sveopštosti evandeoske poruke? Šta bi trebalo da nam kažu o tome koliko je pogrešno da hrišćani gaje predrasude prema bilo kojoj grupi ljudi na osnovu etničkog porekla?

DAR DUHA

Tekst iz Dela 10,44-48. otkriva presudan trenutak u istoriji Rane crkve. Tada je jedan od apostola prvi put propovedao Jevanđelje neobrezanim neznabošcima. Za razliku od helenističkih vernika, apostoli i drugi judejski vernici nisu bili spremni da prime neznabošce u Crkvu. S obzirom da je Isus bio izrailjski Mesija, smatrali su da Jevanđelje treba objavljivati samo Jevrejima izbliza i daleka. Neznabošci su prvo morali da se obrate u judaizam, a tek onda da budu prihvaćeni u zajednicu vernih. Drugim rečima, pre nego što su neznabošci mogli da se nazovu hrišćanima, morali su prvo da postanu Jevreji. Takav način razmišljanja trebalo je promeniti među prvim vernicima iz jevrejstva.

Dar jezika dat Korniliju i njegovom domu bio je dodat kao jasan, primetan znak da je ovakva zamisao pogrešna, da Bog nema miljenike i da u smislu spasenja i Jevreji i neznabošci ravnopravno stoje pred Bogom.

Pročitajte tekst iz Dela 11,1-18. Kako se Crkva iz Jerusalima ponela prema Petrovom iskustvu u Ćesariji?

Odavno uspostavljene predrasude Jevreja u vezi sa neznabošcima navele su vernike u Jerusalimu da kritikuju Petra što je jeo sa neobrezanim ljudima. Čini se da su se više zanimali za jevrejske ceremonijalne nedoumice nego za spasenje Kornilija i njegove porodice. Možda su se plašili da će ukoliko Crkva prekine takvu praksu to predstavljati pobijanje izrailjske vere; da će izgubiti Božju naklonost i postati predmet istih optužbi, od strane svojih sunarodnika Jevreja, koje su postale uzrok Stefanove smrti.

»Došlo je vreme da Hristova Crkva uđe u jedno potpuno novo razdoblje svoga rada. Vrata koja su mnogi obraćenici iz jevrejstva zatvarali pred neznabošcima, sada je trebalo širom otvoriti. Neznabošci koji budu prihvatili Jevanđelje treba da budu prihvaćeni kao vernici ravnopravni s jevrejskim učenicima, ali bez obaveze da poštuju ceremonijal obrezanja.« (Elen Vajt, *Apostolska crkva – Hristovim tragom*, str. 136. original)

I ovom prilikom su, takođe, kao i na dan Pedesetnice, prisutni govorili tamošnjim jezicima koje prethodno nisu znali, a ne nekim nebeskim jezicima ili u zanosu. Samo je svrha bila drugačija: dok je u slučaju apostola ovaj dar dat s ciljem da se ostvari crkvena misija u svetu, kad je Kornilije u pitanju, dar je bio potvrda da se Božja blagodat izliva i na neznabošce.

CRKVA U ANTIOHIJI

Nadahnut Kornilijevim obraćenjem, Luka nakratko prekida svoj izveštaj o Petrovoj službi da bi pokazao napredak Jevanđelja među neznabošcima.

Pročitajte tekst iz Dela 11,19-26. Šta se dogodilo kada su pojedinci izbegli iz Jerusalima i došli u Antiohiju?

Ovaj odeljak iz 11. poglavlja Dela apostolskih vraća nas na progonstvo iz 8. poglavlja koje je predvodio Pavle. Prema tome, dok su se prethodni događaji odvijali u Judeji i drugim mestima, pojedini helenistički vernici, primorani da napuste Jerusalim, širili su Jevanđelje daleko izvan granica Judeje.

Luka posvećuje posebnu pažnju velikom gradu Antiohiji, u Siriji, u kome su rasejani vernici počeli da propovedaju svojim sunarodnicima Jevrejima i helenistima, i mnogi od njih su prihvatili veru. Isusov nalog zapisan u Dela 1,8. tada se ostvario zahvaljujući naporima ovih helenističkih jevrejskih hrišćana. Oni su postali pravi pokretači misije među neznabošcima.

Uspeh Crkve u Antiohiji naveo je apostole iz Jerusalima da pošalju Varnavu da proceni prilike koje su tamo vladale. Uočavajući velike mogućnosti za napredak Jevanđelja, Varnava je poslao po Pavla u Tars, smatrajući da njegova pomoć može biti od suštinskog značaja.

Varnava je bio u pravu. U toku godine kada su on i Pavle radili zajedno, veliko mnoštvo, uglavnom neznabožaca, čulo je vest Jevanđelja. Oduševljenje sa kojim su govorili o Isusu Hristu učinilo je da vernici tamo po prvi put postanu poznati kao »hrišćani« (Dela 11,26). To što su bili »prozvani« hrišćanima ukazuje da je izraz smišljen od strane ljudi izvan Crkve, verovatno da bi ih ismejali, dok su vernici više voleli da sebe nazivaju »braćom« (Dela 1,16), »učenicima« (Dela 6,1) ili čak »svetima« (Dela 9,13). Do trenutka kada su Dela napisana, naziv »hrišćanin« postao je uobičajen naziv (Dela 26,28), i činilo se da ga Luka odobrava. »Hrišćanin« znači Hristov sledbenik ili učenik.

Šta za vas znači to što ste »hrišćanin«? Šta je u vašem životu zaista hrišćansko? Odnosno, koliko se vaš život u bitnim pitanjima razlikuje od života nehrišćana?

PROGONSTVO PO IRODOVOM NALOGU

U daljem tekstu Dela apostolskih ponovo se osvrćemo na događaje u Judeji. Nailazimo na izveštaj o ubistvu Jakova, Jovanovog brata, sina Zavedejeva (Marko 1,19) od strane cara Iroda, koji je isto želeo da učini i Petru.

Pročitajte tekst iz Dela 12,1-4. Čemu nas on uči o izazovima sa kojima se suočavala Rana crkva?

Car Irod spomenut u ovom tekstu je Agripa I, unuk Iroda Velikog (Matej 2,1). Vladao je Judejom od 40. do 44. godine. Zahvaljujući ispoljavanju svoje pobožnosti, bio je prihvaćen od strane jevrejskih podanika, naročito fariseja. Njegov pokušaj da osvoji naklonost Jevreja napadajući određene apostole savršeno se uklapa sa onim što znamo o njemu iz drugih izvora.

Pošto je Jakovljevo ubistvo pomoglo ispunjenju Agripinog plana, namestio je da pogubi i Petra. Petar je bio uhapšen i izručen na čuvanje odredima od četiri vojnika, jednom odredu u vreme svake od četiri noćne straže. Pored Petra su se u svakom trenutku nalazila četiri vojnika: za dvojicu, koji su bili sa njegove leve i desne strane, bio je vezan lancem, a dvojica su čuvali ulaz u ćeliju. Ovakve krajnje mere predostrožnosti sigurno su preduzete da bi se izbeglo ono što se pre izvesnog vremena dogodilo Petru (i Jovanu).

Pročitajte tekst iz Dela 12,5-18. Šta se dogodilo kao odgovor na molitvu braće?

Noć pre nego što je Agripa nameravao da pošalje Petra na suđenje i da ga pogubi, Petar je još jednom bio na čudesan način oslobođen od strane anđela.

Zatim, sledi izveštaj o Agripinoj smrti u Ćesariji (Dela 12,20-23). Uzrok njegove smrti pokušali su da utvrde (zapaljenje trbušne maramice, čir, čak i trovanje); ipak, Luka jasno kaže da je car umro zbog božanskog suda.

Jakov je ubijen, Petar oslobođen, a Irod je doživio božanski sud. U određenim slučajevima uočavamo pravdu; u drugim uvek nije bilo tako. Ovaj primer treba da nas nauči o tome da nemamo odgovore na sva pitanja i zašto treba da živimo verom kad je u pitanju ono što ne razumemo?

ZA DALJE PROUČAVANJE

»U desetom poglavlju Dela apostolskih čitamo o još jednom primeru delovanja nebeskih anđela, povezanom sa obraćenjem Kornilija i njegove porodice. Ova poglavlja (8-10) treba čitati i posvetiti im posebnu pažnju. U njima vidimo da je Nebo mnogo bliže hrišćaninu koji je uključen u delo spasavanja duša nego što mnogi pretpostavljaju. Zahvaljujući njima treba, takođe, da naučimo da se Bog stara o svakom ljudskom biću, i da svako treba da se ophodi prema svom bližnjem kao prema Gospodnjem oruđu za izvršenje Njegovog dela na Zemlji.« (Komentari Elen Vajt, *The SDA Bible Commentary*, 6. sveska, str. 1059)

»Kada se Crkva moli, Božje delo će napredovati, a Njegovi neprijatelji doživeće neuspeh, mada Crkva neće biti pošteđena stradanja i mučeništva. Lukino uverenje u pobeđu Jevanđelja potpuno je realno i on prepoznaje činjenicu da iako Božja reč nije sputana, njene sluge moraju da pate i budu zatočene.« (I. Hauard Maršal, *The Acts of the Apostles* [Grand Rapids: Eerdmans, 1980], str. 206.207)

ZA RAZGOVOR:

1. Kornilije je opisan kao »pobožan i bogobožan sa cijelijem domom svojijem, koji davaše milostinju mnogijem ljudima i moljaše se Bogu bez prestanka«. (Dela 10,2) Očigledno je da je Božji Duh već delovao na Kornilija pre susreta sa Petrom. Da li je moguće da je njegov pobožan život pružio Bogu priliku da ga dosegne evanđeoskom porukom? Kakva se pouka za nas nalazi u ovom izveštaju?

2. Osvrnite se na poslednje pitanje iz odeljka od ponedeljka i upitajte sebe: Šta predstavlja kulturološki, društveni i politički okvir vašeg života koji podstiče određenu vrstu etničke napetosti koju hrišćani ne treba da neguju? Drugim rečima, kada je to potrebno, kako mi kao hrišćani možemo da se uzdignemo iznad svoje kulture i porekla?

3. Uprkos nanetoj šteti, Pavlovi napori da progoni Hristove sledbenike imali su dobar ishod: rasejani vernici koji su došli u Antiohiju propovedali su i Jevrejima i helenistima. U razredu ispričajte lična iskustva kada je Bog bol i patnju pretvorio u blagoslov.

4. Jakov je bio jedan od Isusovih najbližih učenika (Marko 5,37; Marko 9,2; Marko 14,33); ipak, on je prvi od Dvanaestorice umro mučeničkom smrću. Kakve još primere pronalazimo u Bibliji – da su verni ljudi nepravedno stradali? Kakve pouke treba da izvučemo iz tih izveštaja o celokupnom pitanju stradanja?

PAVLOVO PRVO MISIONARSKO PUTOVANJE

Tekstovi za proučavanje u toku sedmice: Dela 13; 2. Korinćanima 4,7-10; Rimljanima 10,1-4; Rimljanima 3,19; Dela 14,1-26; Rimljanima 9-11.

Tekst za pamćenje: »Tako da vam je na znanje, ljudi braćo, da se kroza Nj vama propovijeda oprostjenje grijeha. I od svega, oda šta se ne mogoste opravdati u zakonu Mojsijevu, opravdaće se u Njemu svaki koji vjeruje.« (Dela 13,38.39)

Jevanđelje je svakako trebalo objaviti i neznabošcima i Jevrejima. Bila je to poruka koju su, polako ali sigurno, prvi jevrejski hrišćani počeli da shvataju.

Prvi jasan izveštaj o neznabošcima koji su se u velikom broju pridružili vernima potiče iz Antiohije. Drugim rečima, u Antiohiji je osnovana prva crkva vernika iz neznaboštva, mada je i ona imala znatan broj vernika iz jevrejstva (Galatima 2,11-13). Zahvaljujući misionarskoj revnosti svojih osnivača i novom podsticaju nakon dolaska Varnave i Pavla, Crkva je brzo rasla i postala prvo važno hrišćansko središte izvan Judeje. U stvari, na određeni način čak je i nadmašila crkvu u Jerusalimu.

Pošto su apostoli i dalje boravili u Jerusalimu, Antiohija je postala rodno mesto hrišćanske misije. Upravo iz tog mesta je Pavle, uz podršku tamošnjih vernika, krenuo na sva tri misionarska putovanja. Zahvaljujući njihovoj posvećenosti, hrišćanstvo je postalo ono što je i bila Isusova namera: svetska religija, koja će širiti Jevanđelje »svakome plemenu i jeziku i koljenu i narodu«. (Otkrivenje 14,6)

Luka se u 13. poglavlju Dela apostolskih ponovo osvrće na događaje u Antiohiji i predstavlja Pavlovo prvo misionarsko putovanje, koje zauzima dva cela poglavlja (Dela 13; Dela 14). Od tog trenutka do kraja knjige, središte pažnje počiva na Pavlu i njegovom misionarskom radu među neznabošcima.

Ovo je prvi misionarski poduhvat u Delima apostolskim koji je pažljivo i sa ciljem isplanirala pojedinačna crkva; ipak, Luka oprezno ističe da takav rad potiče od Boga, da nije rezultat samostalnog podsticaja vernika. Međutim, suština je da Bog može da deluje samo kada spremno stavimo sebe u položaj u kome nas može upotrebiti.

Pročitajte tekst iz Dela 13,1-12. Koje glavne pojedinosti Luka želi da naglasi u vezi sa Varnavinim i Pavlovim radom na Kipru?

Vreme posredničke molitve i posta prethodilo je polasku misionara; polaganje ruku, u ovom okviru, bio je u suštini čin posvećenja ili predaje Božjoj blagodati (Dela 14,26) za buduće zadatke.

Ostrvo Kipar nalazi se u severoistočnom delu Sredozemnog mora, nedaleko od Antiohije. Bilo je prirodno započeti rad od tog mesta, jer ne samo da je Varnava bio sa Kipra, već je na ostrvo već stiglo Jevanđelje. Ipak, još mnogo toga trebalo je uraditi.

Kada su stigli na Kipar, Varnava i Pavle – i Jovan Marko, Varnavin rođak (Dela 15,39; Kološanima 4,10), koji je pošao sa njima – propovedali su u sinagogama u Salaminu. Bila je to uobičajena Pavlova praksa: prvo da propoveda u sinagogama, pre nego što se obrati neznabošcima. Pošto je Isus bio izrailjski Mesija, bilo je više nego očekivano podeliti Jevanđelje prvo sa Jevrejima.

Posle Salamina, krenuli su prema zapadu, propovedajući (pretpostavljamo) usput, dok nisu stigli do glavnog grada Pafa. Izveštaj se zatim bavi dvema osobama: vračarom Jevrejinom po imenu Varisus, takođe poznatom i kao Elima, i Srđem Pavlom, mesnim rimskim namesnikom. Izveštaj pruža dobar primer kako je Jevanđelje prihvatano na različite načine: sa jedne strane, otvoreno protivljenje; sa druge, verno prihvatanje čak i od strane najuglednijih neznabožaca. Jezik iz Dela 13,12. jasno ukazuje na obraćenje.

Razmislite o tome kako se u ovom slučaju Jevrejin odupro istini, dok ju je neznabožac prihvatio. Kako nam ovo može pomoći da shvatimo zašto je ponekad hrišćane iz drugih verskih zajednica teže dosegnuti »sadašnjom istinom«, nego one koji uopšte ne veruju?

ANTIOHIJA PISIDIJSKA: PRVI DEO

Pavle i njegovi pratioci su sa Kipra otplovili u Pergu Pamfilijsku na južnoj obali sadašnje Turske. Pre nego što su nastavili put dalje u Antiohiju Pisidijsku, Luka izveštava o dve značajne slučajne promene: Pavle postaje vodeća ličnost (do tog trenutka Varnava je uvek prvi spominjan) i Luka prestaje da koristi Pavlovo jevrejsko ime (»Savle«), oslovljava ga samo sa »Pavle« (Dela 13,9). To verovatno čini zbog toga što se Pavle sada uglavnom nalazi u grčko-rimskom okruženju.

U tekstu iz Dela 13,13. zabeleženo je da se Jovan Marko vraća u Jerusalim. Sam tekst nas ne obaveštava o razlogu njegovog odlaska. Elen Vajt je zapisala da se, suočen sa strahom i obeshrabrenjem zbog nevolja koje su ga očekivale, »Marko uplašio i izgubivši svaku hrabrost, odbio da pođe dalje. Vratio se u Jerusalim«. (*Apostolska crkva – Hristovim tragom*, str. 170. original) Bog nikada nije obećao da će biti lako. Naprotiv, Pavle je od samog početka znao da će njegova služba za Isusa obuhvatati mnoga stradanja (Dela 9,16), ali on je naučio da se potpuno oslanja na Božju silu, i u tome je ležala tajna njegove snage (2. Korinćanima 4,7-10).

Pročitajte tekst iz Dela 13,38. Šta je bila suština Pavlove poruke iznete u antiohijskoj sinagogi?

U tekstu Dela 13,16-41. zabeležena je prva Pavlova propoved u Novom zavetu. Naravno, to nije bila prva propoved koju je Pavle održao, i nesumnjivo predstavlja samo sažetak onoga što je rekao.

Propoved je podeljena na tri glavna dela. Počinje zajedničkim uverenjima o Božjem izboru Izrailja i Davidovom carstvu (Dela 13,17-23); ovaj deo trebalo je da utvrdi dodirnu tačku sa jevrejskim slušaocima. U sledećem delu Isus je predstavljen kao ispunjenje Božjeg obećanja o Davidovom potomku koji će doneti spasenje Izrailju (Dela 13,24-37). Poslednji deo je opomena protiv odbacivanja spasenja koje se nudi preko Isusa (Dela 13,38-41).

Vrhunac propovedi su 38. i 39. stih koji sadrže suštinu Pavlove poruke o opravdanju. Oproštenje i opravdanje mogući su samo u Isusu, ne preko Mojsijevog zakona. Ovaj tekst ne kaže da je Zakon ukinut. Samo naglašava njegovu nemogućnost da izvrši ono što su Jevreji očekivali, naime, da pruži opravdanje (Rimljanima 10,1-4). Takvo pravo ima isključivo Isus Hristos (Galatima 2,16).

Šta znači da spasenje primamo samo preko Isusa? Kako mirite potrebu da držite Božji moralni zakon sa činjenicom da Zakon ne može da pruži opravdanje?

ANTIOHIJA PISIDIJSKA: DRUGI DEO

Tekst iz Dela 13,38.39. bavi se pitanjem nemogućnosti Zakona da opravda, što je važna biblijska tema. Zakon uprkos obavezujućem karakteru svojih moralnih zapovesti ne donosi opravdanje zato što ne može da izgradi savršenu poslušnost u onima koji ga drže (Dela 15,10; Rimljanima 8,3). Čak i da Zakon može da stvori savršenu poslušnost u nama, ona ne može da iskupi prošle grehe (Rimljanima 3,19; Galatima 3,10.11). To je razlog zašto opravdanje ne može da se zaradi, čak ni delimično. Možemo ga primiti samo verom u Isusovu iskupiteljsku žrtvu (Rimljanima 3,28; Galatima 2,16), dar koji ne zaslužujemo. Ma koliko se poslušnost nalazila u središtu hrišćanskog života, njome ne možemo zaslužiti spasenje.

Pročitajte tekst iz Dela 13,42-49. Kako je u sinagogi bila prihvaćena Pavlova poruka?

I pored toga što je Pavle oštro završio svoju poruku, reakcija većine ljudi u sinagogi bila je u velikoj meri povoljna. Međutim, sledeće Subote, prilike su se potpuno promenile. Vrlo je verovatno da su »Jevreji« koji su odbacivali evanđeosku poruku bili starešine sinagoge, predstavnici zvaničnog judaizma. Njihov nepopustljiv stav prema Pavlu, Luka pripisuje zavisti.

U stara vremena, nekoliko vidova judaizma, kao što su monoteizam, način života, čak i Subota, izazivali su snažno zanimanje među nejevrejima, a mnogi od njih su se pridruživali jevrejskoj veri kao prozeliti. Obrezanje, međutim, bilo je ozbiljna prepreka, jer je smatrano surovim i užasnim običajem. Zato se mnogi neznabošci, koji su posećivali sinagoge i služili Bogu, nisu zvanično obraćali u judaizam. Bili su poznati kao »koji se Boga boje« i moguće je da su oni, kao i prozeliti, iz antiohijske sinagoge (Dela 13,16.43), pomogli da se vest o Pavlovoj poruci raširi među ljudima, koji su pristupali u velikom broju. Mogućnost da se iskusi spasenje a da se pri tom prvo ne obrati u judaizam bila je nesumnjivo mnogima privlačna.

Ovo nam može pomoći da objasnimo zavist jevrejskih vođa. U svakom slučaju, odbacujući Jevanđelje, ne samo da su isključivali sebe iz Božjeg spasenja, već su puštali Pavla i Varnavu da svoju pažnju posvete neznabošcima, koji su se radovali i slavili Boga što ih je uključio u svoj plan spasenja.

IKONIJA

Na nagovor jevrejskih starešina u Antiohiji, lokalne vlasti podstakle su svetinu protiv Pavla i Varnave i proterale ih iz grada (Dela 13,50). Međutim, učenici su bili ispunjeni radošću i Svetim Duhom (Dela 13,52). Misionari su se tada zaputili u grad Ikoniju.

Pročitajte tekst iz Dela 14,1-7. Kakav je bio ishod Pavlovog i Varnavinog rada u Ikoniji?

Pavle i Varnava su u Ikoniji nastavili sa običajem da se pre okretanja neznabošcima prvo obrate Jevrejima. Pavlova propoved u Antiohiji (Dela 13,16-41) nudi glavni razlog zašto je Jevrejima data prednost u njihovoj službi: izbor Izrailja, sa svim što uključuje (Rimljanima 3,2; Rimljanima 9,4,5), Božje ispunjenje obećanja o Spasitelju iz Davidove loze. Uprkos činjenici da su mnogi Jevreji odbacivali Jevanđelje, Pavle nikada nije gubio nadu u obraćenje znatnog broja Jevreja.

U Rimljanima poslanici od 9. do 11. poglavlja, Pavle jasno kaže da »nису svi Izrailjci koji su od Izrailja« (Rimljanima 9,6) i da samo zahvaljujući Božjoj milosti pojedini Jevreji uopšte veruju. Bog nije odbacio svoj narod, ali »i u sadašnje vrijeme Ostatak bi po izboru blagodati«. (Rimljanima 11,5) Pavle je nastavio da propoveda Jevanđelje neznabošcima, iako je verovao da će jednoga dana više Jevreja poverovati u Isusa.

»Pavlova rasprava u Rimljanima poslanici od 9. do 11. poglavlja dalje objašnjava misionarsku strategiju koju primenjuje u izveštaju iz Dela apostolskih i suočava svaki naraštaj hrišćana sa teološkom važnošću svedočenja Jevrejima koji ne veruju.« (Dejvid Peterson, *The Acts of the Apostles* [Grand Rapids: Eerdmans, 2009), str. 401)

Prilike se nisu mnogo razlikovale od onih u Antiohiji. Prva reakcija i Jevreja i neznabožaca na Jevanđelje koje je Pavle objavljivao bila je vrlo pozitivna, ali opet su Jevreji koji nisu poverovali, verovatno vođe lokalne jevrejske zajednice, podbunili neznabošce i otrovali njihov um protiv misionara, izazivajući podelu u narodu. Pošto su protivnici imali nameru da napadnu i kazne Pavla i Varnavu, dva misionara odlučila su da napuste grad i odu u sledeći.

Jevrejski narod pored slušanja Jevanđelja treba da ga vidi u životu onih koji ispovedaju Isusovo ime. Ako imate poznanike Jevreje, kako svedočanstvo im dajete?

Sledeće mesto koje su Pavle i Varnava posetili bilo je Listra, zabačeno naselje oko 29 kilometara jugozapadno od Ikonije. Iako su proveli određeno vreme u njemu (Dela 14,6.7.15), Luka izveštava samo o razvoju jednog događaja: isceljenju hromom čoveka, verovatno prosjaka, koji je od rođenja bolovao od te bolesti.

Pročitajte tekst iz Dela 14,5-19. Šta njihova reakcija prema Pavlu otkriva u kojoj meri su bili u neznanju?

Mnoštvo je bilo toliko zadivljeno čudom da su pomislili da su Pavle i Varnava bogovi – Varnava Zevs, vrhovni bog grčkog Panteona, a Pavle Hermes, Zevsov pomoćnik i predstavnik. Ljudi su zapravo želeli da im prinesu žrtve.

Latinski pesnik Ovidije (43.g.p.n.e – 17/18.g.n.e) zabeležio je legendu o ova dva boga koji su prerušeni u ljude posetili jedan grad u ovoj istoj oblasti (»brda Frigije«) tražeći mesto za odmor. Prema legendi, ponizan, stariji bračni par ljubazno i gostoljubivo se ophodio prema njima, dok ostali nisu pokazali nikakvo interesovanje. Zahvaljujući svojoj ljubaznosti i gostoljubivosti prema nepoznatim posetiocima, dom ovog para bio je pretvoren u hram, oni su postali sveštenici, dok je ostatak grada bio potpuno uništen (*Metamorphoses* 611-724).

S obzirom na ovakvu priču koja je kružila u toj oblasti, reakcija ljudi prema Pavlovom čudu nas ne iznenađuje. Ova priča takođe objašnjava zašto je mnoštvo pretpostavilo da su misionari upravo ta dva boga, a ne Asklepije, na primer, bog izlečenja. Na kraju su pojedini protivnici iz Antiohije i Ikonije izazvali potpuni obrt. Pavle je bio kamenovan i proglašen mrtvim.

Pročitajte tekst iz Dela 14,20-26. Gde su Pavle i Varnava završili svoje putovanje? Šta su učinili u povratku?

Pavle je rekao: »Kroz mnoge nevolje valja ući u carstvo Božije.« (Dela 14,22) Šta to znači? Na koji ste način vi, možda, doživeli ove reči? Što je najvažnije, kako možete naučiti da rastete u veri sa kakvim god »nevoljama« da se suočite?

ZA DALJE PROUČAVANJE

»Hristos je u toku svog života na Zemlji nastojao da izvede Jevreje iz njihove isključivosti. Obraćanje kapetana i žene Sirofeničanke bili su primeri Njegovog neposrednog rada izvan priznatog izrailjskog naroda. Sada je nastupilo vreme za aktivan i stalan rad među neznabošcima, čije su čitave zajednice rado prihvatale Jevanđelje, i slavile Boga za svetlost razumne vere. Neverovanje i mržnja Jevreja nisu sprečili Božju nameru; novi Izrailj bio je nakalemljen na staro maslinovo drvo. Sinagoge su bile zatvorene za apostole; ali domovi bili su širom otvoreni za njihov rad, kao i javni objekti neznabožaca u kojima se propovedala Božja reč.« (Elen Vajt, *Sketches From the Life of Paul*, str. 51)

»U svojim misionarskim poduhvatima Pavle i Varnava, trudili su se da slede Hristov primer dragovoljne žrtve i vernog, ozbiljnog rada za duše. Budni, revnosni, neumorni, nisu se osvrtni na svoje sklonosti ili ličnu udobnost, već su sa strahom i drhtanjem neumorno radili i sejali seme istine. Zajedno sa sejanjem semena, apostoli su se trudili da svakome, koji je zajedno s njima stao na stranu Jevanđelja, pruže praktične pouke neizrecive vrednosti. Taj duh ozbiljnosti i pobožnog straha ostavljao je na misli novih učenika trajan utisak o važnosti evanđeoske poruke.« (Elen Vajt, *Apostolska crkva – Hristovim tragom*, str. 186. original)

ZA RAZGOVOR:

1. Razmišljajte više o izveštaju o Jovanu Marku koji ih je napustio kada su prilike postale teške. Pavle i Varnava su kasnije vodili raspravu o Jovanu Marku, kada je Varnava ponovo želeo da ga pozove u službu, a Pavle nije (vidi: Dela 15,37). Međutim, godinama kasnije Pavle je napisao: »Marka uzmi i dovedi ga sa sobom; jer mi je dobar za službu.« (2. Timotiju 4,11) Kakve pouke pronalazimo u ovom događaju u vezi sa onima koji se, u određenim okolnostima, pokažu neverni svom pozivu?
2. Podsetite se odgovora koji su Pavle i Varnava dali Listranima koji su pomislili da su bogovi (Dela 14,14-18). Kako možemo odgovoriti, kada se nađemo u iskušenju da preuzmemo zasluge za ono što je Bog učinio?
3. Pročitajte tekst iz Dela 14,21-23. Šta na osnovu Pavlovog i Varnavinog primera možemo učiniti kao pojedinci i kao Crkva da ojačamo veru novih obraćenika?
4. Kako možemo biti sigurni da ne dozvoljavamo ljudskim običajima, ili čak verovanjima kojih se držimo u dužem vremenskom razdoblju, da osujete napredovanje istine, kao što su to činile verske vođe koje su se suprotstavile Pavlu?

MOJI ZAKLJUČCI I ODLUKE:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

JERUSALIMSKI SABOR

Tekstovi za proučavanje u toku sedmice: Dela 15; Galatima 2,11-13; 2. Mojsijeva 12,43-49; Rimljanima 3,30; 3. Mojsijeva 18,30; Otkrivenje 2,14.20.

Tekst za pamćenje: »Nego vjerujemo da ćemo se spasti blagodaću Gospoda Isusa Hrista kao i oni.« (Dela 15,11)

Pavle i Varnava su se posle više od dve godine vratili u Antiohiju u Siriji. Pošto je cela tamošnja Crkva učestvovala u tome da ih pošalje kao misionare, bilo je očekivano da Crkvu obaveste o svom radu. Međutim, u izveštaju nisu naglasili šta su postigli, već šta je Bog učinio preko njih.

Cilj izveštaja, naravno, bio je uspeh misije među neznabošcima, iako je mnogo Jevreja prišlo veri. Budući da je događaj u vezi sa Kornilijem, obraćenjem neobrezanog neznabošca, izazvao poteškoće (Dela 11,1-18), a veliki broj njih je sada bio primljen u verništvo Crkve, prilike su postale naročito složene. Mnogi vernici u Jerusalimu nisu bili zadovoljni. Smatrali su da neznabošci treba prvo da se obrežu, odnosno da postanu jevrejski prozeliti, da bi postali deo Božjeg naroda i ostvarili zajednicu sa njima.

Petnaesto poglavlje Dela apostolskih bavi se pitanjem neznabožaca, problemom koji dostiže kritičan nivo, i zajedničkim naporicima Crkve da pronade rešenje. Jerusalimski sabor bio je prekretnica u istoriji Apostolske crkve u odnosu na svetsku misiju.

Crkva u Antiohiji se od samog početka sastojala od (helenističkih) Jevreja i neobrezanih neznabožaca (Dela 11,19-21; Galatima 2,11-13), koji su očigledno međusobno živeli u mirnoj zajednici. Međutim, ta zajednica bila je uzdrmana dolaskom grupe vernike iz Jerusalima.

Pročitajte tekst iz Dela 15,1-5. Sa kakvim problemom se Crkva suočila?

Ovi ljudi iz Judeje moguće je da su bili isti oni spomenuti u 5. stihu kao fariseji koji veruju. Prisustvo fariseja u Crkvi ne treba da nas iznenadi, pošto je lično Pavle bio farisej pre svog obraćenja (Filibljanima 3,5). Čini se da je ova grupa svojom odlukom došla u Antiohiju (Dela 15,24), iako nešto kasnije drugi događaj, koji se takođe zbio u Antiohiji, pokazuje da većini Jevreja, uključujući i apostole, nije bilo prijatno u prisustvu neobrezanih neznabožaca u Crkvi (Galatima 2,11-13).

Pavle u Poslanici Galatima ne govori blagonaklono o toj grupi ljudi. Smatra da izazivaju neprilike (Galatima 1,7; Galatima 5,10) i naziva ih »lažnom braćom« (Galatima 2,4) čije su prave pobude bile da potpkopaju duhovnu slobodu Jevanđelja i da obraćenike iz neznaboštva dovedu u ropstvo legalizma.

Njihov stav bio je prilično jednostavan: ukoliko se neznabošci ne obrežu i ne drže sve ostale jevrejske ceremonijalne zakone, ne mogu biti spaseni. Spasenje, verovali su oni, moglo se primiti samo unutar Božje zavetne zajednice, a prema Starom zavetu, nije bilo drugog načina da neko bude deo Božjeg izabranog naroda osim putem obrezanja (1. Mojsijeva 17,9-14; 2. Mojsijeva 12,48). Ukratko rečeno, neznabošci su mogli biti spaseni samo ako prvo postanu jevrejski prozeliti.

Pavle i Varnava nisu se mogli složiti sa takvim zahtevima, koji su se kosili sa samom prirodom Jevanđelja. Napadački pristup posetilaca iz Judeje pokrenuo je žustru raspravu; reč iz Dela 15,2. (*stasis*) označava »sukob« ili »razdor«. Ipak, pitanje je bilo previše važno da bi se njime bavilo samo na lokalnom nivou. Jedinstvo Crkve bilo je u pitanju. Braća iz Antiohije tada su odlučili da pošalju određeni broj predstavnika u Jerusalim, uključujući Pavla i Varnavu, da pronađu rešenje.

Stavite sebe u položaj te grupe ljudi iz Judeje. Kakve argumente biste izneli?

OBREZANJE

Jedno od važnih pitanja u ovom sukobu bilo je obrezanje. Ono nije bilo uspostavljeno od strane ljudi (uporedite: Matej 15,2.9). Bog je lično naložio da to bude znak Njegovog zaveta sa Avramovim potomcima kao svojim izabranim narodom (1. Mojsijeva 17,9-14).

Ko je još trebalo da se obreže pored Izrailjaca po rođenju? 2. Mojsijeva 12,43-49.

Blagoslovi zaveta nisu bili ograničeni na Izrailjce, već su obuhvatali svakog roba ili stranca koji je boravio među njima, ukoliko se obrežu. Posle obrezanja stranac bi zauzimao isti položaj pred Bogom kao i rođeni Izrailjac: »Neka bude kao rođen u zemlji.« (2. Mojsijeva 12,48)

Obrezanje je, prema tome, bilo obavezno (za muškarce) da bi osoba postala punopravni član Božje zavetne zajednice. Pošto je Isus bio izrailjski Mesija, činilo se prirodnim što Judejci zahtevaju da nijedan neznabožac ne može da doživi prednosti spasenja ako prvo ne postane Jevrejin.

Pročitajte sledeće tekstove: Rimljanima 3,30; 1. Korinćanima 7,18; Galatima 3,28; Galatima 5,6. Kako je Pavle shvatao obrezanje?

Tvrdeći da nijedan neznabožac ne može biti spasen ukoliko prvo ne pristupi judaizmu, ovi ljudi mešali su dve različite ideje: zavet i spasenje. Članstvo u Božjoj zavetnoj zajednici nije jamčilo spasenje (Jeremija 4,4; Jeremija 9,25). Pored toga, Avram je bio spasen (opravdan) verom, što se dogodilo ranije, a ne zato što se obrezao (Rimljanima 4,9-13). Spasenje se uvek primalo verom, dok je zavet predstavljao način na koji je Bog želeo da upozna ceo svet sa Sobom i svojim planom spasenja. Izrailj je zbog toga bio izabran (1. Mojsijeva 12,1-3).

Problem je bio u tome što su ovi vernici previše tesnim povezivanjem zaveta i spasenja smatrali obrezanje zaslugom za spasenje. Međutim, Božja spasonosna blagodat ne deluje tamo gde deluju ljudska dela. Dakle, nametnuti obrezanje neznabošcima koji su poverovali kao sredstvo spasenja značilo je izopačiti istinu Jevanđelja (Galatima 1,7; Galatima 2,3-5), poništiti Božju blagodat (Galatima 2,21), i Isusa učiniti beskorisnim (Galatima 5,2). Takođe, značilo je poreći sveopšti karakter spasenja (Kološanima 3,11; Titu 2,11). Pavle se nikada nije mogao složiti sa ovakvim načinom razmišljanja.

Kakva opasnost leži u mišljenju da primamo spasenje time što smo vernik prave Crkve?

Pročitajte tekst iz Dela 15,7-11. Kakav je bio Petrov doprinos raspravi u Jerusalimu?

Luka, naravno, ne izveštava o svim razgovorima vođenim na sastanku. Bilo bi zanimljivo znati, na primer, tvrdnje koje su iznosili »jeresi farisejske koji bijahu vjerovali« (Dela 15,5), kao i Pavlove i Varnavine odgovore (Dela 15,12). Činjenica da su zabeleženi samo Petrovi i Jakovljevi govori ukazuju na značaj ovih ljudi među apostolima.

Petar se u svom govoru obratio apostolima i starešinama, podsećajući ih na svoje iskustvo sa Kornilijem od pre nekoliko godina. U suštini, njegovo obrazloženje bilo je isto ono koje je izneo pred braćom u Jerusalimu (Dela 11,4-17). Bog je lično pokazao da odobrava Kornilijevo obraćenje (iako je bio neobrezani neznabožac), darujući njemu i njegovom domu isti dar Duha koji je dao apostolima na dan Pedesetnice.

Bog u svom božanskom providenju nije upotrebio nikog drugog do Petra da ubedi judejske vernike da On ne pravi razliku između Jevreja i neznabožaca po pitanju spasenja. Čak i ako su im nedostajale prednosti očišćenja na osnovu starozavetnih uredbi i propisa, verujući neznabošci više se nisu mogli smatrati nečistima, zato što je Bog lično očistio njihova srca. Petrova poslednja izjava bila je slična onoj koju bismo očekivali od Pavla: »Nego vjerujemo da ćemo se spasti blagodaću Gospoda Isusa Hrista kao i oni.« (Dela 15,11)

Pročitajte tekst iz Dela 15,13-21. Kakvo rešenje je Jakov predložio u vezi sa pitanjem neznabožaca?

Jakovljev govor ukazuje da se nalazio na određenom položaju (uporedite: Dela 12,17; Dela 21,18; Galatima 2,9.12). Bez obzira šta je shvatio pod ponovnim podizanjem Davidovog šatora, koje se u proročanstvu proroka Amosa odnosi na obnavljanje Davidove loze (Amos 9,11.12), Jakovljev glavni cilj bio je da pokaže da se Bog već postarao da se neznabošci, u određenom smislu, pridruže ponovo ustanovljenom »Božjem narodu« i da prema tome mogu biti sjedinjeni sa Izrailjem.

Iz ovih razloga, smatrao je da nikakva dalja ograničenja ne treba nametati obraćenicima iz neznaboštva, osim onih koja bi se uobičajeno zahtevala od stranaca koji žele da žive u zemlji izrailjskog naroda.

ODLUKA APOSTOLA

Pročitajte tekst iz Dela 15,28.29. Koje četiri zabrane je Sabor odlučio da nametne obraćenicima iz neznaboštva?

Glavno pitanje zbog koga je Sabor bio sazvan rešeno je na odgovarajući način. Pošto se spasenje dobija zahvaljujući blagodati, verujući neznabošci bili su izuzeti iz obrezanja kada su pristupali Crkvi. Ipak, trebalo je da se uzdržavaju od četiri stvari: 1) mesa prinesenog na žrtvu idolima u neznabožackim ritualima, a zatim služenog na gozbama u Hramu ili prodavanog na pijaci; 2) korišćenje krvi; 3) meso udavljenih životinja, odnosno meso iz koga nije bila iscedena krv; i 4) blud u različitim oblicima.

Većina današnjih hrišćana smatra zabrane u vezi sa ishranom (od prve do treće) privremenim preporukama. Budući da je to naročito bilo odbojno Jevrejima, zabrane, oni tvrde, imale su za cilj samo da premoste jaz između vernika iz jevrejstva i neznaboštva. Takođe, često se tvrdilo da ni ostali starozavetni zakoni, uključujući zakone o ishrani u 3. Mojsijevoj (3. Mojsijeva 11) i zapovest o Suboti (2. Mojsijeva 20,8-11), koje nisu navedene na prethodnoj listi, više nisu obavezne za hrišćane.

Međutim, odluke apostola niti su bile privremene niti su predstavljale nove propise hrišćanske etike koji su isključivali sve ostalo vezano za Stari zavet. Zapravo, pod vođstvom Svetog Duha (Dela 15,28), apostoli i starešine Crkve obnovili su uredbe iz 3. Mojsijeve 17. i 18. poglavlja koje se tiču i stranaca koji su boravili u Izrailju.

Ove zabrane u okviru 3. Mojsijeve označavaju odbacivanje neznaboštva. Svaki stranac koji je želeo da živi u Izrailju morao je da se odrekne ovih neznabožackih običaja na koje su navikli (3. Mojsijeva 18,30). Slično tome, od svakog verujućeg neznabošca koji je želeo da se pridruži Crkvi zahtevalo se da zauzme čvrst stav protiv neznaboštva.

Ovo je, međutim, bio samo prvi korak. Kada su jednom pristupili Crkvi, od njih se prirodno očekivalo da čine Božju volju poštujući opšte zapovesti, koje potiču iz vremena pre Mojsija, koje u suštini nisu ceremonijalne, kao što je zapovest o Suboti (1. Mojsijeva 2,1-3) i pravljenje razlike između čiste i nečiste hrane (1. Mojsijeva 7,2).

Da odluke nisu bile privremene jasno je, na primer, na osnovu teksta iz Knjige Otkrivenje 2,14.20, gde su ponovljene prva i poslednja zabrana imajući, takođe, u vidu i druge dve. U stvari, istorijske činjenice pokazuju da su hrišćani dugo posle novozavetnog razdoblja smatrali odluke i dalje merodavnim.

Kada nastupi sukob, kako možemo naučiti da sednemo zajedno, da slušamo jedni druge i u duhu poštovanja i poniznosti razgovaramo o spornim pitanjima?

PISMO IZ JERUSALIMA

Pročitajte tekst iz Dela 15,22-29. Kakve dodatne mere je preduzela Crkva iz Jerusalima u vezi sa odlukom Sabora?

Prva mera bila je pisanje pisma vernicima koji su se obratili iz neznaboštva da bi ih obavestili o onome što je odlučeno. Pismo, napisano u ime apostola i starešina iz Jerusalima, bilo je zvanični dokument koji je odražavao uticaj Crkve iz Jerusalima, sigurno zbog vođstva apostola, na druge hrišćanske zajednice. Napisano 49. godine, što je najverovatnije godina održavanja Sabora, ovo pismo jedno je od najranijih hrišćanskih dokumenata koje imamo.

Jerusalimska crkva takođe je odlučila da imenuje dva delegata, Judu Varsavu i Silu, koji će pratiti Pavla i Varnavu u Antiohiju; njihov zadatak bio je da odnesu pismo i potvrde njegov sadržaj.

Pročitajte tekst iz Dela 15,30-33. Kako je Crkva iz Antiohije reagovala na pismo?

Nakon čitanja pisma, Crkva je bila ispunjena velikom radošću zbog ohrabrujuće poruke: od obraćenika iz neznaboštva nije se zahtevalo obrezanje. Takođe, nisu ništa prigovorili zahtevima iznetim u pismu (četiri odluke apostola). Prvo ozbiljno neslaganje u Ranoj crkvi na taj način bilo je rešeno, makar u teoriji.

Pri kraju Sabora, Jevandelje koje je Pavle objavljivao bilo je u potpunosti priznato od strane crkvenih vođa iz Jerusalima, koji su njemu i Varnavi pružili ruku kao znak prihvatanja i poverenja (Galatima 2,9). Ipak, onim hrišćanima iz jevrejstva koji su nastavili da žive prema jevrejskom zakonu i dalje je bilo veoma teško da zajedno sa neznabošcima sede za stolom, koji su, praktično, u obrednom smislu ostali nečisti.

Ovaj problem došao je do izražaja, na primer, u Galatima 2,11-14, u događaju u kome je i Petar učestvovao. »Čak ni svi učenici«, kaže Elen Vajt, »nisu bili spremni da dobrovoljno prihvate odluku Sabora.« (*Apostolska crkva – Hristovim tragom*, str. 197. original)

Budite iskreni prema sebi: koliko vam je teško da ostvarite zajednicu sa vernicima iz drugih kultura, rasa, čak i društvenih klasa? Kako se možete osloboditi ovakvog stava koji se suproti Jevandelju?

ZA DALJE PROUČAVANJE

»Obraćeni iz jevrejstva uglavnom nisu bili spremni da idu napred onoliko brzo koliko im je Božje providenje otvaralo put. U skladu sa rezultatima rada apostola među neznabošcima, bilo je očigledno da će obraćenici iz tog kruga uskoro brojčano daleko nadmašiti obraćenike iz jevrejstva. Jevreji su se plašili da će oni među njima, koji budu primili evandeosku poruku, ukoliko ograničenja i ceremonije iz njihovog zakona ne budu proglašeni uslovom kojim će obraćeni neznabošci postajati vernici Crkve, na kraju potpuno zanemariti nacionalne posebnosti, po kojima su se kao Jevreji do tada razlikovali od svih ostalih naroda i da će konačno nestati među onima koji su primili vest Jevandelja.« (Elen Vajt, *Apostolska crkva – Hristovim tragom*, str. 189. original)

»Hrišćani iz jevrejstva koji su živeli nadomak Hramu sasvim prirodno dozvoljavali su svojim mislima da se bave posebnim prednostima koje imaju Jevreji kao narod. Kada su uvideli da se Hrišćanska crkva udaljava od judaističkih ceremonija i tradicije, kada su shvatili da će se posebna svetost povezana s jevrejskim običajima uskoro sasvim izgubiti iz vida u svetlosti nove vere, mnogi su postali nezadovoljni zbog Pavla kao osobe koja je u najvećoj meri bila odgovorna za ove promene. Čak ni svi učenici nisu bili spremni da dobrovoljno prihvate odluku Sabora. Neki su revnovali za ceremonijalni zakon, i takvi su s negodovanjem posmatrali Pavla, jer su smatrali da su njegova načela o neobaveznosti jevrejskih zakona previše liberalna.« (isto, str. 179. original)

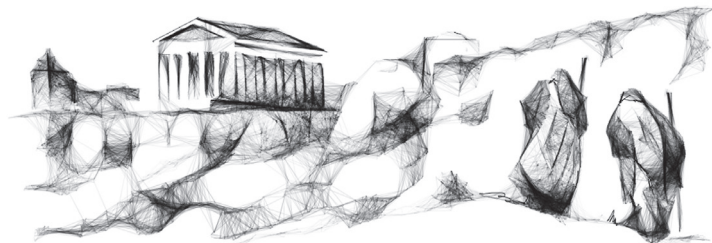
ZA RAZGOVOR:

1. Podsetite se u razredu poslednjeg pitanja iz odeljka od ponedeljka. Kako shvatamo činjenicu da pripadanje »pravoj« Crkvi ne garantuje spasenje? Na primer, stari Izrailj je sugurno bio »prava Crkva«, ali to ne znači da su svi spaseni. Ako pripadanje istinskoj Crkvi ne jamči spasenje, kakva je onda prednost biti deo nje?

2. Kako prihvatiti neobrezane neznabošce u zajednicu vernih bilo je jedno od najvažnijih pitanja sa kojim se suočila Rana crkva. Sa kojim pitanjima u današnjoj Crkvi bismo ga mogli uporediti i čemu nas primer iz 15. poglavlja Dela apostolskih uči o tome kako da ih rešimo?

3. Neka pojedini vernici u razredu zauzmu stav Jevreja koji su tvrdili da neznabošci pre pristupanja Crkvi prvo moraju da postanu jevrejski prozeliti, što su oni videli (i to s pravom) kao proširenje zavetnih obećanja datih Izrailju. Kako možete odgovoriti na njihova obrazloženja? Kako rasprava slična ovoj može pokazati zašto su se pitanja koja su danas očigledna u drugo vreme činila mnogo težim nego danas nama?

DRUGO MISIONARSKO PUTOVANJE

Tekstovi za proučavanje u toku sedmice: Dela 16; Rimljanima 3,28; Galatima 2,16; Dela 17; 1. Korinćanima 1,23; Dela 18,1-10.

Tekst za pamćenje: »Ne boj se, nego govori, i da ne učutiš; jer sam Ja s tobom, i niko se neće usuditi da ti što učini; jer Ja imam veliki narod u ovome gradu.« (Dela 18,9.10)

Vrativši se u Antiohiju, Pavle i Varnava starali su se o crkvi i učestvovali u daljem evanđeoskom radu. Ovo je bio poslednji put da su radili zajedno, jer je oštro neslaganje dovelo do razdvajanja. Razlog Pavlovog i Varnavinog neslaganja bio je Marko, Varnavin rođak (Kološanima 4,10). Kada je Pavle pozvao Varnavu da ponovo posete mesta u kojima su objavljivali Jevanđelje na prethodnom putovanju, Varnava je želeo da povede svog rođaka sa sobom, ali Pavle se tome usprotivio zbog Markovog ranijeg postupka. Međutim, razdvajanje Pavla i Varnave donelo je blagoslov, jer su deleći svoje napore mogli pokriti širu oblast nego što su prvobitno nameravali. Varnava je poveo Marka i vratio se na Kipar, svoju domovinu (Dela 4,36). U međuvremenu, nakon što je pozvao Silu da mu se pridruži, Pavle je proputovao Siriju i Kilikiju, snažeći tamošnje crkve. Pre nego što je prvi put došao u Antiohiju, Pavle je proveo nekoliko godina u Tarsu (Dela 9,30; Dela 11,25.26). Sada je imao priliku da ponovo poseti zajednice koje je tamo osnovao. Ipak, Božji plan za njega bio je mnogo veći nego što je Pavle u prvi mah zamišljao.

POVRATAK U LISTRU

Lukin izbor događaja dovodi Pavla gotovo pravo u Dervu i Listru. Jedino što kaže u vezi sa Sirijom i Kilikijom jeste da je Pavle prošao kroz ove oblasti utvrđujući crkve (Dela 15,41).

Pročitajte tekst iz Dela 16,1-13. Šta nam Pavlov postupak govori o tome koliko je bio pažljiv u nastojanju da dosegne druge?

Iako je Timotijev otac bio neznabožac, njegova majka bila je hrišćanka iz jevrejstva; zvala se Evnikija. Uprkos tome što nije bio obrezan, Timotije je poznao Pismo od detinjstva (2. Timotiju 3,15), što je ukazivalo da je, takođe, bio pobožna osoba. Kao hrišćanin već je zaslužio poštovanje i divljenje svih tamošnjih vernika.

Pošto su Jevreji prema majčinoj a ne očevoj liniji određivali ko je Jevrejin, Timotije je smatran Jevrejinom. Nije bio obrezan osmog dana posle rođenja, možda zato što je njegov otac, Grk, posmatrao obrezanje kao surovi čin.

Želeći da povede Timotija kao svog saradnika i znajući da bi mu, kao neobrezanom Jevrejinu, bilo zabranjeno da uđe u jevrejske sinagoge, jer bi bio optužen za otpadništvo, Pavle se založio da bude obrezan. Prema tome, Pavle je to učinio iz praktičnih razloga i taj postupak ne treba posmatrati kao protivrečnost Jevanđelju koje je propovedao.

Nakon što je posetio mesta koja je obišao na prvom putovanju, Pavle je odlučio na pođe jugozapadno, moguće u Efes, u azijsku provinciju, ali Sveti Duh ga je u tome sprečio. Tada je krenuo na sever, nastojeći da ode u Vitiniju, ali opet, na neki nepoznat način, Duh ga je osujetio da pođe tamo. Pošto je već prolazio kroz Misiju, Pavlova jedina mogućnost bila je da ode zapadno, do luke u Troadi, odakle je mogao otploviti u različitim pravcima.

Međutim, u noćnom viđenju, Bog mu je pokazao da treba da otplovi preko Egejskog mora u Makedoniju. Kada su njegovi saputnici saznali za viđenje, zaključili su da ih je Bog pozvao da šire Jevanđelje među Makedoncima.

Razmislite o tome zašto je Pavle obrezao Timotija. Čemu nas to uči o spremnosti da učinimo određene stvari sa kojima se možda ne slažemo uvek ili ih ne smatramo neophodnim, ali koje će služiti višem cilju?

Kada su stigli u Makedoniju, Pavle i njegovi pratioci otputovali su u Filibu, u kojoj su osnovali prvu hrišćansku zajednicu u Evropi.

Pročitajte tekst iz Dela 16,11-24. Kuda su misionari otišli u Subotu i zašto? Šta im se na kraju tamo dogodilo?

Kad god je Pavle stigao u neki grad, njegov običaj je bio da Subotom poseti lokalne sinagoge da bi svedočio Jevrejima (Dela 13,14.42.44; Dela 17,1.2; Dela 18,4). To što su u Filibi otišli na obalu reke da se mole – zajedno sa pojedinim ženama, i Jevrejkama i neznaboškinjama, koje su služile Bogu – verovatno znači da u tom gradu nije bilo sinagoge. Ovaj izveštaj je značajan zbog toga što Pavle nije išao u jevrejsku sinagogu Subotom samo radi evanđeoskog rada, već i zato što je to bio dan njegove službe Bogu.

Pročitajte tekst iz Dela 16,25-34. Podsetite se izveštaja o tamničarevom obraćenju. Šta je trebalo da učini da bi bio spasen?

Pavlov i Silin odgovor na tamničarevo pitanje u potpunom je skladu sa Jevanđeljem, jer se spasenje dobija samo verom u Isusa (Rimljanima 3,28; Galatima 2,16). Međutim, iz ovog događaja ne možemo zaključiti da je verovanje u Isusa sve što je neophodno za krštenje, na uštrb odgovarajućeg doktrinarnog i praktičnog poučavanja.

Šta znamo o tamničaru? Da li je bio Jevrejin ili jevrejski prozelit? U svakom slučaju, bilo je potrebno da veruje u Isusa kao Gospoda i Spasitelja. Šta ako je bio neznabožac koji je već poznao Boga i služio Mu, poput Kornilija, Lidije (Dela 16,14), i još nekoliko drugih osoba spomenutih u Delima? Šta ako je prethodno posetio Pavlove evanđeoske sastanke u gradu? Kakve god činjenice da su u pitanju, sažetost izveštaja ne treba da služi kao izgovor za brzo krštenje.

Pročitajte: Dela 16,31-34. Šta nas ovaj tekst uči o tome koliko je potpuna i celovita bila Hristova žrtva prineta za nas? Kako možete naučiti da iz dana u dan počivate u sigurnosti Hristove pravednosti koja vas pokriva i predstavlja vašu jedinu nadu spasenja?

SOLUN I VERIJA

Kada su Pavle i Sila bili pušteni iz tamnice, misionari su napustili Filibu (Dela 16,35-40). Iz Filibe, Pavle i njegovi pratioci otišli su pravo u Solun, glavni grad Makedonije.

Pročitajte tekst iz Dela 17,1-9. Kako su Solunjani reagovali na Pavlovo uspešno propovedanje među neznabošcima?

Još jednom vidimo kako Pavle traži sinagogu u kojoj bi mogao da objavi Jevanđelje. Mnogi pobožni Grci i ne malo istaknutih žena bili su uvereni u istinu Pavlovom porukom. To što ovi obraćenici »pristaše s Pavlom i Silom« (Dela 17,4) najverovatnije znači da su osnovali posebnu grupu koja se okupila izvan sinagoge, verovatno u Jasonovom domu.

Njihovi protivnici pokrenuti zavišću uzbunili su narod. Njihova namera bila je da dovedu Pavla i Silu – Timotije se ne spominje – pred gradske starešine i optuže ih. Pošto nisu mogli naći misionare, Jason i još nekoliko vernika bilo je odvedeno pred lokalne vlasti pod optužbom da pružaju utočište političkim pobunjenicima.

Pročitajte tekst iz Dela 17,10-15. Kako su Jevreji iz Verije reagovali u poređenju sa onima iz Soluna?

Izraz *eugenēs* (Dela 17,11) prvobitno je značio »iz plemenite porodice« ili »plemenitog porekla«, ali je stekao opštije značenje, »nepriistrasan« stav, što je verovatno ovde slučaj. Jevreji iz Verije bili su pohvaljeni ne samo zato što su se složili sa Pavlom i Silom, već zbog spremnosti da svakoga dana sami istražuju Pismo, da li je ono što misionari propovedaju tačno. Samo emocionalan odgovor na Jevanđelje, bez neophodnog intelektualnog ubeđenja, površan je i kratkog veka.

Međutim, nije prošlo mnogo vremena kada je progonstvo prekinulo Pavlovu plodonosnu službu u Veriji, što ga je nagnalo da pođe dalje na jug, u Atinu.

Kada ste poslednji put marljivo proučavali Sveto pismo da biste otkrili »je li to tako«?

PAVLE U ATINI

Atina, intelektualno središte drevne Grčke, doslovno je bila posvećena idolima. Mermerni kipovi ljudi i bogova nalazili su se svuda, naročito na ulazu u gradski trg, koji je predstavljao centar gradskog života. Pavle se toliko uznemirio zbog idolopoklonstva koje je u velikoj meri vladalo da je promenio svoju uobičajenu naviku da prvo poseti sinagogu, pa je započeo rad na dva polja: jednom sedmično je razgovarao sa Jevrejima i pobožnim neznabošcima u sinagogi, a svakodnevno na gradskom trgu sa Grcima (vidi: Dela 17,15-22).

S obzirom da su Atinjani uvek bili spremni da čuju nešto novo, pojedini filozofi zainteresovali su se za Pavlovo učenje i pozvali ga da se obrati Areopagu, visokom gradskom veću. Pavle u svom govoru nije navodio tekstove iz Pisma niti je spominjao Božje delovanje u istoriji Izrailja, kao što je činio kada se obraćao Jevrejima (uporedite: Dela 13,16-41); ovakav pristup ne bi imao mnogo smisla u razgovoru sa ovim slušaocima. Umesto toga, on je predstavio pojedine važne biblijske istine na način na koji su ti obrazovani neznabošci mogli razumeti.

Pročitajte tekst iz Dela 17,22-31. Koje uzvišene istine o Bogu, spasenju, istoriji i ljudskom rodu je propovedao ovim ljudima u svom govoru nasred Areopaga?

Većina Pavlovih reči zvučala je smešno ovim iskusnim neznabošcima, čija je slika o Bogu i religiji u velikoj meri bila iskrivljena. Ne znamo kako je Pavle nameravao da završi svoju poruku, jer izgleda da je bio prekinut upravo u trenutku kada je govorio o Božjem suđenju svetu (Dela 17,31). Ovo verovanje sukobilo se sa dva grčka shvatanja: 1) da je Bog potpuno transcendentan, da se ne bavi svetom niti se zanima za ljudska pitanja, i 2) kada čovek umre, uopšte ne može biti vaskrsenja. To objašnjava zašto je Jevanđelje predstavljalo ludost Grcima (1. Korinćanima 1,23) i zašto je broj obraćenika u Atini bio mali.

Ipak, među onima koji su poverovali bilo je nekih od najuticajnijih ljudi u atinskom društvu, kao što je Dionisije, član Areopaga, i Damara, čije spominjanje imena ukazuje da je zauzimala isti društveni položaj, ako nije i sama bila član veća (Dela 17,34).

Pavlov različit pristup članovima Areopaga pokazuje da je bio svečan društvenih i kulturoloških razlika. Čak je naveo reči neznabožackog pesnika (Dela 17,28) da bi postigao svoj cilj. Šta iz ovog događaja treba da naučimo o tome kako možemo koristiti različite metode da bi smo stigli do različitih ljudi?

PAVLE U KORINTU

Tekst iz Dela 18,1-11. govori o Pavlovom iskustvu u Korintu, u kome je boravio godinu i po dana. Akila i Priskila postali su Pavlovi doživotni prijatelji (Rimljanima 16,3; 2. Timotiju 4,19). Izveštaj otkriva da su oni već bili hrišćani kada su došli u Korint, verovatno zbog proterivanja Jevreja iz Rima od strane cara Klaudija. Rimski istoričar Svetonije napominje da je do proterivanja došlo zbog nemira u jevrejskoj zajednici povezanih sa »Hristovim« imenom (*Claudius* 25.4), što je verovatno bio rezultat propovedanja Jevandjelja od strane tamošnjih jevrejskih vernika. Dakle, moguće je da su Akila i Priskila bili uključeni u te aktivnosti. U svakom slučaju, pored toga što im je vera i isto jevrejsko poreklo bilo zajedničko, Pavle i njegovi novi prijatelji bavili su se i istim zanatom.

Kakav je bio ishod Pavlovih misionarskih aktivnosti u Korintu? Dela 18,4-17.

Kada su Sila i Timotije došli iz Makedonije, doneli su novčanu pomoć iz tamošnjih crkava (2. Korinćanima 11,8,9), što je omogućilo Pavlu da se potpuno posveti propovedanju. Pavlov stav je bio da živi o svom trošku u toku svoje službe, mada je, takođe, učio da »oni koji Jevandjelje propovijedaju od Jevandjelja žive«. (1. Korinćanima 9,14)

Uprkos snažnom protivljenju Jevreja Pavlovoj poruci, pojedini Jevreji su ipak poverovali, kao i neki neznabošci koji su služili Bogu. Među obraćenima bio je Krisp, starešina sinagoge, i ceo njegov dom. Mnogi Korinćani, takođe, su poverovali i bili kršteni. Međutim, prilike među Jevrejima bile su prilično napete, kao što pokazuje sledeći događaj (Dela 18,12-17). Pavle je sigurno planirao da uskoro napusti Korint, ali u noćnom viđenju primio je božansko ohrabrenje da ostane (Dela 18,9-11).

Na povratku u Antiohiju, Pavle je sa sobom poveo Akilu i Priskilu i ostavio ih u Efesu, gde je proveo nekoliko dana pre nego što je nastavio put. Dok je tamo boravio, imao je priliku da propoveda u mesnoj jevrejskoj sinagogi, čiji ga je povoljan prijem nagnao da obeća da će se vratiti, ako bude Božja volja. To se dogodilo upravo na sledećem putovanju.

Pavlu, obeshrabrenom zbog prijema na koji je naišao, bilo je potrebno ohrabrenje u vezi sa spasenjem duša. Šta Gospodnje reči upućene njemu (Dela 18,10) govore nama, kada se možda slično osećamo kao Pavle?

ZA DALJE PROUČAVANJE

»Oni koji danas propovedaju neomiljene istine ne treba da budu obeshrabreni što se ponekad moraju suočiti sa prijemom, čak i kod onih koji tvrde da su hrišćani, koji nije ništa povoljniji od onoga na koji su nailazili Pavle i njegovi saradnici u narodu sa kojim su radili. Glasnici krsta moraju se opremiti budnošću i molitvom, moraju u veri i hrabro ići napred, uvek radeći u ime Hristovo.« (Elen Vajt, *Apostolska crkva – Hristovim tragom*, str. 230. original)

»Da su oni, kojima su u toku završnih prizora istorije ove Zemlje objavljene probne istine, sledili primer stanovnika Verije, da su svakoga dana istraživali Pisma, da su upoređivali Božju reč sa porukama koje su im objavljene, tada bi u mestima u kojima ih je uglavnom malo, danas bilo mnogo onih koji su odlučili da budu verni načelima Božjeg zakona...

Svima će biti suđeno u skladu sa videlom koje im je bilo objavljeno. Gospod šalje svoje poslanike s porukom spasenja, i oni koji je čuju biće Njemu odgovorni zbog načina na koji su postupali prema rečima Njegovih slugu. Oni koji iskreno teže za istinom uvek će pažljivo, u svetlosti Božje reči, istraživati doktrine koje su im predstavljene.« (Isto, str. 232. original)

ZA RAZGOVOR:

1. U okviru poslednjeg pasusa iz odeljka od ponedeljka razgovarajte u razredu o značenju sledeće izjave: »Potrebno je da se kandidati za krštenje detaljnije pripreme... Načela hrišćanskog života treba da budu jasno predstavljena onima koji su tek prišli istini.« (Elen Vajt, *Testimonies for the Church*, 6. sveska, str. 91.92)

2. Razmišljajte više o poslednjem pitanju iz odeljka od srede. Kako mi kao Crkva možemo pokazati Pavlovo shvatanje kulturoloških razlika i njegovu spremnost da sretnemo ljude tamo gde se nalaze, ne ugrožavajući Jevandjelje ili svoj verski identitet?

3. Pročitajte tekst iz Dela 17,32-34. Šta možemo naučiti iz tri odgovora na Pavlovu poruku u Atini? 1) »Pojedinci su se rugali. Razodila ih je revnost i ozbiljnost ovog neobičnog Jevrejina. Moguće je zbijati šale na račun života, ali oni koji to čine shvatiće da ono što je počelo kao komedija mora se završiti kao tragedija. 2) Neki odlazu svoje odluke. Najopasnije je kada čovek otkrije koliko je lako pričati o sutrašnjem danu. 3) Neki su poverovali. Mudar čovek zna da će samo bezumnik odbaciti ono što Bog nudi.« (Vilijam Barkli, *The Acts of the Apostles* [Philadelphia: Westminster, 1976], str. 133)

4. Pavle je zapravo naveo reči neznabožackog pisca (Dela 17,28) da bi postigao svoj cilj među Atinjanima. Šta to govori o tome kako, ponekad, korišćenje drugih izvora poput ovog može biti od koristi? Koje opasnosti se, takođe, kriju u tome?

MOJI ZAKLJUČCI I ODLUKE:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

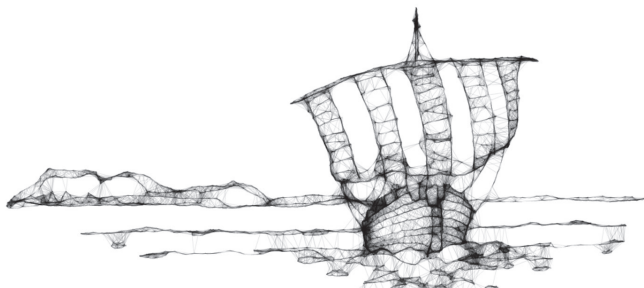
.....

.....

.....

.....

TREĆE MISIONARSKO PUTOVANJE

Tekstovi za proučavanje u toku sedmice: Dela 18,24-28; Dela 19; Dela 20,7-12.15-27; 2. Korinćanima 4,8-14; Dela 21,1-15.

Tekst za pamćenje: »Ali se ni za što ne brinem, niti marim za svoj život, nego da svršim tečenje svoje s radošću i službu koju primih od Gospoda Isusa: da posvjedočim Jevanđelje blagodatni Božije.« (Dela 20,24)

Lukin izveštaj o Pavlovom trećem putovanju počinje prilično nenadano. U tekstu je samo zabeleženo da je posle određenog vremena provedenog u Antiohiji, središtu Pavlove misije, apostol pošao na još jedno putovanje, uspešno prolazeći »redom galatijsku zemlju i Frigiju utvrđujući sve učenike«. (Dela 18,23) Dakle, prvih 2400 kilometara putovanja pokriveno je jednom rečenicom.

Razlog tome je što je središte putovanja bio Efes, u kome je Pavle na svojim putovanjima proveo više vremena nego u drugim gradovima. Sa evanđeoske tačke gledišta, služba u Efesu bila je veoma plodonosna; uticaj Pavlovog propovedanja pokrio je čitavu azijsku provinciju (Dela 19,10.26). Verovatno su u to vreme bile osnovane crkve u Kolosu, Hijerapolisu i Laodikeji, možda preko Epafrasa (Kološanima 4,12.13), jednog od Pavlovih saradnika (Kološanima 1,7; Filimonu 23).

Značajna pojedinost u vezi sa ovim putovanjem jeste da je ono poslednje Pavlovo putovanje zabeleženo u Delima apostolskim. Pavle ga je završio kao slobodan čovek. Luka ipak beleži još jedno putovanje, ovog puta u Rim, ali je na njega Pavle pošao kao zatvorenik.

U tekstu Dela 18,24-28. zabeleženo je da je vernik iz jevrejstva po imenu Apolos došao u Efes, dok je Pavle još bio na putu u taj grad. Apolos je bio rečit čovek i dobar poznavalac Pisma. Da je bio Isusov sledbenik jasno je iz načina na koji ga Luka opisuje: »Ovaj bješe upućen na put Gospodnji, i go-reći duhom, govoraše i učaše pravo o Gospodu.« (Dela 18,25) Ipak, znao je samo za Jovanovo krštenje. Nakon što ga je Jovan Krstitelj krstio, Apolos je upoznao Isusa u toku Njegovog ovozemaljskog života, ali verovatno je otišao iz te oblasti – moguće natrag u Aleksandriju – pre Hristovog stradanja i dana Pedesetnice.

Ove činjenice objašnjavaju zašto su ga Akila i Priskila dalje poučavali. Iako je mogao na osnovu Pisma da dokaže da je Isus izrailjski Mesija (Dela 18,28), Apolos je trebalo da se upozna sa razvojem hrišćanstva posle Isusove službe. Međutim, Akila i Priskila učinili su još nešto za Apolosa: zajedno sa drugim vernicima iz Efesa dali su mu pismo preporuke upućeno crkva-ma u Ahaji (Dela 18,27), što mu je omogućilo da ima uspešnu službu u Korintu (1. Korinćanima 3,4-6; 1. Korinćanima 4,6; 1. Korinćanima 16,12).

Pročitajte tekst iz Dela 19,1-7. Šta se dogodilo Pavlu kada je stigao u Efes?

Izveštaj o Apolosu povezan je sa izveštajem o dvanestorici ljudi koje je Pavle sreo u Efesu odmah po dolasku u taj grad, zato što su njihove prilike bile veoma slične. To što su predstavljeni kao »učenici« (Dela 19,1) i Pavlovo pitanje upućeno njima (Dela 19,2), jasno ukazuje da su već verovali u Isusa. U isto vreme, njihov odgovor Pavlu pokazuje da su, slično Apolosu, takođe, bili bivši učenici Jovana Krstitelja koji su kasnije postali Isusovi sledbenici, ali nisu prisustvovali danu Pedesetnice. Trebalo je da steknu priliku da dožive dublje iskustvo sa Gospodom.

»Pavle je, došavši u Efes, zatekao dvanaesticu braće, koji su, slično Apolosu, bili učenici Jovana Krstitelja, i kao i on imali malo znanja o Hristovoj misiji. Nisu imali Apolosove sposobnosti, ali su se u istoj iskrenosti i veri trudili da rasprostrane znanje koje su stekli.« (Elen Vajt, *Apostolska crkva – Hristovim tragom*, str. 282. original)

Njihovo krštenje treba da posmatramo u svetlu tih jedinstvenih prilika. Oni nisu dolazili iz druge hrišćanske verske zajednice, niti su tog trenutka doživeli obraćenje. Oni su samo bili uključeni u glavnu struju hrišćanstva. To što su primili Duha i govorili jezicima verovatno znači da su bili hrišćanski misio-nari, poput Apolosa, koji su sada potpuno bili osposobljeni da svedoče o Isusu Hristu kuda god pođu.

Pavle je i u Efesu sledio svoj običaj da prvo propoveda u sinagogi. Kada je naišao na protivljenje, on i novi vernici premestili su se u školu izvesnog Tirana, u kojoj je Pavle svakodnevno propovedao dve godine (Dela 19,8-10). Prema Lukinom sažetom pregledu Pavlove službe u Efesu, Jevanđelje je snažno objavljeno u čitavoj provinciji.

Luka u Delima apostolskim (Dela 19,11-20) dodaje nekoliko izveštaja o čudima, opisujući pobedu Božje sile u gradu u kome su magija i drugi sujeverni običaji bili široko prihvaćeni. Nema sumnje da je Bog mogao da leči preko Pavla, ali da su čak i ubrusi i pojasevi koje je apostol dodirnuo imali isceliteljsku moć (Dela 19,12) može zvučati neobično, iako to liči na Isusovo izlečenje žene koja je болоvala od tečenja krvi (Luka 8,44). Sujeverna verovanja koja su vladala u Efesu možda su navela Boga da učini »ne mala« čuda, kako Luka kaže (Dela 19,11). Ovo je, možda, primer kako Bog ispunjava potrebe ljudi na njihovom nivou razumevanja.

Zadovoljan rezultatima misije u Efesu, Pavle je odlučio da pođe u Jerusalim (Dela 19,21). Luka ne spominje razlog te odluke, ali iz Pavlovih spisa saznajemo da je želeo da preda sakupljeni novac da bi pomogao siromašnima u crkvi u Jerusalimu (Rimljanima 15,25-27; 1. Korinćanima 16,1-3). Deljenje dobara u prvim godinama, i velika glad u danima cara Klaudija, osiromašili su judejske vernike, te je Pavle u njihovoj molbi za pomoć (Galatima 2,10) video priliku da, uprkos opasnostima kojima će se izložiti (Dela 20,22.23; Rimljanima 15,31), ojača njihovo poverenje u njegovu apostolsku službu i jedinstvo Crkve u kojoj su se susrele različite kulture.

Pročitajte tekst iz Dela 19,23-41. Šta je bio pravi razlog protivljenja Pavlu u Efesu na kraju njegovog boravka u tom mestu?

Protivljenje je bilo povezano sa neznabožackom službom, koja je u velikoj meri bila ugrožena Pavlovim radom. Jasno je da je Dimitrijevi pravi razlog bio finansijske prirode, ali je bio vešt da ga pretvori u versko pitanje, jer se hram posvećen boginji Artemidi (Dijani), jedan od sedam čuda drevnog sveta, nalazio u Efesu.

Pročitajte tekst iz Dela 19,27. Zapazite kako je Dimitrije bio vešt u tome da versku »pobožnost« istakne u prvi plan u svom pokušaju da zadrži dotok novca. Zašto mi kao hrišćani moramo biti pažljivi da ne koristimo svoju veru ili navodnu pobožnost na isti način?

TROADA

Pavle je posle pobune (Dela 19,23-41) odlučio da napusti Efes. Međutim, umesto da pođe pravo u Jerusalim (Dela 20,1-3), krenuo je u produženi obilazak Makedonije i Ahaje. Predstavnici obraćenika iz neznaboštva iz pojedinih crkava bili su sa njim (Dela 20,4).

Pročitajte tekst iz Dela 20,7-12. Šta je pogrešno u uobičajenoj tvrdnji da ovi stihovi dokazuju da je Subota promenjena u nedelju?

Pavle se zaustavio u Troadi gde je prisustvovao crkvenom sastanku »u prvi dan nedjelje«. (Dela 20,7) Okupili su se »da lome hljeb«, što se verovatno odnosi na Večeru Gospodnju, sa ili bez zajedničkog obroka, koji se još od ranih dana crkve u Jerusalimu (Dela 2,42.46) često održavao uz taj obred. To što nije spomenuta čaša niti molitve ne isključuje ovu mogućnost. Međutim, ovaj događaj se često spominje kao dokaz da su u Pavlovo vreme vernici, makar u crkvama u kojima su bili obraćenici iz neznaboštva, već zamenili Subotu za nedelju kao dan bogoslužjenja.

Ipak, pre iznošenja ovakve tvrdnje, neophodno je utvrditi tačan dan kada je sastanak održan, kao i karakter sastanka. Napomena da su koristili sveće (Dela 20,8), zajedno sa činjenicom da je Pavle propovedao do ponoći (Dela 20,7), a zatim do jutra (Dela 20,11), da ne spominjemo dubok Evtihov san (Dela 20,9), jasno kazuje da je u pitanju bio sastanak održan u toku noći.

Mada, postavlja se pitanje da li je to bila noć koja je prethodila nedelji ili noć koja je usledila posle nedelje. Odgovor zavisi od vremenskog sistema koji Luka koristi, da li jevrejski sistem, od zalaska do zalaska Sunca, ili rimski, od ponoći do ponoći. Ako je primenio prvi sistem, onda je bilo subotno veče; u slučaju da je koristio drugi, bila je nedelja uveče.

U svakom slučaju, okvir teksta iz Dela 20,7-12. ukazuje da sastanak, čak i da je bio održan u nedelju uveče, nije bio redovan, već poseban crkveni sastanak, jer je Pavle otputovao sledećeg jutra. Dakle, teško je zaključiti kako ovaj izdvojen i vanredan događaj podržava svetkovanje nedelje. Činjenica je da ne podržava.

Razmišljajte više o svim razlozima koji idu u prilog ispravnosti svetkovanja sedmog dana Subote. Kako snažna biblijska podrška svetkovanju Subote pomaže da se utvrdimo kao adventistički hrišćani i u svom pozivu da objavljujemo Trostruku anđeosku vest?

Pavle je na svom putu u Jerusolim zastao na još jednom mestu, ovog puta u Militu, gde je imao priliku da uputi svoj oproštajni pozdrav crkvenim starešinama iz Efesa.

Pročitajte tekst iz Dela 20,15-27. Šta je Pavle naglasio u uvodnom delu svog govora?

Budući da je već isplanirao novo putovanje, koje je obuhvatalo Rim i Španiju (Rimljanima 15,22-29), Pavle je verovao da se više nikada neće vratiti u Aziju. Dakle, on je započeo svoj govor dajući neku vrstu izveštaja o godinama provedenim u Efesu. Međutim, ovaj izveštaj nije se samo odnosio na prošlost, odnosno, na to kako je živio među Efescima, već i na budućnost, jer je strahovao šta mu se može dogoditi u Jerusolimu.

Pavlov strah nije bio neopravdan. Crkva u Jerusolimu posmatrala ga je sa izvesnom sumnjom, ako ne i neprijateljstvom, zbog njegove prošlosti kao progonitelja i zbog Jevanđelja koje je propovedao, u kome nije bilo mesta za obrezanje (Dela 21,20-26). Za jevrejske vlasti on nije bio ništa drugo do izdajnik i otpadnik od njihove verske tradicije (Dela 23,1.2). Do polovine prvog veka, naročito zbog rimske rdave vladavine, Judeja je, takođe, bila zahvaćena revolucionarnim i nacionalističkim idealima. Ovakva atmosfera uticala je na sve slojeve jevrejskog društva, uključujući i Crkvu. U takvom okviru, aktivnosti ovog bivšeg fariseja među neznabošcima učinile su da bude na lošem glasu (Dela 21,27-36).

Pavla su mučile i druge brige. U tekstu Dela 20,28-31. Pavle se usredsredio na to kako bi crkvene starešine iz Efesa trebalo da se suoče sa pitanjem lažnih učitelja, koje je uporedio sa grabljivim vucima koji će pokušati da zavedu i iskvaru stado. Tako je čak i u samoj Crkvi, čak i u najranijim danima Crkve, opasnost od lažnih učitelja postala stvarna. Kao što je Solomun rekao u drugo vreme i u drugom okviru: »Nema ništa novo pod suncem.« (Propovednik 1,9). Istorija Hrišćanske crkve otkriva neverovatnu štetu koju su lažni učitelji naneli Crkvi. Ovaj problem vladaće sve do kraja (2. Timotiju 4,3).

Pavle je nesumnjivo imao mnogo pitanja na umu, mnogo briga; pa ipak, njegova vernost i revnost nikada se nisu pokobile.

Pročitajte tekst iz 2. Korinćanima 4,8-14. Šta Pavle ovde govori o tome što treba da primenimo na sebe, naročito kada se suočimo sa iskušenjima? Na šta Pavle polaže svoju konačnu nadu?

Luka posle Pavlovog boravka u Militu detaljno beleži njegovo dalje putovanje. Još uvek na putu u Jerusalim, apostol je proveo jednu sedmicu u Tiru, na feničanskoj obali, gde je brod trebalo da se istovari (Dela 21,1-6). Međutim, dok je boravio u tom mestu, vernici su ga nagovarali da ne ide u Jerusalim. To što su vernici vođeni Duhom upozorili Pavla da ne ide u Jerusalim nije nužno u suprotnosti sa činjenicom da je apostol prethodno bio vođen Duhom. Grčki izraz *etheto en tō pneumati* (Dela 19,21) pre bi trebalo shvatiti kao »naumiti/nameravati u Duhu« (Čarnić), nego da je Pavle sam doneo tu odluku. Suština je da je Duh možda ukazao hrišćanima iz Tira na opasnosti koje su očekivale Pavla; i tako, zabrinuti za njega, preporučili su mu da odustane od svoje namere. Pavle nije bio siguran šta će mu se dogoditi u Jerusalimu (Dela 20,22.23). Božansko vođstvo ne čini uvek sve jasnim, čak ni nekom kao što je bio Pavle.

Pročitajte tekst iz Dela 21,10-14. Kakav poseban događaj se odigrao u Ćesariji u vezi sa Pavlovim putovanjem u Jerusalim?

Agav je bio prorok iz Jerusalima koji je već bio predstavljen u Delima apostolskim (Dela 11,27-30) u vreme gladi. Slično određenim starozavetnim proročanstvima (na primer: Isaija 20,1-6; Jeremija 13,1-10), njegova poruka bila je slikovito prikazana; delovala je kao živa ilustracija onoga što će se dogoditi Pavlu kada stigne u Jerusalim i kako će ga neprijatelji predati nezabošcima (Rimljanima).

Oni koji su bili s Pavlom očigledno su shvatili Agavovu poruku kao upozorenje, ne kao proročanstvo, pa su se svim silama trudili da ubede apostola da ne ide u Jerusalim. Iako duboko dirnut njihovom reakcijom, Pavle je bio odlučan da izvrši svoju misiju, čak i po cenu života. Za njega je ispravnost Jevanđelja i jedinstvo Crkve bilo mnogo važnije od lične sigurnosti ili ličnih interesa.

»Apostol se nikada, do tada, nije približavao Jerusalimu tako žalosna srca. Znao je da će naići na malo prijatelja i mnogo neprijatelja. Približavao se gradu koji je odbacio i ubio Božjeg Sina i nad kojim se sada nadnosila pretnja Božjega gneva.« (Elen Vajt, *Apostolska crkva – Hristovim tragom*, str. 397.398. original)

Neshvaćen, klevetan i često ružen, Pavle se ipak čvrsto držao vere. Kako i mi možemo učiniti isto u obeshrabrujućim okolnostima?

ZA DALJE PROUČAVANJE

»Uspjeh koji je pratio propovedanje Jevandjelja ponovo je raspalio gnev Jevreja. Sa svih strana su im dolazili glasovi o širenju nove nauke koja je Jevreje oslobađala držanja obreda iz ceremonijalnog zakona, a neznabošcima davala ista prava kao i Jevrejima, Avramovim potomcima. Pavle je propovedajući u Korintu, iznosio iste dokaze koje je tako snažno objavljivao u svojim poslanicama. Njegovu odlučnu izjavu: 'Nema Grka ni Jevrejina, obrezanja ni neobrezanja' (Kološanima 3,11), njegovi neprijatelji proglasili su drskim bogohuljenjem i odlučili da njegov glas mora biti ućutkan.« (Elen Vajt, *Apostolska crkva – Hristovim tragom*, str. 390. original)

»Nije mogao da se osloni na saučešće i podršku čak ni svoje braće u veri. Neobraćeni Jevreji koji su ga u stopu pratili, nisu bili spori u širenju najnepovoljnijih glasina u Jerusalimu, i lično i putem pisama, o njemu i njegovom radu; neki, čak i među apostolima i starešinama, primali su te glasine kao istinite, nisu ulagali nikakav napor da im se usprotive, nisu osjećali nikakvu želju da ga podrže.« (Isto, str. 398. original)

ZA RAZGOVOR:

1. Dvanaest učenika koje je Pavle sreo u Efesu, bivši sledbenici Jovana Krstitelja, već su postali Isusovi učenici (Dela 19,1-7). Zašto mislite da je ispravno koristiti ovaj tekst kada se zahteva ponovno krštenje hrišćana – već krštenih uronjavanjem – iz drugih verskih zajednica koji su se pridružili adventističkoj veri? Ima li ikakvog značaja činjenica što Apolos nije bio ponovo kršten?

2. Razmislite o prilikama u kojima se Pavle našao. Bio je odbačen od strane svojih sunarodnika koji nisu verovali u Isusa. Čak i mnogi Jevreji koji su verovali u Isusa posmatrali su Pavla sa podozrenjem, čak i nepoverenjem, zato što su mislili da izvrcē »stubove vere«. Mnogi neznabošci prezirali su Jevandjelje koje je objavljivao. Pa ipak – šta se dogodilo? Zašto se Pavle držao vere uprkos svim protivljenjima? Iako nismo na Pavlovom mestu, šta možemo naučiti iz ovog izveštaja?

3. Razmislite o još nekim argumentima koje ljudi koriste kada pokušavaju da dokažu da je Subota promenjena u nedelju ili da svetkovanje Subote više nije obavezno. Kako odgovaramo na takve tvrdnje i pokazujemo da poslušnost zapovesti o Suboti nije legalizam u većoj meri od poslušnosti bilo kojoj od drugih devet zapovesti; odnosno, ako smo poslušni verom i ako shvatamo gde leži naša jedina nada spasenja?

MOJI ZAKLJUČCI I ODLUKE:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

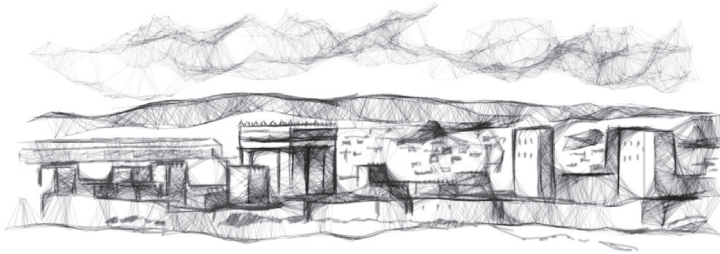
.....

.....

.....

.....

HAPŠENJE U JERUSALIMU

Tekstovi za proučavanje u toku sedmice: Dela 21; Rimljanima 2,28-29; Galatima 5,6; Dela 22; Dela 23,1-30; Matej 22,23-32.

Tekst za pamćenje: »A onu noć stade Gospod pred njega i reče: Ne boj se, Pavle, jer kao što si svjedočio za Mene u Jerusalimu, tako ti valja i u Rimu svjedočiti.« (Dela 23,11)

Uskoro posle Pavlovog prvog misionarskog putovanja, postalo je jasno da u Crkvi vlada neslaganje u vezi sa tim kako neznabošci treba da budu primljeni među verne (Dela 15,1-5). Uviđajući sve veći sukob, Pavle je osmislio plan kako da podstakne jedinstvo u Crkvi. Pošto je na Saboru zamoljen da se stara o siromašnima (Galatima 2,10), odlučio je da pozove obraćenike iz neznaboštva da pruže novčanu pomoć braći u Judeji, »milostinju svetima« (1. Korinćanima 16,1), nadajući se da bi to moglo pomoći da se izgrade mostovi između ove dve grupe vernika.

To objašnjava njegovu odlučnost da ode u Jerusalem na kraju svog trećeg putovanja, uprkos opasnostima. Sa jedne strane, gajio je iskrenu ljubav prema svojim sunarodnicima Jevrejima (Rimljanima 9,1-5); sa druge, čeznuo je za ujedinjenom Crkvom (Galatima 3,28; 5,6). Pošto se i Jevreji i neznabošci podjednako spasavaju verom, ne delima zakona (Rimljanima 3,28-30), svako otuđenje među njima zbog ceremonijalnih zahteva zakona suprotilo se sveobuhvatnom karakteru Jevanđelja (Efescima 2,11-22).

Sledimo Pavla dok stupa u ovo novo razdoblje svog života i misije.

SUSRET SA STAREŠINAMA IZ JERUSALIMA

Kada je Pavle stigao u Jerusalim, toplo su ga primili vernici zajedno sa Mna-sonom, kod koga je odseo (Dela 21,16.17).

U tekstu Dela 21,18-22. Jakov i starešine iz Jerusalima izrazili su zabrinutost za Pavlov ugled među tamošnjim vernicima iz jevrejstva, revnim kad je Mojsijev zakon u pitanju. Bili su obavešteni da je Pavle poučavao obraćenike iz jevrejstva, koji su živeli van zemlje, da odbace Mojsija, govoreći im »da ne treba obrezivati djece svoje, niti držati običaja otačkijeh.« (Dela 21,21)

Ovo, naravno, nije bila istina. Pavle je učio, kad je reč o spasenju, da ni obrezanje ni neobrezanje ništa ne znače, jer se i Jevreji i neznabošci podjednako spasavaju verom u Isusa (Rimljanima 2,28.29; Galatima 5,6; Kološanima 3,11). Takav stav se razlikuje od jasnog ohrabriranja Jevreja da zanemare zakon i njegove zahteve. Poslušnost, naravno, nije sama po sebi sinonim za legalizam, mada bi mogla namerno biti izokrenuta da znači upravo to.

Pročitajte tekst iz Dela 21,23-26. Kako je Pavle trebalo da pokaže da je i dalje veran Jevrejini?

Pavla su savetovali da bude politički korektan. Trebalo je da pokaže da su glasine o njemu lažne time što će učiniti nešto što je karakteristično za Jevreje: da podrži nazirejski zavet nekih vernika iz jevrejstva. Ovaj zavet bio je poseban čin pobožnosti kojim su Jevreji sebe posvećivali Bogu.

Nažalost, Pavle je popustio. Junaci, čak i biblijski, imaju svoje nedostatke, kao što možemo videti u Avramovom, Mojsijevom, Petrovom životu i životu mnogih drugih. Moglo bi se tvrditi da je Pavle samo sledio načelo da se ponaša kao Jevrejini kada je u dodiru sa Jevrejima (1. Korinćanima 9,19-23), ili da je za njega lično rečeno da se nedavno zavetovao (Dela 18,18), mada tačan karakter njegovog zaveta nije poznat. Međutim, ovog puta bio je u pitanju kompromis, koji kao da je nagoveštavao njegovo odobrenje legalističkih pobuda koje su se krile iza datog saveta. Takav stav bio je upravo ono čemu se apostol snažno suprotstavljao: da postoje dva jevanđelja, jedno za neznabošce, spasenje verom, i drugo za Jevreje, spasenje delima. »Bog mu nije dao dozvolu da popusti onoliko koliko su oni zahtevali.« (Elen Vajt, *Apostolska crkva – Hristovim tragom*, str. 405. original)

U svom pokušaju da budemo uvaženi, kako možemo biti sigurni da ne činimo sličnu grešku?

POBUNA U HRAMU

Prihvativši predlog crkvenih starešina, Pavle je trebalo da se posveti sedmodnevnom obredu očišćenja da bi pomogao u izvršenju zaveta tih ljudi (4. Mojsijeva 19,11-13). U isto vreme, prema jevrejskoj tradiciji svaka osoba koja dolazi iz neznabožačkih zemalja bila je nečista i nije mogla da uđe u Hram. Zato je Pavle morao da se očisti pre nego što je otišao sveštenicima i pokazao kako izvršava očišćenje vezano za Nazireje (Dela 21,26).

Pročitajte tekst iz Dela 21,27-36. Šta se dogodilo Pavlu na kraju sedmodnevnog očišćenja?

Nastala je pobuna. Izazvali su je oni koji su podbunili mnoštvo protiv Pavla, optužujući ga da napada najvetije simbole jevrejske vere, naročito da je oskvrnio Hram. Pošto je jedan od Pavlovih saputnika bio vernik iz neznaboštva, Trofima iz Efesa (Dela 21,29), smatrali su da ga je apostol uveo u unutrašnji trem Hrama, gde su samo Jevreji smeli ući. Da su optužbe bile istinite, Pavle bi bio kriv za najozbiljniji prestup. Duž zida koji je razdvajao spoljašnji od unutrašnjeg trema, nalazili su se natpisi na grčkom i latinskom koji su upozoravali posetioce neznabošce da dalje ne ulaze, jer će u protivnom biti lično odgovorni za svoju smrt.

»Prema jevrejskom zakonu ako neka neobrezana osoba stupi u unutrašnje tremove svete građevine, taj čin predstavljao je zločin koji je kažnjavan smrću. Pavla su u gradu videli sa Trofimom iz Efesa i pretpostavili da ga je uveo i u Hram. Pavle to nije učinio, a svojim ulaskom u Hram nije prekršio Zakon, jer je pripadao jevrejskom narodu. Međutim, iako je optužba bila potpuno neosnovana, poslužila je da razbukti predrasude u narodu. Kada je uzvik odjeknuo tremovima Hrama, okupljeno mnoštvo bilo je obuzeto divljim uzbuđenjem.« (Elen Vajt, *Apostolska crkva – Hristovim tragom*, str. 407. original)

Kada je vest o pobuni stigla do rimskog utvrđenja, rimski zapovednik, Klaudije Lisije (Dela 21,31.32; Dela 23,26), došao je sa vojskom i spasao Pavla pre nego što ga je mnoštvo moglo usmrtniti.

Kao meta napada, Pavle je bio uhapšen i svezan lancima, dok je zapovednik ispitivao šta se događa. Zbog gnevnog vikanja mnoštva, naredio je da apostola odvedu u tvrđavu.

Glasine, i to lažne, pomogle su da ova pobuna počne. Zašto moramo biti pažljivi kada su u pitanju glasine koje slušamo ili, još gore, širimo?

PRED MNOŠTVOM

U tekstu Dela 21,37-40. zabeleženo je šta se dalje dogodilo. Dok su Pavla vodili u rimsku tvrđavu na ispitivanje, zamolio je zapovednika za dozvolu da se obrati ljudima, koji su i dalje srdito vikali i tražili njegovu smrt.

Pošto se obratio zapovedniku na grčkom jeziku, zapovednik je pomislio da je Pavle izvesni Jevrej iz Egipta koji je pre otprilike tri godine podigao pobunu u Jerusalimu protiv rimske vlasti. Pobunu su, međutim, ugasile rimske snage; mnogi njegovi sledbenici bili su ili ubijeni ili uhapšeni, dok je Egipćanin pobegao.

Kada je rekao da je iz Tarsa, a ne iz Egipta, Pavlu je data dozvola da govori. On u svom obraćanju nije detaljno odgovorio na optužbe iznete protiv njega (Dela 21,28), već je govorio o svom obraćenju, naglašavajući svoju posvećenost judaizmu, do te mere da je progonio vernike koji su verovali u Isusa. Kada se suočio sa određenim brojem otkrivenja od Gospoda, nije imao drugi izbor do da Ga sledi. To je objasnilo potpun preokret u njegovom životu i njegov poziv da propoveda neznabošcima. Pavle im je radije ispričao svoje lično iskustvo i zašto čini to što čini nego što je želeo da uđe u teološku raspravu.

Kako je mnoštvo reagovalo na Pavlovu izjavu da je apostol neznabošcima? Dela 22,22-29.

Odluka zapovednika da dozvoli Pavlu da govori nije se pokazala najboljom. Spominjući svoju posvećenost neznabošcima, činilo se da je Pavle potvrdio istinitost optužbi iznetih protiv njega (Dela 21,28), i mnoštvo se ponovo razgnevilo.

Rimski zapovednik nije shvatio sve što je Pavle izjavio; pa je odlučio da nastavi ispitivanje bičevanjem. Ipak, pored toga što je bio pravi Jevrej (Filibljanima 3,5), Pavle je, takođe, bio rimski građanin. Kada je to spomenuo, zapovednik je morao da se povuče. Pavle kao rimski građanin nije mogao biti podvrgnut takvoj vrsti mučenja.

Pročitajte Pavlov govor (Dela 22,1-2). Šta ukazuje da je Pavle pored toga što je branio sebe takođe propovedao svojim sunarodnicima Jevrejima? Zašto im je ispričao svoje iskustvo obraćenja? Zašto iskustva obraćenja mogu imati toliko snažnu silu?

PRED SINEDRIONOM

Kada je rimski zapovednik shvatio da Pavle ne predstavlja pretnju za carstvo; odnosno, da se nastali problem tiče unutrašnjih razmirica među Jevrejima, zamolio je Sinedrion da preuzme slučaj (Dela 22,30; Dela 23,29).

Pročitajte tekst iz Dela 23,1-5. Kako je Pavle započeo svoju odbranu pred Sinedrionom?

Pavla su posle uvodne izjave počeli da tuku po ustima, možda zato što je, kao zatvoreniku, njegovo spominjanje Boga zvučalo bogohulno. Njegova nagla reakcija daje nam uvid u njegovu narav. Nazivajući poglavara svešteničkog »zidom okrećenim« (Dela 23,3), kao da ponavlja Isusove reči iz Jevanđelja po Mateju (Matej 23,27) kojima je osudio licemerstvo fariseja. Ipak, pošto Pavle zapravo nije znao da se obraća poglavaru svešteničkom, mogućnost da je imao slab vid nije u potpunosti isključena.

Kako je Pavle na dovrtljiv način pokušao da prekine dalje suđenje? Dela 23,6-10.

Sinedrion se sastojao od sadukeja i fariseja koji se nisu slagali po brojnim pitanjima, učenja su bila jedna od njih. Sadukeji, na primer, čiji je biblijski kanon obuhvatao samo prvih pet Mojsijevih knjiga (Petoknjžje), nisu verovali u vaskrsenje mrtvih (Matej 22,23-32).

Međutim, Pavlova izjava (Dela 23,6) bila je više od mudre taktike da zbuni Sinedrion. Pošto je susret sa vaskrslim Isusom na putu u Damask predstavljao temelj njegovog obraćenja i apostolske službe, verovanje u vaskrsenje bilo je pravi razlog zašto mu se sudilo (Dela 24,20.21; Dela 26,6-8). Ništa drugo nije moglo da objasni kako je od bivšeg revnog fariseja postao ono što je sada. Ako Isus nije ustao iz mrtvih, onda je njegova služba bila besmislena, i on je to, takođe, znao (1. Korinćanima 15,14-17).

Te noći dok se Pavle nalazio u tvrđavi, Gospod je stao pred njega i uputio mu sledeće ohrabrenje: »Ne boj se, Pavle, jer kao što si svjedočio za mene u Jerusalimu, tako ti valja i u Rimu svjedočiti.« (Dela 23,11) S obzirom na okolnosti, ovakvo obećanje bilo je naročito značajno za Pavla. Njegova dugo gajena želja da propoveda u Rimu (Dela 19,21; Rimljanima 1,13-15; Rimljanima 15,22-29) će se ostvariti.

ODLAZAK U ČESARIJU

Uznemirena činjenicom da se još uvek na zakonski način nije oslobodila Pavla, jedna grupa odlučila je da osmisli plan da ga sama napadne i iz zasede ubije.

Pročitajte tekst iz Dela 23,12-17. Šta je bio njihov plan i kako je pro-pao? Kako nas ovaj događaj uči o tome kako ljudi mogu biti revni za pogrešne ciljeve?

To što se više od četrdeset Jevreja zaverilo protiv Pavla i obavezalo za-kletvom otkriva koliki je gnev apostol izazvao u Jerusalmu. Luka ne otkriva ko su bili ti ljudi, ali možemo reći da su bili pobornici ekstremizma, spremni da učine šta god je potrebno da bi zaštitili jevrejsku veru od takozvanih izdajnika i neprijatelja. Takav nivo verskog fanatizma, udruženog sa revo-lucionarnim i nacionalističkim žarom, nije bio neuobičajen u prvom veku u Judeji i u okruženju.

Međutim, zahvaljujući providenju, vest o zaveri stigla je do Pavlove rodbine. Pomalo je razočaravajuće što ne znamo gotovo ništa o Pavlovoj porodici, ali očigledno su on i sestra odrasli u Jerusalmu (Dela 22,3), gde se ona udala i dobila najmanje jednog sina. U svakom slučaju, Pavlov rođak – deminutiv *neaniskos* (Dela 23,18.22) i činjenica da su ga »uzeli za ruku« (Dela 23,19) ukazuju da je bio mladić – mogao je da ga poseti u tvrđavi i ispriča mu šta je saznao.

Pročitajte tekst iz Dela 23,26-30. Kakvu poruku o Pavlu zapovednik Lisije poslao je guverneru Filiksu?

Poslanica upućena Filiksu pružila mu je jasan izveštaj o prilikama. Pored toga, pokazuje koliko prednosti je Pavle imao kao rimski građanin. Rimski zakon u potpunosti je štutio svoje građane, koji su, na primer, imali pravo na zakonito suđenje, na kome su se mogli pojaviti pred sudom i braniti se (Dela 25,16), i pravo da upute žalbu caru u slučaju nepoštenog suđenja (Dela 25,10.11).

Bez obzira na Filiksovu reputaciju, ophodio se prema Pavlu na odgovarajući zakoniti način. Posle uvodnog ispitivanja, naredio je da ga straža čuva dok ne stignu tužitelji.

Razmislite o božanskom providenju u Pavlovom životu. Koliko često ste ponizno priznali Božje providenje u svom životu uprkos nevoljama i patnji koje ste doživljavali?

ZA DALJE PROUČAVANJE

»Pavle i njegovi pratioci ovom prilikom, službeno su predali starešinama dela u Jerusalimu doprinose koje su crkve obraćenih neznabožaca poslale kao svoju pomoć siromašnima među judejskom braćom...

Osim toga, ovi dobrovoljni darovi trebalo je da posluže kao dokaz odanosti obraćenika iz neznaboštva organizovanom Božjem delu u celom svetu i da zato svi treba da ih prihvate zahvalna srca. Međutim, i Pavlu i njegovim pratiocima odmah bilo je jasno da čak i među onima pred kojima su tada stajali, ima nekih koji nisu spremni da cene duh bratske ljubavi u kome su darovi bili priloženi.« (Elen Vajt, *Apostolska crkva – Hristovim tragom*, str. 399.400. original)

»Da su se crkvene starešine potpuno oslobodile osećanja gorčine protiv apostola, da su ga prihvatili kao čoveka koga je Bog posebno pozvao da Jevanđelje odnese neznabošcima, Gospod im ga ne bi oduzeo. Bog nije odredio da se Pavlovo delo tako brzo završi, ali nije se poslužio ni čudom da spreči niz događaja koji su svojim ponašanjem pokrenuli starešine crkve u Jerusalimu.

Isti duh i sada stvara iste posledice. Crkva gubi mnoge blagoslove, kada zanemari da ceni i koristi prednosti božanske blagodati. Koliko bi često Gospod produžio delo nekog vernog propovednika da je njegov rad bio cenjen! Međutim, ako vernici Crkve dozvole neprijatelju duša da im izopači shvatanje, tako da pogrešno tumače i predstavljaju reči i dela Hristovog sluge; ako dozvole sebi da mu stanu na put i ometaju njegov rad, Gospod će im ponekad oduzeti blagoslov koji im je dao...

Kada se ruke sklope na njegovim utihnutim grudima, tek kada začuti njegov glas opomene i ohrabrenja, tek tada tvrdovrati, možda, postaju sposobni da prepoznaju i cene blagoslov koji su odbacili. Njegova smrt, možda će, uspeti da postigne ono što njegov život nije uspeo.« (Isto, str. 417.418. original)

ZA RAZGOVOR:

- 1. Time što je otišao u Jerusalim uprkos tome što je znao da neće biti dobrodošao, Pavle je interese Crkve stavio iznad ličnih interesa. Do koje mere treba da sledimo njegov primer?**
- 2. Šta možemo naučiti iz Pavlovog kompromisa učinjenog u Jerusalimu? Kako možemo biti politički korektni ne odričući se načela po kojima živimo? Da li je to moguće?**
- 3. Jedinstvo Crkve uvek je veoma važno. Kako možemo naučiti da radimo zajedno, ujedinjeni, čak i kada različito tumačimo određena pitanja?**

MOJI ZAKLJUČCI I ODLUKE:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

UTAMNIČENJE U ČESARIJI

Tekstovi za proučavanje u toku sedmice: Dela 24; Dela 25; Dela 26; 1. Korinćanima 1,23.

Tekst za pamćenje: »Molio bih Boga i za malo i za mnogo da bi ne samo ti nego i svi koji me slušaju danas bili takvi kao i ja što sam, osim okova ovijeh.« (Dela 26,29)

Pavlovim prelaskom u Česariju započelo je njegovo dvogodišnje utamničenje u tom gradu (Dela 24,27), tačnije u Irodovom dvoru (Dela 23,35), koji je bio zvanična rezidencija rimskog namesnika. Za to vreme bio je saslušan nekoliko puta pred dvojicom rimskih sudija (Filiksom i Fistom) i carem (Agripom II), ispunjavajući tako službu koju mu je Bog dao (Dela 9,15).

Pavle je prilikom svih saslušavanja tvrdio da je nevin, navodeći da nikakve dokaze ne mogu izneti protiv njega, što je pokazalo odsustvo svedoka. U stvari, ceo ovaj izveštaj ima cilj da pokaže da Pavle nije učinio ništa čime bi zaslužio da bude uhapšen i da je mogao biti oslobođen da nije želeo da se obrati cezaru (Dela 26,32). Međutim, ova saslušanja pružila su mu priliku da svedoči o Isusu i uzvišenoj nadi u obećanje o vaskrsenju.

Ipak, bile su to godine ispunjene dubokom zebnjom, tegobne godine provedene u tamnici u toku kojih apostol nije imao podršku crkve iz Jerusalima, čije starešine »i dalje smatraju da je on u velikoj meri lično kriv što su protiv njega usmerene predrasude.« (Elen Vajt, *Apostolska crkva – Hristovim tragom*, str. 403. original)

Pet dana posle Pavlovog prelaska u Ćesariju, grupa uvažanih jevrejskih starešina – poglavar sveštenečki, nekoliko članova Sinedriona, i zastupnik Tertul – došli su iz Jerusalima i Filiksu zvanično izneli svoj predmet protiv apostola (Dela 24,1-9).

Ovo je jedino suđenje u Delima apostolskim u kome su tužitelji unajmili pravnog zastupnika. Tertul je u svom govoru pokušao da osvoji sudijinu naklonost zanimljivom strategijom. Nije bila istina da su Jevreji pod Filiksovom vlašću uživali u dugom razdoblju mira. Zapravo, nijedan drugi namesnik nije bio toliko nasilan i sklon ugnjetavanju, a ovo tlačenje izazvalo je među Jevrejima ogromno neprijateljstvo prema rimskoj vlasti. Tertul je veoma pronicljivo iskoristio sudijin način upravljanja uveravajući ga da će političku stabilnost u ovom slučaju postići, takođe, samo oštrom primenom sile.

Zatim, u daljem izlaganju izneo je tri posebne optužbe protiv Pavla: 1) da je Pavle pobunjenik koji neprestano podstiče nemire među Jevrejima širom carstva (Dela 24,5); 2) da je kolovođa Nazarena (Dela 24,5), što je hrišćanstvo u celini prikazalo kao pokret koji unosi razdor; i 3) da je pokušao da oskvrni Hram u Jerusalimu (Dela 24,6).

Pročitajte tekst iz Dela 24,10-19. Kako je Pavle odgovorio na svaku od ovih optužbi?

Dve sledeće pojedinosti koje je Pavle izneo bile su pogubne za slučaj tužitelja: 1) odsustvo svedoka iz Azije (Dela 24,18.19), što je moglo suđenje da učini nevažnim, i 2) činjenica da su prisutni Jevreji mogli da govore samo o Pavlovom saslušanju pred Sinedrionom koje je održano sedmicu dana ranije (Dela 24,20), i u tom slučaju ni za šta nisu mogli da ga optuže osim što veruje u vaskrsenje (uporedite: Dela 23,6).

Filik je odmah shvatio težinu Pavlovih tvrdnji, zato što je donekle bio upoznat sa hrišćanstvom, verovatno preko svoje žene Drusile, koja je bila Jevrejka. Odlučio je da odloži suđenje do daljnog (Dela 24,22).

Filiksov odgovor (Dela 24,24-27) otkrio je mnogo o njegovom karakteru: bio je sklon odugovlačenju, mitu i povlađivanju. Nisu bile velike šanse da Pavle bude pravedno saslušan pred nekim poput Filiksa.

Pročitajte tekst iz Dela 24,16. Pavle je rekao da se uvek trudi »da ima čistu savjest svagda i pred Bogom i pred ljudima«. Šta to znači? Šta biste morali da promenite, ako postoji nešto, da biste to mogli reći?

PRED FISTOM

Filiksa je, posle dve godine držanja Pavla u tamnici samo da bi pridobio naklonost Jevreja, zamenio Porkije Fist na mestu namesnika u Judeji (Dela 24,27). Fist je vladao od 60. do 62. godine.

Pročitajte tekst iz Dela 25,1-5. Kako nam ovaj tekst pomaže da otkrijemo mržnju koju propovedanje istine može izazvati u onima koji ne žele da poveruju u nju?

Verovatno iz razloga što već jednom nisu uspeali u pokušaju da uvere Filiksa u optužbe protiv Pavla, starešine višu nisu želeli da rizikuju. Prilikom, kako se čini, Fistove prve posete Jerusalimu, molili su za uslugu, za promenu nadležnosti, tražeći da im preda Pavla da bi mu bilo suđeno pred Sinedrionom u skladu sa jevrejskim zakonom.

Iza ove molbe krila se njihova prava namera: da ubiju Pavla. Iako je Fist bio voljan da ponovo pokrene slučaj, rekao je da će se saslušanje održati u Ćesariji, ne u Jerusalimu, što je značilo da će se Pavlu suditi prema rimskom zakonu.

Čim se Fist vratio u Ćesariju, sazvaio je sud, i Pavlovi protivnici počeli su da iznose optužbe protiv njega (Dela 25,7). Luka ovog puta ne ponavlja optužbe, ali na osnovu Pavlovog odgovora (Dela 25,8) zapažamo da su slične onima od pre dve godine. Možda je samo više bilo naglašeno da Pavle, kao pobunjenik, takođe predstavlja pretnju carstvu.

Pročitajte tekst iz Dela 25,9-12. Kako je Pavle reagovao kada je osetio da ga Fist može upotrebiti u političke svrhe?

Na kraju se ispostavilo da se Fist nije mnogo razlikovao od Filiksa kad je reč o političkim strategijama (Dela 24,27). Nespreman da tako rano nakon stupanja na dužnost izgubi podršku Jevreja proglašavajući Pavla nevinim, razmišljao je da ispuni njihov prvobitan zahtev; da se apostolu sudi u Jerusalimu pred Sinedrionom.

Međutim, ovo nije bilo prihvatljivo za Pavla. Znao je da tamo, ostavljen hiru svojih neprijatelja, ne može očekivati da će se pošteno ophoditi prema njemu. Koristeći prava koja je kao rimski građanin imao, tražio je da mu se sudi pred rimskim tribunalom, i ne nalazeći nijedan drugi izlaz iz te neizvesne situacije, odlučio je da se obrati najvišem stepenu rimske pravde, imperatoru lično.

PRED AGRIPOM

Fist se složio da odobri Pavlov zahtev da bude poslat u Rim (Dela 25,12). U međuvremenu, namesnik je iskoristio državnu posetu Iroda Agripe II da se posavetuje sa njim o Pavlovom slučaju, naročito u vezi sa tim kakvo obaveštenje da uputi caru u svom zvaničnom izveštaju. Fist još uvek nije bio dobro upoznat sa jevrejskim pitanjima, a Agripa mu je sigurno u tome mogao pomoći (Dela 26,2.3).

Pročitajte tekst iz Dela 25,13-22. Šta je Fist rekao Agripi o Pavlu, i kako je car odgovorio?

Agripa II, poslednji vladar iz dinastije Iroda, došao je u Ćesariju sa svojom sestrom Vernikijom da pozdravi novog namesnika.

Prilikom opisivanja Pavlovog slučaja, Fist je iskazao čuđenje što optužbe protiv njega nisu bile povezane sa nekim ozbiljnim prestupom, bilo političkim ili kriminalnim. Umesto toga, odnosile su se na pitanja jevrejske vere, naročito na izvesnog Isusa »koji je umro pa Pavle govoraše da je živ«. (Dela 25,19) Pavle je već izjavio pred Sinedrionom da mu se sudi zato što veruje u Isusovo vaskrsenje, i sada je Fist potvrdio da je zaista to bilo sporno pitanje.

Pročitajte tekst iz Dela 25,23-27. Kako Luka opisuje svečani prizor u trenutku kada Pavle izlazi pred Agripu?

»A onda je Pavle, i dalje u okovima, doveden pred okupljene velikodostojnike. Kakve li razlike! Agripa i Vernikija imali su moć i položaj i zato im je svet davao prednost. Međutim, njima su nedostajale karakterne osobine koje Bog ceni. Kršili su Njegov zakon, bili su pokvareni u srcu i životu. Njihovo ponašanje izazivalo je prezir Neba.« (Elen Vajt, *Apostolska crkva – Hristovim tragom*, str. 434. original)

Kako nas ovaj izveštaj uči da spoljašnji izgled, prijatan ljudskom oku, često može da prevari i ne pokaže pravu stvarnost koja se krije iza spoljašnjosti? Šta je sa nama? Koliko se spoljašnjost razlikuje od stvarnosti?

PAVLOVA ODBRANA

Kada je sve bilo pripremljeno i kada su gosti iz carske porodice seli pored namesnika, zatvorenik je doveden da izloži svoju odbranu, koja je prvenstveno bila upućena Agripi, jer ju je Fist već čuo (Dela 25,8-11).

Pročitajte tekst iz Dela 26,1-23. Šta je Pavle govorio pred Agripom?

Pavlov govor zapravo je bio autobiografski izveštaj o njegovom životu pre i posle obraćenja. Što se tiče sadržaja, podseća na onaj iz Dela 22,1-21, koji je izgovorio pred mnoštvom u Jerusalimu.

Apostol je započeo izlaganje pokušavajući da osigura Agripinu naklonost. Izrazio je svoju zahvalnost zbog prilike da iznese svoj slučaj pred tako istaknutom ličnošću, u još većoj meri zato što je Agripa poznao običaje i pitanja vezana za jevrejsku veru. Iz tog razloga, Agripa je mogao biti od velike pomoći rimskom namesniku da shvati da optužbe protiv Pavla nemaju vrednosti i da su lažne.

Govor možemo podeliti na tri dela. Pavle je u prvom delu (Dela 26,4-11) opisao svoju raniju farisejsku pobožnost, koja je bila opšterpoznata njegovim savremenikima u Jerusalimu. Kao farisej verovao je u vaskrsenje, što je bila osnova za ispunjenje izrailjske otačke nade. Jevreji su, dakle, bili nedosledni prilikom protivljenja njegovim učenjima, jer u njima nije bilo ničeg što u osnovi nije jevrejsko. Međutim, on je njihov stav veoma dobro razumeo, zato što je i sam nekada smatrao nemogućim da Bog može vaskrsnuti Isusa, te je čak i on progonio one koji su u to verovali.

U drugom delu (Dela 26,12-18), Pavle je objasnio kako se njegovo gledište promenilo nakon susreta sa Isusom na putu u Damask i poziva da objavi evanđeosku poruku neznabošcima.

Pavle, na kraju, kaže da je uticaj onoga što je video (Dela 26,19-23) bio takav da nije imao drugog izbora do da poslušati i izvrši misiju, a to je jedini razlog što mu se sada sudi. Pravi razlog njegovog hapšenja, dakle, nije to što je prekršio jevrejski zakon ili što je opoganio Hram, već njegova poruka o Isusovoj smrti i vaskrsenju, koja je bila u potpunom skladu sa Pismom i omogućavala neznabošcima da imaju podjednak udeo u spasenju.

Pročitajte tekst iz Dela 26,18. Šta se prema ovom tekstu događa onima koji imaju spasenje u Hristu? Kako ste doživeli tu stvarnost?

PAVLE PRED STAREŠINAMA

Iako se Pavle obraćao Agripi, Fist je prvi odgovorio, kao što vidimo u tekstu iz Dela 26,24. Fistu ne bi predstavljalo problem da je Pavle govorio o besmrtnosti duše, ali čak su i stari Grci i Rimljani znali da se oba pojma – besmrtnost i vaskrsenje – ne slažu najbolje jedan sa drugim. Dakle, oni su se držali prvog pojma, a odbacili su drugi. Zato je Pavle na jednom mestu rekao da je Jevandjelje bezumlje neznabošcima (1. Korinćanima 1,23).

Pavle je na učtiv način branio razboritost svojih ideja. Okrenuo se Agripi, Jevrejину koji ne samo da je mogao da ga shvati, već i da potvrdi da je ono što je govorio bilo u skladu sa učenjima jevrejskih proroka (Dela 26,25.26).

Kako je Agripa odgovorio na Pavlovo uporno pitanje? Dela 26,27.28.

Pavlovo pitanje stavilo je Agripu u težak položaj. Kao Jevrejín nikada ne bi porekao da veruje u Pismo; sa druge strane, ako da potvrdan odgovor, ne bi bilo druge mogućnosti osim da prihvati Isusa kao Mesiju. Njegov odgovor predstavljao je mudro izbegavanje logičke zamke u kojoj se našao: »Još malo pa ćeš me nagovoriti da budem hrišćanin.« (Dela 26,28)

Pavlov odgovor otkriva upečatljivu visinu posvećenosti Jevandjelju: »Molio bih Boga i za malo i za mnogo da bi ne samo ti nego i svi koji me slušaju danas bili takvi kao i ja što sam, osim okova ovijeh.« (Dela 26,29) Izgovarajući poslednje reči na tom saslušanju, apostol nije molio da bude oslobođen, da bude slobodan kao njegovi slušaoci. Umesto toga, poželeo je da oni budu kao on, osim okova na rukama. Pavlova misionarska revnost u velikoj meri premašila je njegovu brigu za svoju sigurnost.

Pročitajte tekst iz Dela 26,30-32. Kako je Agripa izrazio svoju uverenost da je Pavle nevin?

Fistu je bila potrebna Agripina pomoć samo toliko da napiše izveštaj (Dela 25,25-27). Pavlova molba cezaru već je bila zvanično uručena (Dela 25,12). Zatvorenik više nije bio u nadležnosti namesnika.

Pročitajte tekst iz Dela 26,24-28. Na šta se Pavle na kraju pozvao i šta uvek treba da bude konačni autoritet u pitanjima vere?

ZA DALJE PROUČAVANJE

»Da li se Agripa kada je čuo ove reči okrenuo istoriji svoje porodice i njihovim uzaludnim naporima ulozenim protiv Onoga o kome je Pavle propovedao? Da li se setio svog čukundede Iroda, i ubistva nevine dece u Vitlejemu? Ili dedinog brata Antipe, i ubistva Jovana Krstitelja? Ili svog oca, Agripe I, i mučeništva apostola Jakova? Da li je u nevoljama koje su brzo zadesile ove careve zapazio dokaz Božjeg nezadovoljstva zbog zlodela koja su učinili Njegovim slugama? Da li su raskoš i sjaj toga dana podsetili Agripu na vreme kada je njegov otac, mnogo moćniji vladar od njega, stajao u tom istom gradu, obučen u blistave odore, dok su mu ljudi klicali i nazivali ga bogom? Da li je zaboravio kako je osveta, brza i strašna, čak i pre nego što su povici divljenja utihnuli, zadesila oholog cara? Sve ovo je prošlo Agripinim sećanjem, ali njegova taština bila je polaskana sjajnim prizorom, pa su ponos i samodovoljnost potisnuli sve plemenite misli.« (Komentari Elen Vajt, *The SDA Bible Commentary*, 6. sveska, str.1066.1067)

ZA RAZGOVOR:

1. **Razgovarajte u razredu o Pavlovoj odluci da se obrati cezaru. Da li je ta odluka bila ispravna (uporedite: Dela 25,25; Dela 26,31.32)? Do koje mere možemo donositi važne odluke da bismo se zaštitili umesto da se u potpunosti oslonimo na Božje staranje?**
2. **Razmišljajte o Pavlovoj izjavi upućenoj Agripi: »Zato, care Agripa, ne bih nepokoran nebeskoj utvari.« (Dela 26,19) Šta to govori o Pavlu? Koliko smo kao hrišćani verni svom misionarskom pozivu (1. Petrova 2,9.10)?**
3. **Pavle je negovao ljubav prema ljudima – ne prema brojkama, već prema ljudima. U svom poslednjem saslušanju u Ćesariji, rekao je svojim slušaocima da je želja njegovog srca da svi budu kao on; odnosno, da svi budu spaseni Božjom blagodaću (Dela 26,29). Više je želeo da oni iskuse Božje spasenje nego što je želeo slobodu i pravdu. Šta možemo naučiti iz ovog primera? Koliko smo mi spremni da se žrtvujemo da bi Jevanđelje napredovalo?**
4. **Agripa je imao priliku da čuje Jevanđelje neposredno od Pavla. Ipak, on ga je odbacio. Kako mi možemo biti pažljivi da ne propustimo uzvišene prilike? Odnosno, kako možemo biti duhovno usklađeni sa stvarnošću koja nas okružuje?**

MOJI ZAKLJUČCI I ODLUKE:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

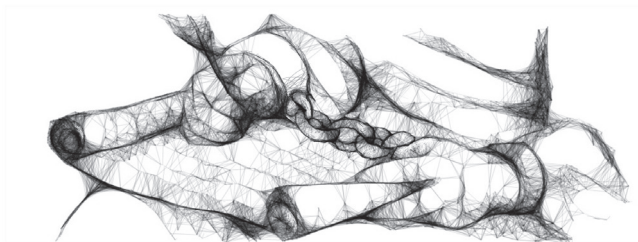
.....

.....

.....

.....

PUTOVANJE U RIM

Tekstovi za proučavanje u toku sedmice: Dela 27; Dela 28; Rimljanima 1,18-20.

Tekst za pamćenje: »Ne boj se, Pavle, valja ti doći pred česara.« (Dela 27,24)

Pavle je dugo želeo da poseti Rim, ali njegovo hapšenje u Jerusalmu sve je promenilo. Popuštajući legalističkom pritisku crkvenih starešina iz Jerusalma, dospo je u rimsko zatočeništvo i tamo bio skoro pet godina, uključujući i vreme koje je proveo na putovanju u Italiju. Ova promena zadala je veliki udarac njegovim misionarskim planovima.

Uprkos preprekama, lično je Isus obećao apostolu da će svedočiti o Njemu u Rimu (Dela 23,11). Čak i kada Ga izneverimo, Bog je spreman da nam pruži još jednu priliku, iako nas uvek ne poštedi posledica naših postupaka. Pavle ne samo da je odveden u Rim kao zatvorenik, već ne nalazimo nijedan biblijski dokaz da je ikada otišao u Španiju, kao što se nadao (Rimljanima 15,24). Nakon što je bio pušten iz, kako se naziva, prvog zatočeništva u Rimu, Pavle je ponovo uhapšen, ovog puta i podneo mučeničku smrt (2.Timotiju 4,6-8) 67. godine po Neronovom naređenju.

Da, Pavle je stigao u Rim, i dok je čekao u kućnom pritvoru da mu se sudi pred imperatorom, uprkos okovima (Efescima 6,20; Filibljanima 1,13) govorio je bez ustezanja svima koji su ga posećivali (Dela 28,30.31), uključujući i važne ličnosti iz cezarevog doma (Filibljanima 4,22).

Posle otprilike dve godine zatočeništva u Ćesariji (Dela 24,27), Pavle je poslat u Rim. Sudeći prema prvom licu množine u kome je izveštaj napisan i bogatstvu detalja u opisu dugačkog i burnog morskog putovanja morem u Italiju (Dela 27,1-28), Luka je pratio Pavla, kao i još jedan hrišćanin po imenu Aristarh (Dela 27,2). Još jedna važna ličnost u izveštaju bio je rimski kapetan, Julije, koji je, takođe, bio zadužen za još neke zatvorenike (Dela 27,1).

Bilo je kasno leto kada su krenuli na put. Spomenut post (Dela 27,9) odnosi se na Dan pomirenja, koji se obeležavao u drugoj polovini oktobra. Zbog zimskih uslova, putovanje Sredozemnim morem obično se izbegavalo između novembra i marta. Međutim, ovog puta, suočili su se sa poteškoćama od samog početka, i tek posle velikog kašnjenja došli su do malog zaliva Dobro Pristanište, na ostrvu Krit (Dela 27,8).

Pročitajte tekst iz Dela 27,9-12. Kako se Pavle umešao, dok su se nalazili u Dobrom Pristaništu i kako je njegov savet prihvaćen?

Oglušili su se o Pavlova upozorenja i odlučili da otplove oko 65 kilometara zapadno prema jednoj luci (Feniks), gde su mogli prezimiti na sigurnom. Nažalost, zbog iznenadne promene vremena, zahvatio ih je veoma snažan vetar da posada nije imala drugu mogućnost osim da dozvoli brodu da bude nošen vetrom jugozapadno, daleko od kopna. Uskoro su počeli da izbacuju tovar preko palube, čak i brodski alat u očajničkom pokušaju da smanje težinu broda, pošto je voda već počela da nadolazi. Okolnosti su bile neizvesne. Posle nekoliko dana nedovoljnog dnevnog svetla, slabe vidljivosti, obilne kiše i snažnih vetrova, ne znajući gde se nalaze i potpuno iscrpljeni, »bijaše propao sav nad da ćemo se izbaciti«. (Dela 27,20)

Pročitajte tekst iz Dela 27,21-26. Kako se Pavle drugi put umešao?

Pavle je posadi proročkim rečima objavio poruku koju je upravo primio od Boga. Nije bilo razloga da očajavaju ili gube nadu. Naći će se u opasnosti, doživeti gubitke, ali svi će preživeti.

Zašto je tako veran i posvećen sluga Gospodnji poput Pavla morao da doživi tolike patnje? Kakve pouke možemo naučiti iz njegovog iskustva?

BRODOLOM

Kada se Pavle drugi put umešao u ovom izveštaju, uverio je sve prisutne na brodu, ukupno 276 ljudi (Dela 27,37) – da, iako neće sve izaći na dobro, neće biti stradalih, samo će brod potonuti (Dela 27,22). Apostolove reči su se obistinile četrnaest dana kasnije. Još uvek usred strašne oluje, u brodu nošenom tamo amo, mornari su shvatili da su u blizini kopna, verovatno zato što su čuli zvuk talasa koji su se razbijali o obalu (Dela 27,27). Posle niza merenja dubine, plašeći se da će brod udariti o stene duž obale, bacili su za stražnjeg dela broda četiri sidra da bi smanjili brzinu kretanja; u međuvremenu, očajnički su molili svoje bogove da svane (Dela 27,28.29).

Pročitajte tekst iz Dela 27,30-44. Kakve pouke možemo izvući iz ovog izveštaja?

Kapetan se na početku putovanja dobro ophodio prema Pavlu, ali nije imao razloga da veruje apostolovom sudu vezanom za plovidbu. Međutim, posle dve sedmice prilike su se promenile. Pavle je zadobio kapetanovo poštovanje proročanstvom o brodolomu (Dela 27,21-26), koje se sada bližilo ispunjenju.

Pavle je pozvao ljude na brodu da jedu, jer u protivnom neće imati snage da plivaju i domognu se obale. Božansko providenje nužno nas ne izuzima od činjenja onoga što je naša dužnost. »U ovom izveštaju održana je dobra ravnoteža između Božjeg uveravanja u njihovu sigurnost i napora ljudi da je obezbede.« (Dejvid Vilijams, *Acts* [Grand Rapids: Baker, 1990], str. 438.original)

Kada je osvanulo jutro, mornari su ugledali kopno, zaliv sa peskom, gde su odlučili da izvuku lađu. Ona, međutim, nikada nije dospela na obalu. Udarila je o peščani sprud i raspala se od udara talasa. Namera vojnika da ubiju zatvorenike da ne bi pobjegli bila je osujećena od strane kapetana, uglavnom zbog Pavla. Na kraju, kako je Bog i obećao, nijedan život nije bio izgubljen.

Šta o sili Pavlovog svedočanstva i njegovom karakteru govori to što je vojnicima, u želji da Pavle ostane u životu, bilo zabranjeno da ubiju bilo kog od zatvorenika?

Tek kada su dospeli do obale, shvatili su da se nalaze na Malti, malom ostrvu u središtu Sredozemnog mora, južno od Sicilije. U roku od dve sedmice, otkako su krenuli iz Dobrog Pristaništa na Kritu, prešli su oko 760 kilometara, nošeni nasumično snagom vetra po moru. Sada je trebalo da čekaju oko tri meseca, dok traje zima, pre nego što nastave putovanje (Dela 28,11).

Pročitajte tekst iz Dela 28,1-10. Šta se dogodilo Pavlu na Malti, i kako ga je Bog upotrebio?

Narod na Malti bio je veoma prijateljski raspoložen i gostoljubiv, i prvo što su učinili da bi pomogli Pavlu i njegovim saputnicima, koji su bili mokri i promrzli, jeste da su zapalili vatru da ih ugrelu; temperature na Malti u to doba godine nije bila viša od 10 stepeni.

Događaj sa zmijom usmerio je pažnju ljudi na Pavla. U prvi mah, tamošnji neznabošci smatrali su da ujed zmije predstavlja čin božanske odmazde. Mislili su da je Pavle ubica koji je uspeo da izbegne smrt davljenjem, ali su ga bogovi ipak uhvatili, možda grčka boginja *Dikē*, personifikacija pravde i osвете. Pošto apostol nije umro, slavili su ga kao boga, kao što se pre nekoliko godina dogodilo u Listri (Dela 14,8-18). Iako Luka to ne spominje, verovatno nećemo pogrešiti ako pretpostavimo da je Pavle iskoristio ovu priliku da svedoči o Bogu kome je služio.

Poplije je bio ili rimski upravitelj Malte ili mesni velikodostojnik, ali primio je Pavla i njegove saputnike na tri dana, dok nisu pronašli trajno mesto za boravak. U svakom slučaju, isceljenje oca ovog čoveka pružilo je Pavlu priliku da započne službu izlečenja među stanovnicima Malte.

U Lukinom izveštaju se ne spominje nijedan obraćenik ili zajednica koju je Pavle ostavio za sobom kada je napustio Maltu. Izostavljanje takvih detalja može biti potpuno slučajno, ali prikazuje činjenicu da se naša misija u svetu ne odnosi samo na osnivanje crkava; ona, takođe, obuhvata brigu o ljudima i njihovim potrebama. To je praktični vid Jevanđelja (Dela 20,35; uporedite: Titu 3,14).

Zanimljivo je što su ovi neuki ostrvljani osećali božansku pravdu. Odkle potiče takvo shvatanje? Vidi: Rimljanima 1,18-20.

PAVLE KONAČNO U RIMU

Posle tri meseca provedenih na Malti, Pavle i njegovi saputnici konačno su mogli da nastave putovanje (Dela 28,11). Stigli su u Potiole (Dela 28,13) – današnji Pocuoli, u Napuljskom zalivu – odakle su kopnom putovali do Rima (vidi: Dela 28,11-16).

Vest o Pavlovom dolasku brzo se pročula u Rimu, odakle je grupa vernika krenula na putovanje dugo oko 11 kilometara da ga dočeka. Iako nikada nije bio u Rimu, apostol je imao mnogobrojne prijatelje u gradu: saradnike, obraćenike, rođake i mnoge druge koji su mu bili veoma dragi (Rimljanima 16,3-16). Susret na Apijeovom trgu sigurno je bio naročito dirljiv, posebno imajući na umu brodolom i činjenicu što je Pavle sada bio zatvorenik. Zbog jedinstvenog iskazivanja ljubavi i brige od strane njegovih voljenih prijatelja, apostol je zahvalio Bogu i bio duboko osnažen pošto mu je sledilo suđenje pred imperatorom.

Fist je u zvaničnom izveštaju sigurno napisao da Pavle prema rimskom zakonu nije bio kriv ni za kakav zločin (Dela 25,26,27; Dela 26,31,32). Ovo verovatno objašnjava zašto mu je bio dozvoljeno da iznajmi stan (Dela 28,30), umesto da bude poslat u tamnicu ili vojni kamp, mada je prema rimskom običaju bio vezan za vojnika sve vreme. To što je Pavle živeo o svom trošku ukazuje da je mogao da se bavi svojim zanatom (Dela 18,3).

Pročitajte tekst iz Dela 28,17-22. Šta je Pavle učinio čim se smestio?

Iako Pavle nije mogao da ide u sinagogu, vernici su mogli doći k njemu. Uskoro nakon dolaska, držeći se svog običaja da prvo poseti Jevreje (Rimljanima 1,16), sazvao je tamošnje jevrejske starešine da potvrdi svoju nevinost i objasni, kao što je činio ranije, da nije bio uhapšen ni iz kakvog drugog razloga osim zbog nade Izrailja (Dela 23,6; Dela 24,15; Dela 26,6-8). Njegova namera nije bila da brani sebe nego da stvori atmosferu poverenja koja će mu omogućiti da propoveda Jevandelje, pokazujući kako Isusovo vaskrsenje predstavlja ispunjenje izrailjske otačke nade. Iznenađeni što nisu primili nikakvu vest o Pavlu iz Jerusalima, Jevreji su odlučili da ga saslušaju.

Pročitajte tekst iz Dela 28,22. Šta ovaj tekst govori o neprijateljstvu koje je još uvek bilo gajeno prema vernicima u to vreme? Kako možemo ostati verni čak i kada drugi govore protiv naše vere?

POBEDA JEVANĐELJA

Jevreji su određenog dana u velikom broju došli da čuju Pavlovo predavljanje Jevanđelja (Dela 28,23).

Pročitajte tekst iz Dela 28,24-31. Kakav cilj je Pavle želeo da postigne navodeći Isajijine reči u ovom okviru?

Navod iz Knjige proroka Isaije (Isaija 6,9.10) opisuje šta se događa kada ljudi odbiju da prihvate božansku poruku. Mada su neki Jevreji poverovali, drugi nisu, i tako, zbog ovog velikog razdora, apostol nije imao drugog izbora osim da se ponovo okrene neznabošcima (Dela 13,46.47; Dela 18,6).

Pavle je morao da čeka dve godine na suđenje pred imperatorom. U međuvremenu, iako ograničenog kretanja u kućnom pritvoru, ipak je bez prepreka mogao da objavljuje Jevanđelje onima koji su dolazili k njemu. Poslednja slika u Delima apostolskim naglašava pobedu Jevanđelja, pošto nijedna sila, ni jevrejska ni rimska, nije mogla da zaustavi njegov napredak.

Nije jasno zašto Luka završava knjigu u ovom trenutku, s obzirom na činjenicu da je zbog slabih dokaza Pavle bio oslobođen iz zatočeništva, a potom otišao na još jedno misionarsko putovanje, posle koga je ponovo odveden u Rim i pogubljen (2. Timotiju 4,6-8). Možda je, sa stanovišta Lukinog literarnog cilja, time što je propovedano čak u dalekom Rimu, Jevanđelje već došlo do »kraja Zemlje«. (Dela 1,8)

»Pavlovo strpljenje i njegova vedrina u toku dugog i nepravednog tamnovanja, njegova hrabrost i njegova vera, sve to predstavljalo je stalnu propoved. Njegov duh, tako različit od duha sveta, svedočio je da sila mnogo veća od zemaljske stanuje u njemu. Pavle je svojim primerom ulivao veću snagu hrišćanima da zastupaju delo, nego što je to činio svojim javnim radom iz koga je sada bio povučen. Apostolovi okovi na taj način uticali su da upravo u vreme, kada je izgledalo da njegova snaga i korisnost pripadaju prošlosti i kada po svemu sudeći nije mogao ništa da čini, počeo je da skuplja snopove sa polja sa kojih je naizgled bio uklonjen.« (Elen Vajt, *Apostolska crkva – Hristovim tragom*, str. 464. original)

Sa stanovišta crkvene misije, međutim, moglo bi se reći da Dela apostolska – ili istorija širenja Jevanđelja – nisu još završena, i upravo tu svako od nas stupa na scenu. Mnogo uzbudljivija i dramatičnija poglavlja zapisana su u toku vekova, ponekad krvlju Božjih vernih svedoka. Sada je naš red da dodamo još jedno poglavlje, poslednje (nadamo se!) i da misiju koju je Isus poverio učenicima u potpunosti ispunimo – »i tada će doći posljedak«. (Matej 24,14)

ZA DALJE PROUČAVANJE

»Hristos je svojoj Crkvi dodelio sveti zadatak. Svaki vernik mora da bude kanal preko koga će Bog izlupati na svet bogatstva svoje blagodati, neispitljivo bogatstvo Hristovo. Spasitelj više od svega želi da stekne oruđa kojima će svetu predstaviti svoj Duh i svoj karakter. Svetu je zaista najpotrebnije da se Spasiteljeva ljubav pokaže preko ljudskih oruđa. Celo Nebo čeka ljude i žene preko kojih će Bog moći da silu hrišćanstva otkrije ljudima.« (Elen Vajt, *Apostolska crkva – Hristovim tragom*, str. 600. original)

»Gospod već dugo čeka da duh službe obuzme celu Crkvu tako da svako, prema svojim sposobnostima, počne da radi za Njega. Kada bi vernici Božje Crkve obavljali delo koje im je povereno u žednim poljima kod kuće i u stranim zemljama, ispunjavajući tako evanđeoski nalog, ceo svet bi vrlo brzo bio opomenut, a Gospod Isus bi se vratio na ovu Zemlju u sili i velikoj slavi.« (Isto, str. 111. original)

ZA RAZGOVOR:

1. Kako Luka prikazuje Pavlovu veru u Boga u toku putovanja u Rim? Kako je na druge uticao takvom bezuslovnom verom?

2. Uprkos svemu kroz šta je prošao, Pavle nikada nije odustao od vere ili misije. U Rimu je nastavio da propoveda uprkos ograničenoj slobodi. Šta možemo učiniti kada smo u iskušenju da odustanemo od objavljivanja Jevanđelja nekome?

3. Pročitajte tekst iz Rimljanima 1,14.15. Zašto je Pavle smatrao da je pod obavezom, da je dužan, da svima propoveda Jevanđelje? Da li mi imamo manju obavezu od njega? Razmislite o sledećoj izjavi: »Spasavanje duša treba da bude životni posao svakoga ko ispoveda Hrista. Mi smo dužnici svetu zbog blagodati koju nam je Bog dao, zbog svetlosti koja nas je obasjala, i zbog otkrivene lepote istine i njene sile.« (Elen Vajt, *Testimonies for the Church*, 4. sveska, str. 53)

4. Pročitajte ponovo tekst iz Knjige proroka Isaije koji je Pavle upotrebio. Kako se ova ideja odnosi na nas? Da, nama je istina poverena u velikoj meri, ali ako naše srce otvrdne za nju, ili samo za neke vidove istine koji su u sukobu sa našim željama ili htenjima, sa kakvom opasnošću se možemo suočiti u duhovnom smislu?

5. Zamislite da ste vojnik za koga je Pavle bio vezan. Šta mislite šta je video u čoveku kome je bio toliko blizu?

JUL

DOPUSTITE DA VAS BOG VODI

Mudrost od Oca svetlosti

1. N 2. Korinćanima 4, 6. Najuzvišenije znanje
2. P Matej 7, 28. 29. Najveći Učitelj svih vremena
3. U Luka 11, 35. 36. Suočavanje sa svetlom
4. S Luka 24, 45. Otvaranje tajne otkupljenja
5. Č Psalam 119, 130. Smisao svih proročanstava
6. P Priče 2, 6. Mudrost od Oca svetlosti
7. S Jovan 5, 39. Hrišćanski priručnik

Istina je božanski stražar

8. N 2. Petrova 1, 21. Istraživanje u rudniku istine
9. P Dela 17, 11. Glas od Boga
10. U Psalam 119, 89. Knjiga od večnih vremena
11. S Efescima 2, 4-6. Prava hrišćanska atmosfera
12. Č Jevrejima 4, 12. Istina koja menja
13. P 1. Timotiju 4, 12. Istina je božanski stražar
14. S Jeremija 15, 16. Zlatna obećanja

Izvor nade

15. N Psalam 63, 5. Izvor nade
16. P Filibljanima 3, 8. Gubitak koji je zapravo dobitak
17. U 2. Petrova 1, 10. Opasnost od zanemarivanja
18. S Jovan 7, 17. Velike dubine znanja
19. Č 1. Korinćanima 2, 5. Ljudska mudrost nasuprot božanskoj
20. P Jovan 18, 37. Autor i Učitelj istine
21. S Luka 24, 27. Središnja tema Pisma

Sigurnost na »starim stazama«

22. N Priče 19, 11. Vaša lična volja?
23. P 1. Korinćanima 3,19,20. Osnova istine
24. U Jezekilj 20, 20. Određen Božji potpis
25. D Jeremija 6, 16. Sigurnost na »starim stazama«
26. Č 1. Petrova 1, 24. 25. Božiji vrt
27. P Matej 10, 32. Kojoj strani pripadate?
28. S Matej 5, 14. 15. Neposvećeni hrišćani

Dopustite da vas Bog vodi

29. N Matej 5, 16. Prenosenje svetlosti
30. P Psalam 97, 11. Svetlost za one koji vole svetlost
31. U Psalam 90, 17. Dopustite da vas Bog vodi

AVGUST

SILNI IZBAVITELJ

Podržavanje Božjeg plana

1. S Isaija 33, 22. Carevi podanici!
2. Č 1. Kornćanima 4, 2. Umesto Gospodara
3. P Malahija 3, 10. Podržavanje Božjeg plana
4. S 1. Timotiju 6, 9. Čuvajte se sotoninih zamki

Vera koju Bog prihvata

5. N Matej 6, 19-21. Sigurno mesto za naše blago
6. P Filibljanima 4, 19. Božja riznica zaliha
7. U Filibljanima 4, 6. Postojano utočište
8. S Jevrejima 11, 6. Napredak i vera
9. Č Marko 4, 40. Opasni gost
10. P Matej 14, 31. Pobediti sumnje
11. S Jakov 2, 26. Vera koju Bog prihvata

Silni Izbavitelj

12. N Luka 17, 5. Negovanje biljke vere
13. P Psalam 31, 19. Mnogo vere, mnogo mira
14. U Psalam 37, 3. Vera vidi preko tame
15. S Plač Jeremijin 3, 40. 41. Vreme je da razmislite
16. Č Jevrejima 4, 13. Sveti Stražar
17. P Isaija 65, 2. Silni Izbavitelj
18. S 2. Timotiju 2, 22. Vreme setve

Od poraza do pobeđe

19. N Efescima 4, 22-24. Pod Božjim budnim okom
20. P 1. Jovanova 1, 9. Milost za one koji se kaju
21. U Jakov 5, 16. Od poraza do pobeđe
22. S Jevrejima 2, 18. Odbrana protiv iskušenja
23. Č Mihej 7, 18. Kako se osloboditi krivice
24. P Psalam 19, 12. Pod Božjom disciplinom
25. S Matej 12, 31. Greh koji Bog ne može da oprost

Jedini put u sigurnost

26. N Efescima 4, 30. Odbijanje Božjeg Duha
27. P Jakov 4, 7. Kako se protiviti sotoni?
28. U Jakov 4, 8. Približite se Bogu
29. S 1. Jovanova 5, 18. Nema izgovora za posrtanje
30. Č Psalam 41, 12. Bojno polje u duši
31. P Isaija 30, 21. Jedini put u sigurnost

SEPTEMBAR

ISTINITI SVEDOK

Moj Gospod i ja

Moj Gospod i ja

1. S Amos 3, 3.

Prihvatite Božje vođstvo

2. N Psalam 37, 23.

Slušajte Božji glas

3. P Psalam 123, 2.

Prihvatite Božje vođstvo

4. U 1. Korinćanima 15,57.

Marš do pobeđe

5. S Jevrejima 3, 12.

Opasni prvi koraci

6. Č Jevrejima 3, 13.

Zavodljivost greha

7. P Otkrivenje 3, 21.

Sukob je nastao zbog nas

8. S Rimljanima 8, 28.

Poverenje i doba iskušanja

Nežni, milostivi Otac

9. N Luka 6, 12.

I Isus se molio

10. P Psalam 27, 14.

»Dođite vi sami nasamo...«

11. U Luka 11, 1.

Prihvatljiva molitva

12. S Matej 6, 9-13.

Primer molitve

13. Č Isaija 54, 10.

Kakav je Bog?

14. P Psalam 103, 13.

Nežni, milostivi Otac

15. S Jovan 16, 23. 24.

Uslovi našeg spasenja

Sila Isusovog imena

16. N Jevrejima 4, 16.

Sila Isusovog imena

17. P Isaija 40, 31.

Molim se za vođstvo

18. U Efescima 6, 18.

Hrišćaninov Čuvar

19. S Psalam 57, 1.

Tihi odmor u Bogu

20. Č Psalam 61, 1. 2.

Slabi pokušaji nisu dovoljni

21. P Jakov 5, 16.

Delovanje žarke molitve

22. S Danilo 9, 3. 4.

Danilov primer molitve i priznanja

Hvala kao čist potok

23. N Psalam 62, 8.

Dragocenost tajne molitve

24. P Psalam 92, 1. 2.

Hvala kao čist potok

25. U Psalam 35, 28.

Svečanost za Isusa

26. S Jovan 15, 20.

Stradanje radi istine

27. Č Psalam 66, 10.

Snaga tokom suđenja

28. P 1. Petrova 1, 7.

Slavni rodovi iskušanja

29. S Psalam 119, 71.

Zašto nevolje?

Iznesite svoje nevolje Bogu

30. N Jakov 1, 2-4.

Iznesite svoje nevolje Bogu

ČITANJE BIBLIJE REDOM

Jul		Avgust		Septembar	
1. Psalam	115-117	1. Isaija	1-3	1. Jeremija	36-39
2. "	118	2. "	4-6	2. "	40-42
3. "	119, 1-88	3. "	7-9	3. "	43-45
4. "	119, 89-176	4. "	10-13	4. "	46-49
5. "	120-121	5. "	14-17	5. "	50-52
6. "	122-124	6. "	18-20	6. Plač	1-3
7. "	125-127	7. "	21-23	7. "	4-5
8. "	128-130	8. "	24-26	8. Jezekilj	1-4
9. "	131-133	9. "	27-29	9. "	5-7
10. "	134-136	10. "	30-32	10. "	8-10
11. "	137-139	11. "	33-36	11. "	11-12
12. "	140-142	12. "	37-40	12. "	13-15
13. "	143-147	13. "	41-43	13. "	16-18
14. "	148-150	14. "	44-46	14. "	19-21
15. Priče	1-3	15. "	47-49	15. "	22-26
16. "	4-6	16. "	50-52	16. "	27-29
17. "	7-9	17. "	53-55	17. "	30-32
18. "	10-12	18. "	56-59	18. "	33-35
19. "	13-15	19. "	60-62	19. "	36-38
20. "	16-19	20. "	63-66	20. "	39-41
21. "	20-22	21. Jeremija	1-3	21. "	42-44
22. "	23-25	22. "	4-6	22. "	45-48
23. "	26-28	23. "	7-8	23. Danilo	1-4
24. "	29-31	24. "	9-11	24. "	5-8
25. Propovednik	1-3	25. "	12-16	25. "	9-12
26. "	4-6	26. "	17-20	26. Osija	1-3
27. "	7-9	27. "	21-23	27. "	4-6
28. "	10-12	28. "	24-26	28. "	7-9
29. Pesma nad		29. "	27-29	29. "	10-14
pesmama	1-3	30. "	30-32	30. Joilo	1-3
30. "	4-6	31. "	33-35		
31. "	7-8				

VEČERNJE BOGOSLUŽENJE U PORODICI

Jul	Avgust	Septembar
1. Psalam 1.	1. Psalam 29.	1. Psalam 56.
2. Psalam 2.	2. Psalam 30.	2. Psalam 57.
3. Psalam 3.	3. Psalam 31,1-14.	3. Psalam 58.
4. Psalam 4.	4. Psalam 31,15-24.	4. Psalam 59.
5. Psalam 5.	5. Psalam 32.	5. Psalam 60.
6. Psalam 6.	6. Psalam 33.	6. Psalam 61.
7. Psalam 7.	7. Psalam 34.	7. Psalam 62.
8. Psalam 8.	8. Psalam 35,1-14.	8. Psalam 63.
9. Psalam 9.	9. Psalam 35,15-28.	9. Psalam 64.
10. Psalam 10.	10. Psalam 36.	10. Psalam 65.
11. Psalam 11.	11. Psalam 37,1-19.	11. Psalam 66.
12. Psalam 12.	12. Psalam 37,20-40.	12. Psalam 67.
13. Psalam 13.	13. Psalam 38.	13. Psalam 68.
14. Psalam 14.	14. Psalam 39.	14. Psalam 69,1-16.
15. Psalam 15.	15. Psalam 40.	15. Psalam 69,17-36.
16. Psalam 16.	16. Psalam 41.	16. Psalam 70.
17. Psalam 17.	17. Psalam 42.	17. Psalam 71,1-14.
18. Psalam 18,1-15.	18. Psalam 43.	18. Psalam 71,15-24.
19. Psalam 18,16-30.	19. Psalam 44,1-12.	19. Psalam 72.
20. Psalam 18,31-50.	20. Psalam 44,13-26.	20. Psalam 73,1-15.
21. Psalam 19.	21. Psalam 45.	21. Psalam 73,16-28.
22. Psalam 20.	22. Psalam 46.	22. Psalam 74.
23. Psalam 21.	23. Psalam 47.	23. Psalam 75.
24. Psalam 22,1-15.	24. Psalam 48.	24. Psalam 76.
25. Psalam 22,16-31.	25. Psalam 49.	25. Psalam 77.
26. Psalam 23.	26. Psalam 50.	26. Psalam 78,1-14.
27. Psalam 24.	27. Psalam 51.	27. Psalam 78,15-28.
28. Psalam 25.	28. Psalam 52.	28. Psalam 78,29-42.
29. Psalam 26.	29. Psalam 53.	29. Psalam 78,43-56.
30. Psalam 27.	30. Psalam 54.	30. Psalam 78,57-72.
31. Psalam 28.	31. Psalam 55.	

Predlažemo vernicima da ove tekstove čitaju u toku večernjeg bogoslužjenja u svojoj porodici.

POČETAK SUBOTE U JULU 2018. GODINE

MESTO	DATUM			
	6.	13.	20.	27.
Radoviš, Strumica, Đevđelija	20,07	20,03	19,58	19,51
Kavadarci	20,09	20,05	20,00	19,53
Veles, Prilep, Bitola	20,11	20,07	20,02	19,55
Pirot , Vranje, Kumanovo, Skopje	20,13	20,09	20,04	19,57
Knjaževac, Niš , Leskovac, Tetovo, Debar	20,15	20,11	20,06	19,59
Kladovo, Negotin , Zaječar, Priština, Prizren	20,17	20,13	20,08	20,01
Bor, Paraćin, Kruševac , Kosovska Mitrovica, Đakovica	20,19	20,15	20,10	20,03
Jagodina , Novi Pazar, Peć	20,21	20,17	20,12	20,05
Požarevac, Smederevska Palanka, Kragujevac , Čačak, Kraljevo, Berane, Kolašin, Podgorica , Ulcinj	20,23	20,19	20,14	20,07
Arandelovac, Užice, Bar	20,25	20,21	20,16	20,09
Vršac, Alibunar, Kovin, Smederevo, Pančevo, Beograd , Valjevo, Pljevlja, Zelenika	20,27	20,23	20,18	20,11
Kikinda, Srpska Crnja, Zrenjanin , Ruma, Šabac, Foča, Bileća, Trebinje, Dubrovnik	20,29	20,25	20,20	20,13
Senta, Bečej, Novi Sad , Sremska Mitrovica, Bogatić, Bijeljina, Loznica, Sarajevo , Mljet	20,31	20,27	20,22	20,15
Bačka Topola, Kula, Vrbas, Bačka Palanka, Šid , Tuzla, Mostar, Metković, Pelješac	20,33	20,29	20,24	20,17
Subotica , Sombor, Dalj, Vukovar, Vinkovci, Doboј, Zenica, Hvar, Korčula	20,35	20,31	20,26	20,19
Beli Manastir , Osijek , Slavonski Brod, Derventa, Jajce, Livno, Brač, Vis	20,37	20,33	20,28	20,21
Slavonska Požeга, Banja Luka , Split	20,39	20,35	20,30	20,23
Podravska Slatina, Daruvar, Nova Gradiška, Bosanska Gradiška, Prijedor , Drvar, Knin, Šibenik	20,41	20,37	20,32	20,25
Virovitica, Biograd	20,43	20,39	20,34	20,27
Koprivnica, Bjelovar, Sisak, Bihać, Gospić, Zadar , Dugi Otok	20,45	20,41	20,36	20,29
Čakovec, Varaždin, Zagreb , Slunj, Pag	20,47	20,43	20,38	20,31
Murska Sobota, Ormož, Ptuj , Krapina, Karlovac, Rab	20,49	20,45	20,40	20,33
Maribor , Rogaška Slatina, Celje, Zidani Most, Crikvenica, Krk, Cres, Lošinj	20,51	20,47	20,42	20,35
Dravograd, Slovenj Gradec, Mežica, Ljubljana , Rijeka, Pula	20,53	20,49	20,44	20,37
Kranj, Postojna, Koper, Rovinj	20,55	20,51	20,46	20,39
Jesenice , Kranjska Gora, Gorica	20,57	20,53	20,48	20,41

Podaci iz ove tabele izvedeni su po letnjem računanju vremena.

POČETAK SUBOTE U AVGUSTU 2018. GODINE

MESTO	DATUM				
	3.	10.	17.	24.	31.
Strumica	19,43	19,34	19,23	19,12	19,00
Radoviš, Devđelija	19,45	19,36	19,25	19,14	19,02
Pirot , Kavadarci	19,47	19,38	19,27	19,16	19,04
Vranje, Kumanovo, Veles, Prilep, Bitola	19,49	19,40	19,29	19,18	19,06
Kladovo, Negotin, Zaječar, Knjaževac, Niš , Leskovac, Skoplje , Tetovo, Ohrid	19,51	19,42	19,31	19,20	19,08
Bor, Paraćin, Kruševac , Priština, Prizren, Debar	19,53	19,44	19,33	19,22	19,10
Jagodina , Kosovska Mitrovica, Đakovica	19,55	19,46	19,35	19,24	19,12
Vršac, Kovin, Požarevac, Smederevo, Smederevska Palanka, Kragujevac, Kraljevo, Novi Pazar, Peć	19,57	19,48	19,37	19,26	19,14
Alibunar, Pančevo, Beograd , Arandelovac, Čačak, Berane, Kolašin, Podgorica , Ulcinj	19,59	19,50	19,39	19,28	19,16
Kikinda, Srpska Crnja, Zrenjanin , Valjevo, Užice, Pljevlja, Bar	20,01	19,52	19,41	19,30	19,18
Senta, Bečej, Novi Sad , Ruma, Sremska Mitrovica, Bogatić, Šabac, Foča, Zelenika	20,03	19,54	19,43	19,32	19,20
Subotica , Bačka Topola, Kula, Vrbas, Bačka Palanka, Šid, Bijeljina, Loznica, Bileća, Trebinje, Dubrovnik	20,05	19,56	19,45	19,34	19,22
Sombor , Dalj, Vukovar, Vinkovci, Tuzla, Sarajevo , Mostar, Metković, Mljet	20,07	19,58	19,47	19,36	19,24
Beli Manastir , Osijek , Doboj, Zenica, Pelješac	20,09	20,00	19,49	19,38	19,26
Slavonska Požega, Slavonski Brod, Derventa , Jajce, Livno, Brač, Hvar, Korčula	20,11	20,02	19,51	19,40	19,28
Virovitica, Podravska Slatina, Daruvar, Nova Gradiška, Bosanska Gradiška, Banja Luka , Split, Vis	20,13	20,04	19,53	19,42	19,30
Bjelovar, Prijedor , Drvar, Knin, Šibenik	20,15	20,06	19,55	19,44	19,32
Koprivnica, Sisak, Bihać, Biograd	20,17	20,08	19,57	19,46	19,34
Murska Sobota, Ormož, Čakovec, Varaždin, Zagreb , Slunj, Gospić, Zadar, Dugi Otok	20,19	20,10	19,59	19,48	19,36
Maribor , Ptuj, Rogaška Slatina, Krapina, Karlovac, Rab, Pag	20,21	20,12	20,01	19,50	19,38
Slovenj Gradec, Celje , Zidani Most, Crikvenica, Krk, Cres, Lošinj	20,23	20,14	20,03	19,52	19,40
Dravograd, Mežica, Ljubljana , Postojna, Rijeka	20,25	20,16	20,05	19,54	19,42
Jesenice, Kranj, Koper, Rovinj, Pula	20,27	20,18	20,07	19,56	19,44
Kranjska Gora , Gorica	20,29	20,20	20,09	19,58	19,46

Podaci iz ove tabele izvedeni su po letnjem računanju vremena.

POČETAK SUBOTE U SEPTEMBRU 2018. GODINE

MESTO	DATUM			
	7.	14.	21.	28.
Strumica	18,52	18,39	18,26	18,13
Pirot , Radoviš, Đevdelija	18,54	18,41	18,28	18,15
Kladovo, Negotin , Zaječar, Knjaževac, Leskovac, Vranje, Kavadarci	18,56	18,43	18,30	18,17
Bor, Niš, Kumanovo, Skoplje, Veles, Prilep, Bitola	18,58	18,45	18,32	18,19
Vršac, Požarevac, Jagodina , Paraćin, Kruševac, Priština, Tetovo, Ohrid	19,00	18,47	18,34	18,21
Alibunar, Pančevo, Kovin, Smederevo, Smederevska Palanka, Arandelovac, Kragujevac , Kraljevo, Novi Pazar, Đakovica, Kosovska Mitrovica, Prizren, Debar	19,02	18,49	18,36	18,23
Kikinda, Srpska Crnja, Zrenjanin, Beograd , Čačak, Peć	19,04	18,51	18,38	18,25
Senta, Bečež, Novi Sad , Ruma, Šabac, Valjevo, Užice, Berane, Kolašin	19,06	18,53	18,40	18,27
Subotica , Bačka Topola, Kula, Vrbas, Bačka Palanka, Šid, Sremska Mitrovica, Bogatić, Bijeljina, Loznica, Pljevlja, Podgorica , Bar, Ulcinj	19,08	18,55	18,42	18,29
Sombor , Osijek, Dalj, Vukovar, Vinkovci, Tuzla, Foča, Zelenika	19,10	18,57	18,44	18,31
Beli Manastir , Sarajevo, Bileća, Trebinje, Dubrovnik	19,12	18,59	18,46	18,33
Podravska Slatina, Slavonska Požega, Slavonski Brod, Derventa , Doboj, Zenica, Mostar, Metković, Mljet	19,14	19,01	18,48	18,35
Virovitica, Daruvar, Nova Gradiška, Bosanska Gradiška, Banja Luka , Jajce, Pelješac	19,16	19,03	18,50	18,37
Koprivnica, Bjelovar, Prijedor , Livno, Brač, Hvar, Korčula	19,18	19,05	18,52	18,39
Murska Sobota, Ormož, Čakovec, Varaždin , Sisak, Drvar, Knin, Split, Vis	19,20	19,07	18,54	18,41
Maribor , Ptuj, Rogaška Slatina, Krapina, Zagreb , Slunj, Bihać, Šibenik, Biograd	19,22	19,09	18,56	18,43
Slovenj Gradec, Celje , Zidani Most, Karlovac, Gospić, Zadar, Dugi Otok	19,24	19,11	18,58	18,45
Dravograd, Mežica, Crikvenica, Krk, Rab, Pag	19,26	19,13	19,00	18,47
Jesenice, Kranj, Ljubljana , Postojna, Rijeka, Cres, Lošinj	19,28	19,15	19,02	18,49
Kranjska gora, Gorica, Koper, Rovinj, Pula	19,30	19,17	19,04	18,51

Podaci iz ove tabele izvedeni su po letnjem računanju vremena.

KLJUČ MENTALNE SNAGE

Dr Nil Nidli

Kao što možemo da oblikujemo mišiće upornim i redovnim fizičkim vežbanjem, tako možemo da utičemo na svoju mentalnu snagu. Regulisanjem misli, upravljanjem svojim emocijama i ponašanjem podstičemo razvoj mentalnih snaga u svakodnevnom životu.

Svako može biti mentalno jak.

SAZNAJTE KAKO!

ZAKONI ZDRAVLJA I IZLEČENJA

Dr Nil Nidli

Ova knjiga predstavlja najkorisnije danas dostupno štivo iz oblasti unapređenja zdravlja i bez sumnje će postati standardni priručnik medicinskih predavača. Ona nudi činjenice koje bi trebalo da obavežu svako razumno biće da unapredi svoj način života, na posve naučan i uravnotežen način.

Jednostavno
UKUSNO LAKO

VEGANSKI KUVAR POGODAN ZA ALERGIČNE NA MLEKO I JAJA, DIJABETIČARE,
OSETLJIVE NA GLUTEN I OSOBE SA VISOKIM KRVNIM PRITISKOM I HOLESTEROLOM.

Katalin Šćur

JEDNOSTAVNO, UKUSNO, LAKO

Katalin Šćur

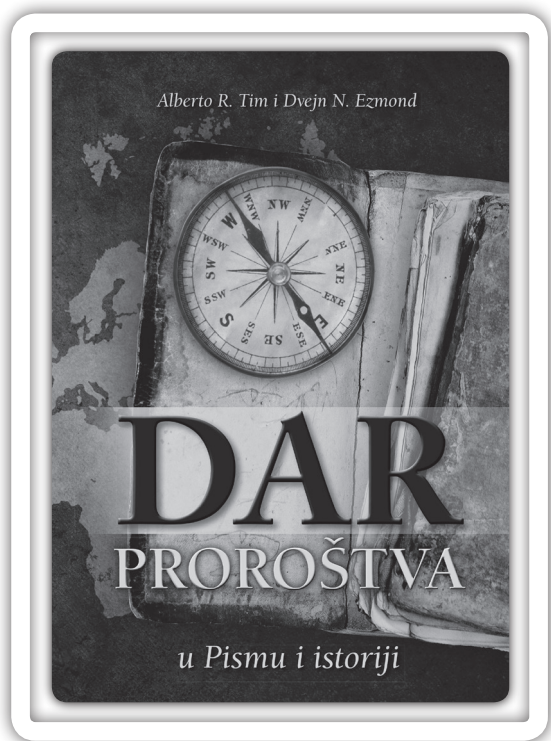
Veganski kuvar pogodan za alergične na mleko, jaja,
dijabetičare, osetljive na gluten i osobe sa visokim krvnim
pritiskom i holesterolom.

PRIČE ZA LAKU NOĆ

Artur Stenli Maksvel

Čika Artur je pisao *Příče za laku noć* u razdoblju dugom pedeset godina. Deci širom sveta ove su najomiljenije, između stotina priča koje je napisao. *Příče za laku noć* prodaju se u milionima primeraka. One imaju posebno mesto u osećanjima dece, roditelja, baka i deka u gotovo stotinu država. One su istinite i doprinose izgradnji stabilnog karaktera.

DAR PROROŠTVA
u Pismu i istoriji

Alberto R. Tim i Dvejn N. Ezmond

Iako nije potpuno iscrpna i sveobuhvatna, knjiga *Dar proroštva u Pismu i istoriji* prati Božje korišćenje ljudi da uteši, vodi, upozori, a ponekad i izrekne presudu nad svojim narodom i narodima oko njih. Dok čitate ovo delo naučićete posebne znake razlikovanja Božjih glasnika, dok se budete divili Njegovoj spremnosti da koristi pogrešive pojedince u svom velikom planu otkupljenja.

Hristocentrična poruka Elen Vajt o Božjoj ljubavi prema čovečanstvu, udružena sa usrdnim pozivima na pokajanje i vernost, još uvek postavljaju izazove pred Božji narod danas.